

**СЛОБОДНЕ НОВИНЕ / ИЗДАЊЕ
СЛОБОДНИХ НОВИНАРА
ДИРЕКТОР:** Даница
Драшковић

**ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК:** Богољуб Пејчић

УРЕДНИЦИ:
Стево Батић, Илија
Давидовић, Љиљана
Јорговановић — Булатовић.

РЕДАКЦИЈА:
Миленко Вучетић, Драгослав
Грујић, Александра Јанковић,
Славица Лазић, Сандра
Петрушић, Милена Поповић,
Војкан Ристић, Благица
Стојановић, Александар
Цветковић, Александар
Чотрић

УРЕДНИК ФОТОГРАФИЈЕ:
Ђорђе Вукоје

САРАДНИЦИ:
Никола Бурзан, др Владан
Василијевић, Надежда Гаће,
Гордана Логар, Милица
Лучић — Чавић, др Никола
Милошевић, Бранка
Пламенац, Сандра Скоко
(Лондон), Гордана Суша,
Мира Трајковић (Париз), др
Коста Чавошки, Златко
Чобовић, Љиљана Шоп, Ејуб
Штитковац

ГРАФИЧКИ УРЕДНИК:
Раде Марковић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Нада Бошковић, Драгица
Бугарски

АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ:
Бранкова 13-15, I улаз, VI
спрат, 11000 Београд
ТЕЛЕФОН: 011/620-891,
628-242 (секретаријат),
625-937 (редакција)
ТЕЛЕФАКС: 624-598
ЖИРО РАЧУН:
60801-603-0-27562 СДК
Стари Град
**РУКОПИСИ И ФОТОГРАФИЈЕ СЕ
НЕ ВРАЋАЈУ**

ШТАМПА: ДП „Борба“,
Косовска 26, Београд

Мишљењем Секретаријата за
информације Републике
Србије бр. 413-01 221/91-01
од 15. фебруара 1991.
одређена је стопа пореза од
3%

ГРАЂАНИ СРБИЈЕ!

Научимо, сви заједно, једном за увек, азбуку живота. Сада имамо шансу да живимо као сав нормалан свет. Искористимо је. Да ли је ово Србија какву хоћете? Ваш глас одлучује. Зато 19. децембра изађимо на изборе сви.

ОДЛУЧИТЕ САМИ ШТА ХОЋЕТЕ А ШТА НЕЋЕТЕ!

Ако нећете рат, санкције, глад и пустош, ако нећете безвредни живот у заборављеној земљи, где су најгори угледни, а најбољи гладни и понижени, ако нећете да вам највећа радост буде виза за бекство из Србије — заокружите ДЕПОС!

ИМА ШАНСЕ ДА ВИШЕ НЕ БУДЕ КАКО НЕЋЕТЕ!

Ако хоћете да живите у миру, ако хоћете да нема инфлације и ове велике пљачке народа, ако хоћете да вам породице од плата и пензија живе пристојно, да сви раде, да наша Србија буде свима добар домаћин и свуда радо виђен гост — заокружите ДЕПОС!

ИМА ШАНСЕ ДА БУДЕ ОНАКО КАКО ХОЋЕТЕ!

Грађани Србије! За последње три године, „патриоти“ по занимању, добровољни даваоци туђе крви, ратни пљачкаши, профитери и криминалци, опустошили су нашу отаџбину, наше животе, наша срца, наша имања. Све су испразнили, само су своје џепове напунили. Ваша мука, ваш новац, завршио је на њиховим рачунима у страним банкама. Ако ДЕПОС освоји већину у новом парламенту, један од првих задатака биће да све те милијарде опљачканих долара врате у Србију.

ЗАЈЕДНО ТО МОЖЕМО, ЈЕДИНСТВУ ЈЕ ИМЕ ДЕПОС!

Свет не мрзи Србију, а Србија мора да промени власт која је спремна да ради свог опстанка читав народ изложи оволикој патњи. ДЕПОС је већ обезбедио и велику међународну помоћ за економски опоравак наше земље, али ту помоћ, тај новац, нико неће дати онима код којих кокошка јаја не носи, њива жито не рађа, крава млеко не даје, новац ништа не вреди.

ЗАТО ГЛАСАЈТЕ ЗА ДЕПОС — ИМА ШАНСЕ!

Мени лично, широм су отворена врата свих наших пријатеља у Москви, Паризу, Атини, Лондону, Вашингтону, Риму, широм света. Ми имамо пријатеље и они желе да нам помогну, али помозите пре свега сами себи, отворимо очи. Зато 19. децембра гласајте за себе. Бирајте! Не дозволите да вам други изаберу како ћете и колико још живети.

ГЛАСАЈТЕ ЗА СЕБЕ — ИЗАБЕРИТЕ ДЕПОС!

Браћо и сестре! Избори нису за 19. децембар, на Светог Николу, заказани случајно. Рачунају да ви који ћете славити, или на слави бити, за изборе нећете марити, па да ће тако већином гласачи демократске опозиције, а нарочито ДЕПОС-а, остати код својих кућа. Ништа њима није свето, па и крсну славу многих Срба користе не би ли се одржала власт која не држи ни до Бога, ни до крсне славе. И мени је крсна слава Свети Никола. Славићу гласају.

ИМА ШАНСЕ ДА ЖИВИМО КАО САВ НОРМАЛАН СВЕТ! СЛАВИТЕ И ГЛАСАЈТЕ ЗА ДЕПОС!

Срећан вам Свети Никола, воли вас

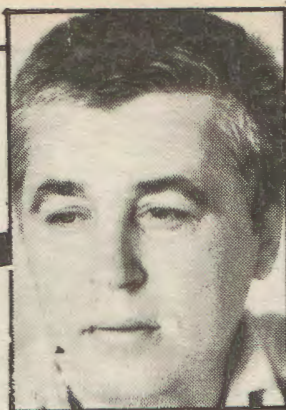
Вук

шум будућности

ДЕПОС

Пише: Миленко ВУЧЕТИЋ

Столтенберг — дошавши на ноге Слободану Милошевићу истог дана када је он, прљавом парализмом Савезне скупштине исмејао демократију и увео неку врсту ванредног стања и када су његови с Пала поново засули Сарајево гранатама — понели су се крајње неприципијелно, а изнад свега негосподски и нелордовски.

Све док они буду уважавали преговарача који их, без икаквих личних последица, а на рачун патње народа, на рачун умирања деце и нестајања градова, сваки пут кад их прими

ОНИ НИСУ ЗА СРБИЈУ,

1.

Они не могу да нас извуку из хаоса, али то онемогућавају и онима који би могли.

Суоченост с истином да дефинитивно и заувек губе власт — на Никољдан или који месец касније, сасвим је свеједно — гурнула их је у страшну безочност.

Сада им је једина идеја „после мене потоп“ и на оживотворењу те идеје једино и раде.

Свесни да их чекају и оптуженичка клупа историје, и оптуженичка клупа Међународног суда у Хагу, и оптуженичка клупа сопственог народа, потпуно су се изгубили и понашају се по диктату помућене свести.

Иза трагичног слома привредног, монетарног и правног система не стоје ни санкције, ни неспособност привредних, монетарних и правосудних власти, већ њихов стратешки циљ да трајно стање ових простора буде свеопшта трагедија.

Намерно и плански уништили су динар; намерно и плански паралисали су трговинску мрежу; намерно и плански онемогућавају пољопривреду на дужи рок; намерно и плански заустављају и фабрике које би могле да раде; намерно и плански шире апатију; намерно и плански гурају приватну иницијативу на шпекулативне колосеке; намерно и плански подстичу све облике мржње; намерно и плански компромитују једва скрпљену федерацију; намерно и плански слабе војску; намерно и плански дестабилизују националне институције; намерно и плански сакате образовање, науку и културу; намерно и плански сиромаше и духовни живот народа.

У бомбардовању Србије виде, вероватно најбоље решење, јер би у том случају, чини им се, Слободан Милошевић био изједначен са Царом Лазаром („Хтео, а не дадоше му душмани!“) и због тога, изгледа, подстичу оне своје с Пала да опет Сарајево засипају бомбама.

Прошлост су нам обрукали и поништили за само неколико година, и сада нам, из најсвободнијих и болесних разлога, уништавају и будућност.

Они нису, како веле у изборном слогану, за Србију; они су, како им одговара разорена Србија, за робију.

2.

Хумор је дробилица трулежи, сарказам је стрела у трулеж.

Глупост, чији се прави и пуни смисао најбоље оголи духовитом досетком, разгаљујућом шалом, или ефектном жаоком, највећа је глупост.

Најсмешније је, уосталом, како је давно записао Ђакомо, Леопарди, оно што прикрива шта јесте и чини се оним што није.

Социјалисти то показују и доказују у свим сегментима своје политике, чак и код приступа најкрупнијим питањима, као што је одбрана државних и националних интереса, и право је чудо, а и штета, што су недовољно подвргнути подсмеху опозиције.

У предизборној кампањи морало је да буде много више хумора на њихов рачун и на рачун њихових политичких, економских и националних потеза, попут оне жаоке Вука Драшковића „И кад нема кромпира, криве су им санкције, као да је Бутрос Гали кромпирова златица“, јер их хумор ове врсте најуспешније демистификује и своди на праву меру.

Тоталитаризам почиње да пуца, говорио је често Мирко Ковач анализирајући могућност пада социјалиста и Слободана Милошевића, тек кад можемо да му се ругамо.

Њих не треба политички оспоравати, њих, једноставно, треба стално исмејавати.

3.

Гладан Србијанац, жедан Крајишник, бос Херцеговац, го Црногорац и сит, налит, обувен, обучен и богат социјалиста — то су „конститутивни елементи“ државе коју стварају.

4.

Лицемерју међународне заједнице као да нема краја.

Лорд Дејвид Овен и господин Торнвалд

мајсторски понизи, од успостављања мира нема ништа.

Нису лорд Дејвид Овен и господин Торнвалд Столтенберг социјалисти, нису, највероватније, ни поткупљени од социјалиста да им продуже власт, али судећи по томе како се понашају према Слободану Милошевићу, кога је свет прогласио за ратног злочинца а његову политику за опасност по светски мир, као да јесу.

И министри „дванаесторице“, на исти начин, само увећавају нашу агонију.

Говор Слободана Милошевића у Женеви, „шило у очи“ свима тамо присутним, пружао је могућност за две реакције — за признање да је Слободан Милошевић у праву или за ваљан и ништа мање нежан одговор.

Изостало је и једно и друго, гладним министрима се, ваљда, журило на лосос.

Јавност у нашој земљи није имала прилике да види прилог британске телевизије о томе како се Дејвид Овен, нимало лордовски, и Радован Караџић, нимало докторски, кладе у флашу вискија око неких процената територије у Босни и Херцеговини који директно утичу на судбину неколико стотина хиљада људи, а тај прилог је шокирао значајан део светске јавности.

Лорд се, изгледа, на рачун ових наших простора, готово мазохистичких, готово перверзно, лудо забавља.

И остали, такође.

Лицемерју међународне заједнице, заиста, као да нема краја.

5.

Слушајући најновије гадости посланичких кандидата, министара и активиста владајуће странке, демократска Србија је, вероватно, сетно уздисала за њиховим гадостима из недавне прошлости.

Црно нам се пише ако им, коначно, не осване црни понедељак.

Нису полагали рачуне, али су полагали кукавичја јаја; нису нудили програме, али су хушкали на погроме; нису се урушили у сопствено благо, али су бацали благо на друге;

нису се извинили за силне преваре, али су лансирани нове утваре; нису мирили људе и народе, али су ширили нетрпељивост и мржњу.

Накарадна политичка решења, од обијања асиметричне федерације и конфедерације, до одбијања Хашког документа, паковали су у још накараднија објашњења.

Не либећи се ни патолошке бруталности у нападањима опозиције, пали су у до сада највећи глиб.

У лажима, подметањима, прљавим монта-

жама и злу надмашили су и сопствену телевизију, а њихову телевизију је у лажима, подметањима, прљавим монтажама и злу тешко надмашити.

Нема опасније патологије, нема оговније бруталности, од злоупотребе приватности политичких опонената.

И то су овога пута радили, до монструозних размера.

Оспоравање права Вуку Драшковићу да учествује у политици зато што нема деце атаковање је на личност и интиму без преседана

у савременом политичком животу, а дошло је из непосредне близине Слободана Милошевића и из најцрњег мрака.

О голом фашизму је реч.

Држава у којој је могуће да на власти остану такви нељуди, који су због фашизоидне острашћености срамота цивилизације, не заслужује ништа друго него да од света буде презрена и изолована држава.

Није овде у питању фашизоидни афекат, овде је у питању фашизоидни концепт.

ОНИ СУ ЗА РОБИЈУ

Црно нам се с њима, заиста, пише, ако им не осване црни понедељак.

6.

Хуманитарне акције, у којима је „Спона“ делила храну гладним људима широм Србије, показале су да Србијом владају политичари без трунке хуманости.

Дуге колоне оних који у земљи богатој храном чекају парче хлеба довољан су разлог да председник Републике, ако му је остало бар мало душе и образа, поднесе оставку; политички, економски, национални и државни програм председника Републике једини су разлог постојања тих дугих колона.

Историјским пословима које он, наводно, обавља, чак и да су заиста историјски, а нису, не може се и не сме заклањати историјска срамота.

У тужним колонама не стоје бојжаци са социјалних рубова, каквих има и каквих ће увек бити у сваком друштву; честити и вредни су у тим тужним колонама.

Националне интересе газе и издају они који су неспособни да нахране нацију. Изјава милиционера у Земуњу, да гладни у редовима брукају земљу јер примају храну од страних плаћеника, изразила је суштину зла на коме почива актуелна власт.

Како их није стид!

Хуманитарне акције „Споне“ мораће да потрају све док је председник Републике оличење нехуманости.

7.

Има шансе, али има и лопова.

Зна се како ће Србија гласати, не зна се како ће се гласови бројати.

Своје присталице они ће, вероватно, рачунати жирално.

ПРОМОЦИЈА ДЕПОСА У „САВА ЦЕНТРУ“, 13. XII 1993.

У препуној дворани Центра „Сава“, 13. децембра 1993. године, Београђанима се представило 46 ДЕПОС-ових кандидата за републичке посланике изборне јединице — Београд.

Као гости промоције, или, како неко од гостију рече, „демонстрације младости, памети и лепоте“ били су присутни представници Цркве, Крунског савета, Крунског Већа, Савета ДЕПОС-а, представници амбасада, сарадници, чланови и симпатизери странака у коалицији ДЕПОС.

Представљање је отпочело документарним видео филмом који је присутнима показао атмосферу и догађања у овогодишњој изборној кампањи ДЕПОС-а, а након тога присутнима се представило 46 ДЕПОС-ових кандидата.

СКИНУТИ НУЛЕ СА ВЛАСТИ

Чланови Крунског савета и Крунског већа, екселенције, часни оци наше цркве, драги гости, драги пријатељи, добродошли.

Ред је да се и ја представим. Ја сам Вук Драшковић, књижевник сам по занимању и први на ДЕПОС-овој београдској листи. Рођен сам у Србији, одрастао у Херцеговини. Требало је да студирам у Сарајеву, али у јесен 1963. године матуранти Гатачке гимназије одоше на екскурзију у Београд. Након два сата проведена у овоме граду имао сам утисак да сам ту рођен, да сам ту одрастао и да ту морам умрети".

А онда је прилично необично за једну политичку промоцију. Вук Драшковић са великом љубављу својим Београђанима прочитао стихове Милоша Црњанског „Ламент над Београдом“, као увод у оно што је желео да каже.

„Ово су били одломци из „Ламента над Београдом“ највећег песника српског и једног од највећих Београђана Милоша Црњанског. Деценијама је странствовао без права да живи у Београду, без права да живи у Србији. То му је, можда, спасило и живот. Да се овде затекао онда кад су дошли и духовни и физички претходници оних чија је рука још под грлом Београда и Србије, можда би га убили као Григорија Божовића, као хиљаде оних што су убили за 2—3 дана, од 20. до 23. децембра 1944. године. Кога су убили? Убијали су нам академике, професоре универзитета, писце, глумце, новинаре, песнике, свештенике, студенте... Тада су у престоници Српства, у срцу њеном, у Београду, скртили нас за највеће наше главе, за Ловћене.

Ми смо овде да преокренемо! Да та власт оде! Да променимо судбину! Да Београд вратимо поново на ноге, да га усправимо, да му вратимо господство, част, славу! Да га ослободимо срамоте, понижења, глади, да га ослободимо нечега чега никада у српској историји није било: да у овом граду неки у име српског националног интереса иду од врата до врата — пребројавају које си вере, које народности, који ти је језик матерњи.

Овде смо да Београд буде Париз, да Београд буде Њујорк, да Београд буде Рим, да

ВУК ДРАШКОВИЋ, ПРЕДСЕДНИК СПО

Београд буде Атина и да у Паризу, у Лондону, у Вашингтону, у Москви, у Атини буде Београд.

Пред нама је велики задатак и велико прегнуће, Београд и Србија више немају да чекају. Данас млади Београђани као највећу срећу доживљавају онај тренутак кад у пасошу виде да им је одобрена виза за исељење из Београда, за исељење из Србије. ДЕПОС постоји да би после Светог Николе млади Београђани, његова младост и памет данас расејана по Лондонима, Паризима, Јоханезбургима, Преторијама, Мелбурнима, грлила се од среће што је куцнуо час да се врате у Београд и да се врате у Србију.

Људи пред вама нису кандидати за народне посланике, ово су кандидати за народне спасиоце.

Веће санкције, веће казне и несреће од ове власти — нема Њих уклонити значи Београд и Србију спасти. Кад те унутрашње и најтеже санкције паду и оне спољне, које су због те власти, а не због Срба и Србије уведене, лашће одмах.

Није Бутрос Гали кромпирова златица, па због тога нема данас кромпира у Србији.

Не штампа се динар у Ватикану, нити се проблем решава скидањем нула са динара, него скидањем нула са власти.

Нису европска дванаесторица доносила одлуку о отварању Дафимент банке и „Југоскандика“. Нису европска дванаесторица расписивала Зајам за препород Србије, нити су тај зајам и стару девизну штедњу однели из Србије и ставили на своје приватне рачуне.

Не меси се хлеб српски, кога више нема, у Паризу.

Није Бил Клинтон диспечер Градског саобраћајног предузећа у Београду.

Због тога, понављам још једном, ово нису кандидати за народне посланике него за народне спасиоце.

Само луд Србин не жели да се све српске земље уједине и да све оно што су они разбили не буде састављено и да се оно што су они разједили не буде уједињено, али само глуп Србин мисли да се то може учинити под садашњом влашћу.

Они морају да падну да би се Београд ди-гао. Они морају да оду да бисмо ми у Србији остали и да би се сви који су одавде отишли због њих у Србију вратили.

Данас је Свети Андреја, крсна слава дома Карађорђевића, али домаћина нема, јер је и он, потомак Карађорђевићев и син последњег српског краља без српског пасоша, бескућник, избеглица без права да живи у Србији и у својој кући. То право њему и толиким Београђанима одузели су они који још живе у туђим кућама. Њих се ослободити — значи Србију спасити. Због тога постојимо, због тога је ДЕПОС.

Са вером у Бога, 19. децембар ће бити последња ноћ полувековног ропства и неслободу у Србији!

ОДГОВОР САВЕЗНОМ МИНИСТРУ

Нешто ћу рећи, као одговор мом колеги који носи листу и који је први на листи Социјалистичке партије Србије.

Тачно је да немам деце, али чиним све и чинићу све док сам жив да Београд, да Србија не остану без деце, а ова власт је на путу да то буде.

Др ВЕСНА ПЕШИЋ, председник Грађанског савеза Србије

БЕЗОСЕЋАЈНОСТ ЋЕ КОШТАТИ ОВУ ВЛАСТ

„Поштовани Београђани,
пре само пар дана Душанка Ђого, један од кандидата Социјалистичке партије Србије у изборној јединици Београд, изјавила је да не зна које то мрачне филмове гледају они који виде глад у Србији. Ако госпођица Ђого не види добро шта се у овој земљи последњих месеци дешава, нека замоли своју маму да је узме за руку, па нека је суботом доведе на Трг Републике, наш Трг Слободе, да види колоне унесрећених суграђана који чекају у километарским редовима за основне животне намирнице. Можда ће тада схватити да глад у Србији више и није политичко питање, већ питање најосновнијег саосећања према ближњима, према мојим и вашим суграђанима. Али, гладни народ није њен народ. Она и њена партија се праве као да га нема.

Док се у Србији формирају колоне гладних, председник републике и носилац листе Социјалистичке партије о томе ћути. За ситуацију у београдском градском саобраћају криви су радници, наводно страни шпијуни. Нема га да дође међу своје грађане и да их пита докле се дошло са шведским стандардом, како распоређују оних 10.000 долара по глави становника, како унапређују привреду под санкцијама. Уместо тога, шаље размажену и осиюну дечурлију да објашњава људима који су радили цео свој живот, а данас немају ни хлеба, како гледају неке погрешне филмове. Да човек просто не верује. Да ли се то неко подсмева овом народу. За то време он виче: „Историја, слобода, држава, нација“, а у ту „историју, слободу, државу и нацију“, народ није урачунао, иначе га не би оставио без игде ичега.

Ако ће нешто коштати ову власт — то је безосећајност коју показује према својим грађанима, према сопственом народу у чије се историјске интересе толико куне.

Кажу нам: „Лишавајте се“.

У реду, али кажите нам прво чега сте се ви лишили. Док наши сељаци немају горива да обраде њиве син председника републике и носиоца листе СПС-а вози ауто-трке. Разноразни силеџије и криминалци постају милионери без једног јединог минута поштеног рада. Њихови министри узимају провизију у трговини са бензином. Ено их на слободи, кривично дело им је појела инфлација.

Е, нећемо више тако, нећемо да се лишавамо — доста је било! Србија може да буде просперитетна земља, земља солидарности међу грађанима, били они део власти или не.

Не треба нам власт којој су сопствене привилегије једина религија.

И грађани Србије могу да живе као сав нормалан свет, да раде, да напредују, да мирно дочекују старост, без страха да формирају породицу. За то је потребно 19. децембра да гласамо ЗА ДЕПОС. Опозиција се

јединила — њено име је ДЕПОС. Без ДЕПОС-а нема парламентарне већине, то сви знају.

За напредну Србију, за Србију у Европи, тамо где јој је место, 19. децембра — ПОБЕДА!

ПОБЕДИЋЕМО

Драган Милошевић, дипломирани инжењер физико-хемије, члан општинског одбора СПО Чукарице и председник маркетинг службе Градског одбора СПО:

„Петица је Белодедић, петица је био и Кићановић, петица је увек најбољи. Београђани, заокружите петицу, гласајте за најбоље, гласајте за ДЕПОС“.

Живан Љубинковић—Кекац, сељак, члан Главног одбора СПО:

„Помози Боже, помози Свети Никола и сви ви. За Србију није корење, није глад. Решење се зове ДЕПОС и зато гласајте за ДЕПОС. Сви, сви, сви“.

Бранко Михаиловић, дипл. правник, члан Главног одбора СПО:

„Гласајмо за ДЕПОС, гласајмо за спас Србије, тако нам Бог и Свети Никола помогли“.

Ратомир Танић, дипл. економиста, пословни човек, потпредседник Грађанског савеза Србије:

„Победа ДЕПОС-а значи победу демократије, значи крај беде и укидање санкција. Победа ДЕПОС-а је победа Србије. Зато гласајте за ДЕПОС“.

Примаријус доктор Душан Ђукић, хирург, начелник Ортопедске клинике Бањица, одборник ДЕПОС-а у Скупштини града Београда, члан Главног одбора СПО:

Ја сам хирург — мој скалпел је ДЕПОС!“

Зоран Хорван, економиста, власник компаније „Хорван“, народни посланик Скупштине Србије у два прошла сазива, члан Главног одбора СПО:

„Са овог места бих Радовану Радовићу—Раки, Бици, Муси..... поручио: радујте се — можда ћу вам поново доћи!“

Небојша Атанацковић, власник „Бобан центра“, бивши првак Југославије у аутомобилизму, народни посланик у прошлом сазиву.

„До избора на Светог Николу учинимо све што је у нашој моћи, а тада ће нам и Бог помоћи. Победићемо!“

Жарко Јокановић, апсолвент психологије, један од лидера студентског протеста 91., потпредседник Извршног одбора Нове демократије, члан Савета ДЕПОС-а:

„Драги Београђани, будите сигурни — победићемо, па свидело се то њима или не!“

Александар Баљак, књижевник, један од наших најпознатијих сатиричара, народни посланик у прошлом сазиву, члан Извршног одбора СПО:

„Највернији Брозов следбеник рекао је да нам је потребан Парламент којим ће се Србија поносити, али је заборавио да каже да је нама потребан председник републике којега се нећемо штетити.

Никада нам није било теже, зато је наша одлука лака: гласајте за ДЕПОС!“

Бранко Васиљевић, дипл. правник, бивши државни репрезентативац у каратеу, члан Градског одбора СПО.

„Ваш адут за бољи живот — ДЕПОС“.

Петар Лазић, књижевник, писац текстова и уредник Индексовог радио позоришта, члан савета ДЕПОС-а, председник Извршног одбора Нове демократије.

Овај режим је јединствен у свету, јер се код нас луди и збуњени најлепше друже“.

Проф. Милан Божић, доктор математичких наука, декан ПМФ-а, члан Савета ДЕПОС-а.

„ДЕПОС од грађана Србије не очекује само њихов глас, то се верујем — подразумева. ДЕПОС од грађана Србије очекује да ће после изборне победе заједно са њим вршити власт, јер се само тако власт може вратити народу који је једини њен извор и коме она мора да служи.“

ДУШАН МИХАИЛОВИЋ, ПРЕДСЕДНИК НОВЕ ДЕМОКРАТИЈЕ:

НИВО АФРИКЕ

„Поштовани грађани српске престонице и бивше европске метрополе, господо београдска,

19. децембра, на Светог Николу, грађани Србије излазе на своја бирачка места и гласају. Свима нама намеће се питање шта гласамо, између чега бирамо. Да ли 19. децембра бирамо између власти и опозиције, да ли се опредељујемо између њихових програма, да ли своје гласове дајемо Вуку или Милошевићу. Одговор на све је: „Не“.

На Светог Чиколу, грађани бирају између две могуће варијанте будућности свога града. Пред свима нама су две алтернативе. Прва је постојећи режим. Резултати његове владавине су кристално јасни: успели су да Србију која је била у горњем реду развијених европских земаља са 3000 долара по глави становника већ у 1992. години изведу у ред неразвијених земаља са испод 1000 долара по глави. Оптимистичке прогнозе за ову годину предвиђају испод 600 долара по глави становника, што је ранг најнеразвијенијих земаља Африке. Уз овај њихов једини успех иду беда, глад, сиромаштво, болести које смо били давно заборавили, умирање деце у породиштима... Уз тај стандард иде општа цивилизацијска и духовна пропаст. Гласање за ову алтернативу, за СПС, представља опредељење за Београд — престоницу беде, за Београд главни град афричке Србије.

Друга алтернатива, ДЕПОС, нуди мир, укидање санкција, економску и политичку демократију. Друга алтернатива значи истинску борбу против сиромаштва које је једини резултат СПС режима. Народ је сит идеологије и небеских обећања оних који већ сада живе у земаљском рају. Грађанима треба модерна држава социјалне правде која ће искоренити беду и сиромаштво. То не може да уради постојећа социјалистичка власт са ослонцем на друштвену својину, ту црну рупу економије која је материјални ослонац државе лажних нада и обећања. Најмање то може власт ко-

јој је једини програм мегаинфлација путем које постиже своје праве идеолошке циљеве. Инфлација осиромашује народ и уништава средњи слој као једини ослонац грађанске демократије. Инфлацијом ова власт своди све економске и духовне вредности, па и нас грађане, на нулу. Те њихове нуле може нас спасти само демократска власт, власт која ће створити државу социјалне правде на теме-

љима приватне својине, ефикасне тржишне економије и владавине права. Зато глас за ту другу алтернативу значи глас за Београд — престоницу памети и успеха, Београд — главни град европске Србије. Име те политичке опције која нуди ту алтернативу је ДЕПОС. Зато изађите на Светог Николу и гласајте за себе, за свој град, за Београд. За Београд има шансе, има, има.

ИЗ ПРЕДИЗБОРНЕ КАМПАЊЕ

НЕ ДОЗВОЛИМО ИМ ДА НАМ ЈОШ ЈЕДНОМ ПОКАЖУ КАКО ТРЕБА

ЦЕЛОКУПНУ ПРЕДИЗБОРНУ КАМПАЊУ ДЕПОСА У „СРПСКОЈ РЕЧИ“ СУ ПРОПРАТИЛИ БЛАГИЦА СТОЈАНОВИЋ И ЂОРЂО ВУКОЈЕ.

АРАНЂЕЛОВАЦ, 5. XII 1993.

ВЕСНА ПЕШИЋ: ЗА НОРМАЛАН ЖИВОТ

Имам част да вам се представим као трећа на листи, за београдску листу, за ДЕПОС.

Овде имам права да кажем шта је наша највећа вредност. Наша највећа вредност је наша Србија, наша отаџбина. Неко се поиграва с нашом отаџбином, неко с њом игра покер, па каже дај ми нашу отаџбину. Нећемо им то дозволити.

А где се наша та Србија? Србију су напустили њени млади, напустили су је стручњаци, пензије су две до три марке, сељаци се НАДАЈУ да ће добро да прођу, а не питају зашто нафта оволико кошта! Питам се — набављају нафту за једну марку, а продају за три — коме иду те паре?! Кол'ко ја знам, те паре су на Кипру! У страним банкама.

Док народ у беди грца, они нам опет продају идеологију. Као што су остваривали оне интересе, тако треба да гинемо сад за ове интересе. На нама је да кажемо — ДОСТА. Е вала, доста је било. Гласамо за демократију, за нову Србију, за победничку Србију!

Они кажу — ми не волимо спољног газду. То је потпуно тачно, Срби су се вековима борили за своју слободу, борили су се против спољних сила, против завојевача. Али се варају кад мисле да ми волимо нашег унутрашњег газду. Не, Србија не воли да има унутрашњег газду. Ми хоћемо демократију и слободу. Не само од спољњег непријатеља, него хоћемо нашу, србијанску слободу. Тек тако можемо да почнемо од почетка и да вратимо Србију у свет, да обновимо наше трговинске везе, да повратимо наша изгубљена тржишта и да почнемо нормално да живимо.

У име тог нормалног живота, а **ИМА ШАНСЕ, ИМА, ИМА**, ја вас позивам да гласате за демократију, да гласате за ДЕПОС, јер то је шанса нове, будуће Србије!

ВУК ДРАШКОВИЋ: ИЗДАЈА ПРОПАСТИ

Помоз Бог, браћо издајници, и помоз Бог сестре издајници!

Према њима, и по њима, све је у Србији издајник до издајника — осим шефа Социјалистичке партије Србије, нешто мало његових доглавника око њега и нешто мало лопова, мафијаша, криминалаца и његових криминалаца новинара на државној телевизији. Све остало у Србији је проглашено од њих за националне издајнике. Са поносом изјављујем да јесам њихов издајник. Сигурно сте сви ви издајници њихове националне политике, издајници њихове економске политике, издајници њиховог поимања морала, вере, части, свега.

Ми смо против тога да 70 одсто ове од Бога богате и дивне Србије данас гладује. Ми

сматрамо највећом издајом и људског и националног интереса да су плате и пензије једна марка, да је 400 хиљада младих људи из наше Србије од 90. године до данас побегло у бели свет. Ми сматрамо највећом срамотом то што нас је овај режим довео у међународни затвор, изолацију, што први пут откад постоји српско име свет је противу српске

државе. Не противу српског народа, него противу тога режима.

Проглашавају да је сад Србија у опасности. Све ће неко ноћас напасти Аранђеловац! Сутра ујутру Тополу! А они оружје узимају из магацина па га препродају Шиптарима! А после на телевизији — куку ко нам уби 4, 5 или 6 милионера?! А кад показују на телевизији

Аранђеловац

оружје заробљено, ми препознајемо да је из крагујевачке фабрике. Одакле то, ко им је продао? Широм Србије по варошима краду оружје и придају на разне стране — и у Босну, и у Хрватску, свуда! Важно је да напуне џепове, да обезбеде пра-праунуке!

Како могу Србију из међународног затвора извести оне политичке странке чији се лидери не усуђују и не смеју изаћи један корак изван граница Србије јер би одмах били ухапшени од сваке европске и светске полиције?!

Па њима управо одговара да санкције трају што је могуће дуже, да Србија буде што је могуће дуже у затвору. Јер док је Србија у завору, они су на слободи. Чим Србија изађе из затвора, они ће у затвор! Значи, нас из овога зла, из овог понора могу водити људи који ће истога дана бити оберучке једнако примљени и у Москви, Лондону, Вашингтону, Паризу и у Атини. Нас из овога зла неће извести нико ко тврди да нам је Америка непријатељ. Нас ће из ове пропасти извести они људи чији је политички идеал да изнутра од Србије направе Америку и у економском, политичком и у сваком другом погледу!

Срамота да се гладује. Срам их било. Да имају имало образа, да су Срби, да су људи, чак кад на телевизији се обраћају народу — ставили би нешто преко очију и преко лица!

Шта је Шумадија, шта је Србија дочекала — да су продавнице празне, да хлеба нема, да млека, нема, да меса нема, уља, шећера...! А Србија је све то извозила. Па какве санкције онда господо лажови?! Пошто су санкције, пошто не можемо да извозимо, сад би требало да имамо свега бар десет пута више! Требало би да се купамо у млеку, да се бијемо полуткама! Где је храна из Србије? Онај ко је направио Србију гладном највећа је несрећа! То Турци нису чинили. То нико није учинио и тврдим да су гори од Турака! Да имају имало одговорности људске и националне сутра би издали саопштење да се повлаче са избора. Јер онда, нема сумње, победила би демократија. Или, ако ништа друго, забранили би своју телевизију! А овако њима је у интересу да сачувају ту крваву власт по цену да нестане Србије, а несташе је ако они остану на власти!

Још мало омладине што је остало — поћећи ће, ако они остану на власти. Онда кад Косово пукне, ко ће ићи да брани Косово? Је ли наши првоборци из '41.?

Мало пре неко рече — имају тенкове. Немају. Имају полицију од 100 хиљада људи,

**МИЛУТОВАЦ, СЕЛО КРАЈ
ТРСТЕНИКА, ПРЕПУНА
САЛА СЕОСКОГ ДОМА
(УТОРАК, 30. НОВЕМБАР
1993.)**

СВИЊЕТИНА ОД СОЈЕ

**Љубиша Спасић, председник МО
СПО Медвеђа:**

Живимо у зло доба, под притиском наших комуњара — ништака, а не под притиском света.

Ја сам нашу Телевизију Србије прозвао јазбином звери, јер оне спикерке кад стану пред вас — праве су лисице: лажу да може да буде од репе и од соје шницла, а ја мислим да не може. И ви сте ми сведоци да то мора бити од говеђег или од свињског меса. Многи су заборавили како шницла изгледа гласајући за овај кобни режим. Прошле године су пуцали у своје стомаке кад су гласали за СПС, а та болшевистичка партија вам је као урабљени ждрепци — не знају да вуку напред, само знају да туку, да једу и да гурају назад.

Надам се да ћемо успети да помогнемо и сами себи, а и нашем Вуку на Св. Никољу и да ћемо срушити то зло које нас 50 година вуче на дно. Против њих смо устали ми, а и 170 држава је против њих дигло хајку, као на покидане вашарске мечке. Они немају шта више да траже међу светом — њихово време је истекло.

али, неће више ни полицијац да туче брата, комшију, рођака за две марке.

Неће тај полицијац за две марке никог да туче. За такву мизерију од плате неће чак ни мене да туче! Неће. Неће гладан војник да пуца у гладног оца или стрица! Неће. Неће официр, понижен, поплуван, кога свака ала и врана може понизити у данашњој Србији да слуша наређења, и то за какву плату?! Мислите да тај официр не зна шта је некад био српски официр? И да не жели да поново буде то што је некад било?!

У Аранђеловцу, старији људи памте како се сваке године са једном дивном зебњом дочекивао ОФИЦИРСКИ БАЛ, на којему су се сретале најлепше госпођице овог дивног града и најлепши млади питомци и официри српске војске. Ми и то обнављамо, и то наши официри знају и наша војска зна! Готово је са стубом страха на којем почива режим!

Шта мислите на шта се ослањају? Само на мафијаше и на криминалце, на рекеташе — то им је једина још узданица и једини ослонац.

Не бојте се људи, не бојте се браћо. Будите нам телевизија — од села до села, од куће до куће, с брда на брдо, заокружите длановима уста, помагајте за спас Србије — да се заокружује ДЕПОС! Не дајте, убеђујте оне из СПС-а, ако већ не могу да превале пут до ДЕПОС-а, нека остану код куће, нека спавају, нека се сити наспавају на св. Никољу и да учине велику ствар за отаџбину, за децу, за унуке!

РОМИ У ДЕПОСУ, ЈОВАНОВИЋ МИРОСЛАВ, КРАГУЈЕВАЦ НЕКТРАИЛ О ВУКО ДРАШКОВИЋ

Имам част у име Рома Србије да вам се обратим и да вам пожелим много успеха, али у будућем раду, кад будемо скинули ланце. ДЕПОС је једина асоцијација која може да гарантује свима безбедност у овој земљи и свим националним мањинама равноправан третман. ДЕПОС неће делити грађане на „први и други ред“. Сви ћемо бити једнаки под условом да поштујемо већински народ у овој земљи, а да земљу Србију сматрамо својом домовином.

Господо, у нашем народу се обично каже: пет до дванаест је, а ја вам кажем — минут је до дванаест. Тај минут управо отуцава 19. децембра на дан Св. Николе. Схватите да је то задњи воз и ако њега пропустимо неће од нас ништа бити. Ми морамо окове збацити, ако не ради нас, онда зарад нашег покољења.

Дозволите ми на крају да као Ром, на ромском, поздравим господина Вука Драшковића: Нектраил о Вуко Драшковић.

Милутинац

ЉУБИША — ЦИНА СПАСИЋ, ИЗ МЕДВЕЂЕ: ИМАЛИ СМО ЈЕДНУ ОФАНЗИВУ

До сада сам видео сав терор комунистичког програма, откупе, убиство сељака, чупање бркова солунцима који су се борили за домовину.

Краљ Петар је знао са шајкачом на глави и опанцима на ногама да дође код својих ратника у ровове да им каже: „Чујем, браћо, да се мучите и псујете — тешко је ратовати. Ја сам стари ратник, али ако мислите да ратујете за мене и моје синове, од мене вам Богом просто, идите кућама, женама и деци, али ако мислите да вам непријатељ не руши куће, не пали сењаке, не одводи стоку, не силује сестре и мајке, борите се. Српски морал је све издржао: и Албанију и Крф, пробој Солунског фронта. То је учинио сељак у опанцима, сељак који је мислио једнако у рову, као краљ Петар Велики на двору. Тај сељак је поражен 1944. године од стране болшевиистичке власти. Они се нису борили, они су добили власт на руским тенковима. Они су само убијали српске сељаке, бојали се богатог домаћина, славили подобне да би манипулисали њима. Срећан нам Св. Никола и дајте да сви заједно отворимо ту скретницу да кренемо пругама ДЕПОС-а, да кренемо у слободу.

Када су дошле фукаре комунистичке, причали су да су све непријатељске офанзиве шести и седми десант на Дрвару, а њихова једина партизанска офанзива била је тек када су јуришали на наше оборе, штале, торове и салаше. То је њихова прва офанзива. Тукли су људе и терали их да потпишу да не знају да воде домаћинство, да улазе у партизанске комуне. Они су клицоноше за сва зла и неће их свет. Они мора да нам потпишу да ништа не знају, да су све упропастили и нек се онда склањају.

МИХАИЛО НИКОЛИЋ: ГДЕ ДА ИДЕМ — КОГА ДА УБИЈЕМ

Беда и глад су нам дошли на праг. Многи су рекли, жао ми је што и ја морам да понављам: од мојих месец дана, не могу да купим 30 хлебова. Пензија ми је испод марке. Где да идем — кога да убијем?! Са тим сам све рекао. Не гласајте за СПС — дали сте глас непријатељу. Убијате тим гласом своје дете и своју породицу, породицу доводите у глад и немаштину. Опаметимо се сада, задњи је час да се опаметимо. Дајмо глас за ДЕПОС, за Вука, за спас. Не дајте глас за СПС, за Слободана Милошевића, за пропаст. Толико!

ДУШАН СТАНКОВ:

ЗНА СЕ КО ЈЕ ДОМАЋИН

Ја сам пет царева променио, а и шестог ћу ако Бог да, за мојих 75 година. Радим пуном паром и апелујем на СПС симпатизере да не гласају за њих, јер тако гласају против свога рођеног детета. За много странака сам знао и чуо, али ни једну нисам видео да је толики непријатељ српског народа и Србије као што је СПС. Као старији човек вас молим да дате глас против СПС, за ДЕПОС. СПС ником добро више не може донети. Нека изађе неко од вас да ми каже шта му је добро СПС дао. Дали су нам само криминал, незапсленост, дрогу, лоповлук, шта ти ја све не знам, а бно добро што треба једној младој генерацији — ништа им није дао. Кућа ако нема добар темељ — не може дуго да остане, а ако је наша омладина као што је сада — ту државе нема, то не заборавите. Ту државе нема.

И онај комунистички и овај СПС режим иду не против пољопривреде, него против сељака. Ако је нама сељак сиромашан и држава је сиромашна. Ја сам домаћин у својој кући, и господин Вук је домаћин, и сад ћу господин Вука нешто да питам: ко је крив у његовој кући ако нема хлеба?

„Ја, а ко други“?

Тако је. Ко је крив у мојој кући ако нема хлеба — Душан. Ко је крив у Србији што нема хлеба — господин Слободан Милошевић је крив. Он, његова госпођа и његова деца не иду по улици да купују — све им се донесе. Он, да извинете, ни гаће не купује. Питајте господин Милошевића пошто је кило хлеба — не зна јер није прави домаћин. А питајте господин Вука пошто је кило хлеба?

„Двеста милиона!“.

Тако је.

МЛАДЕНОВАЦ, 5. XII 1993.

ПРЕДРАГ ЧОКИЋ, кандидат за посланика:

И поред свега што нам је нанео режим Слободана Милошевића постоје ствари због којих је овај народ требао давно да дигне свој глас за учињена злодела и плачке. Нема земље на свету која је опљачкала пензиони фонд, а у који су улагали радници, сељаци, сви. Нема земље на свету која је опљачкала штедише! Па и тад не рекосмо — доста. Нема државе на свету која је потрошила народни зајам.

Уместо препорода Србије они препородише своје рачуне по кипарским банкама, а Србију и српски народ гурнуше у беду и гладовање.

После свега што сам рекао, питам вас — да ли такви заслужују да поново добију поверење грађана Србије? НЕ, НЕ, НЕ...!

Лажу да цео свет мрзи Србе. Све своје неуспехе подведоше под санкције, а они су санкције и увели. Све то чине преко своје пропагандне машине, тамо где је смештен њихови изборни штаб, а то је Телевизија Београд!

То су они. А ко смо ми?

Ми смо ДЕПОС. Спремни за преузимање тешког бремена, озбиљну, темељну и спасоносну обнову Србије, на задовољство свих нас и генерација које долазе.

Ја, као човек, чврсто одлучен да овде живим, ја вам кажем, за своју породицу, за овај крај, за Србију, ово радим без икаквих личних интереса. Једино ако се интересом не зову батине!

ВЛАДАН ЧОКИЋ, студент четврте године медицине: ИМАМО САМО ЛАЖ

Нећу вам говорити о студентском животу, о хладним анфитеатрима за предавање, о хладним учионицама за вежбе, о књигама и уџбеницима које нам требају за учење а којих нема, нема их у продаји јер не постоје новчана средства за њихово штампање. Нећу вам говорити о томе да све више заостајемо у знању и да све више наших колега одлази у иностранство.

Причаћу вам како су упропастили детињство и младост моју и ваших синова и кћери! Овде има много људи старијих од мене, породичних људи. Зар ја са својих 22 године да им причам о томе шта треба да раде? Морам, људи, морам. Јер и ја ћу имати 30, 40 и 50 година, и желим да у тим годинама лепо и безбрижно живим. Ја немам развијен родитељски осећај, али имам јаку жељу за животом. Не људи, ја не могу да мирно седим и да чекам да ми прође животни век и да трпим, да се прилагођавам. Не могу да се целог жи-

Пожаревац

вота правим паметан, нападам или браним једне или друге, а све време осећам да се све горе и горе живи! Заставе, патриоти и издајници, велики и мали Срби — докле та подвојеност, докле та глупост?!

Кад ће доћи време да ујутру мирно попијемо кафу, одемо на посао у предузеће које сигурно послује и сигурно исплаћује. Да прошетам до продавнице и купимо шта нам треба од хране, одеће, да планирамо годишње одморе! Да будемо у дилеми да ли ћемо га провести на мору, планини или у иностранству.

А шта имамо сада? Гледамо где ћемо потрошити сваки динар. Имамо редове за бензин, за хлеб, за млеко. Пензије од једне мар-

ке, плате нешто веће. Аутобуси за Београд ауто-путем некад су ишли на сваких пола сата, а сада један-два недељно.

И шта на све то имамо! Имамо програм ТВ Београд који пушта лажну слику о благостању и безбрижном животу у Србији. Ми у Србији имамо тотално морално и духовно посрнуће. А о социјалном и економском можете ми и ви причати. Крива је власт, али криви су и они људи који њу упорно бране и хвале. Они људи којима памет не иде даље од екрана телевизора. За све такве оправдање — а ко би други — није много боље. На њихово често — а ко би други — одговарам кратко и јасно — ДЕПОС!!!

**РАДЕ ВУЧКОВИЋ,
ПОЉНА:**

ГРЕШКОМ ДОБРО- ВОЉАЦ

Ваљда неком грешком, у последњем рату два пута сам се обрео на ратишту као добровољац и за то сам проглашен лоповом. Молим те Вуче, кад будеш ушао у Скупштину, побрини се мало за људе који су остали без руку, ногу, за све инвалиде. И молим те — стани на пут овим лоповима и њиховом криминалу. Ово стварно више нема смисла: краду, лажу...

ВУК ОДГОВАРА:

Проклета је земља у којој борац, у којој рањеник проси, у којој домаћин страхује за сутрашњи дан, у којој човек након 35-40 година рада, пензионер, мора да проси. А што се мафије и лоповлука тиче, то сузбија демократска власт, непоткупљиве судије, одговорна влада. Данас, питај ове што краду хуманитарну помоћ: ко то краде? Кажу: „мафија“. Питај мафију, а они кажу: „Не ми, него власт!“ Проблем је у томе што је избрисана разлика и што се више не зна да ли је мафија власт или је власт мафија. Да ли је тешко сузбити незакоње, ви то боље од мене знате, јер многи од вас памте нашу краљевину. Са мном је на студијама права у Београду био момак чији је отац у Краљевини био судија који је добио овакву парницу да суди: тужилац-сељак Жика из Тополе, тужени — Њ. К. В. Александар. Жика поднео тужбу да је краљ, кад је заокруживао имање и виноград на Опленцу, да би избегао неку кривину, закачио Жикину парцелу. Сељак тражи од краља да му врати парче отете њиве. Судија изводи геометра, погледају у земљишне књиге, виде где је међа и пресуда је била у корист домаћина против краља и налагало се краљу да у том и том року помери међу, што је краљ и учинио.

**МИЛОРАДОВИЋ
МОМЧИЛО, РУШАЊ:**

ГОДИНА ЗА ЦИПЕЛЕ

Рођен сам у Рушњу и живим у Рушњу, радим у Клиничком центру Медицинског факултета, на Институту за ендокринологију. Знам ситуацију и у граду и на селу.

У селу тренутно немате кућу која има више од 10 литара нафте, ни код једног домаћина, што значи да смо дотерали до краја. Брашна нема. Некад сте могли у Рушњу 10 бикова до подне да откупите, а данас тешко да можете једног њи. Пропаст.

А како изгледа живот у граду: од којих колегиница, говорим о медицинским сестрама и техничарима, ни једна сестра себи није купила ни ципеле, ни хаљину од јуна месеца наовамо. Да не говоримо о већим вредностима. Све што на себи имамо купили смо пре годину-две, нека ми неко овде каже ко је купио нешто за своју душу у последњих месец дана. За један капут наш човек мора да ради бар 2-3 године, за ципеле годину... Ово што нам Бог може помоћи, и ми себи самима јесте глас за ДЕПОС на Св. Николу.

РАКИЋ РАДМИЛА:

Лепо је надати се, лепо је победити, мислим да ми победимо, лепо је ову алу свргнути не са власти — него у амбис, у пакао, све је то лело. Али надати се свему томе у оваквим условима беде и духовне непросвећености, за мене је илузија. Већ неколико година се ломатам по овој Србији, ишла сам кроз најприземније слојеве и добро сам упознала Србију и српску душу која је добро затрована. Национално биће је мртво, а кад њега нема — нема националне свести, нема избора, нема победе.

СЕЉАЦИ НЕ ВЕРУЈУ, АЛИ СЛУТЕ

ОРАШАЦ, ДЕЦЕМБАР 1993.

ВУК ДРАШКОВИЋ:

Ви кажете да ће у Карађорђевој Орашцу победити СПС?!!!

СЕЉАЦИ УГЛАС:

Хиљаду посто! Хоће, хоће Вуче...

ВУК ДРАШКОВИЋ:

Па онда, ког ђавола радите?!

СЕЉАК:

Ми одговарамо за село Бању код Аранђеловца. Ништа друго. Јаки су са телевизијом, Вуче, много. Нема наших двајес' Орашана овде, човече! Ово је село уништено пре 50 година и тешко га је опоравити.

ВУК ДРАШКОВИЋ:

Па онда, на чему темељите неки оптимизам?

СЕЉАК:

Овде кад иаиће Вук Драшковић, као да иаиће неко чудо. Треба за ове сељаке, мештане, имати много више храбрости. Ево, ми смо једна контрадикторна ситуација — Бања и Орашац. Ми смо доле много јаки у СПО-у, а овде, видите, ко је. Орашац данас важи за комунистичко место. Ми смо доле добили и сада се надамо да ћемо да добијемо. Али овде је сасвим друга ситуација. Значи, људи покажите мало више храбрости, спремности, радите, идемо од домаћина до домаћина, идемо редом. Ја сам то 'тео да вам кажем. Људи не смеју да изађу!

ВУК ДРАШКОВИЋ:

Јел' знају сељаци, бре, да ће им у јануару, фебруару, отети све?

СЕЉАК:

Не верују, али слуте.

ТОПОЛА, 8. XII 1993.

НЕБОЈША ЛЕКОВИЋ, изборна јединица 3, Крагујевац: РАТОВЕ ГУБЕ — ИЗБОРЕ ДОБИЈАЈУ

Иво Андрић је једном рекао: „Дође једном време када мудри заћуте, будале проговоре, а фукара се богати“.

Е, па, господо, у овој држави нико више нема права да седи скрштених руку. У овој држави нико више нема права да ћути.

Примате пензије у вредности једне марке, плате од 3-4 марке. Постаћемо нација која је катастрофалном политиком убијена без иједног метка! Динар као средство плаћања више уопште не постоји. Свако ко има мало бо-

љи фото-копир апарат може фотокопирати новчанице, али, једноставно, то се не исплати, пошто је номинална вредност новчанице јефтинија од папира на ком се копира.

Могу слободно рећи, морална штета коју су нанели Србији већа је од оне коју смо дали у људским жртвама. Черчил је добио рат, али је изгубио изборе! Ови су изгубили све ратове, а изборе добијају.

РАДЕ МАТИЋ, инж. агрономије из села Миоковци:

Никада нисам веровао да ћу са 28 година, дипломом инжењера агрономије, са великим

могућностима да се бавим у свом Миоковцу производњом хране, морати да се укључим у политику за коју моји сељаци кажу да је јалов посао!

Међутим, данас је неопходно да сви који вреде, односно који су добронамерни према својој отаџбини, да све своје могућности уложе и кажу — **ОДЛАЗИТЕ, ВИ КОЈИ СТЕ УПРОПАСТИЛИ НАШУ ЗЕМЉУ!**

МОМИР ТОШИЋ, кандидат ДЕПОС-а из Тополе:

Није тачно да је СПС прошле године победио. Он је добио испод 50 одсто гласова. Али имали су иза себе кога су водили, а мисле и данас да имају кога да воде.

Прошле године краља у Тополу довела је опозиција. И ове године, на св. Николу, ако да Господ Бог, победиће ДЕПОС. И ја кући, као и ви, имам старије. Убедите их, разумно им реците да треба да гласају за младе, за омладину, за спас ове наше Србије. Гласајте за ДЕПОС, јер нам је то једини спас.

МИЛОВАН МАРИНКОВИЋ, градоначелник Тополе, после 50 година први градоначелник — некомуниста

Слушај Вуче и остала браћо и сестре! Грађани Тополе, народе Шумадије! Помаже Бог!

Са овога места је и Карађорђе полазио у велике битке и враћао се као победник. Кад пођете на изборе 19. децембра добро размислите како ћете гласати! Јер сада је у питању опстанак или даља пропаст.

Размислите да ли ћете гласати за опстанак или за пропаст! Да СПС-у није стало до народа, него до власти над народом по сваку цену показашу вам на примеру општине Топола. 1992. године на локалним изборима победила је удружена опозиција: СПО, Сељачка странка Србије, ДСС и ДС. Социјалистичка партија је зауставила све наше акције. Нису нам дозволили отварање гимназије иако смо имали све услове! Нису дозволили обнављање задужбинске болнице Краља Петра Првог! Нису дозволили да решимо проблеме снабдевања грађана лековима преко државне апотеке! Блокадом информација не дозвољавају да грађане обавестимо о снабдевању са основним животним намирницама! Радио Шумадија, по налогу Одбора СПС Тополе не емитује вести из Тополе!

То све раде по налогу и одобрењу њиховог вође Боре Јовића, који у полицијским колима долази у Тополу и сеје мржњу. Они мисле да то све раде против општинске власти. Али, варају се. Све оно што раде, раде про-

Крагујевац

тив народа из Тополе и њихове деце. Радиле су против Тополе 50 година, па и сада то исто раде. Иду по Шумадији, лажу народ само да би остали на власти, јер једино то воле. Не дозволимо да СПС добије ове изборе. Народ Тополе и Шумадије стављао се увек на располагање Србији и српском народу када му је најтеже било. И сада то треба да уради. Спасимо себе и своју децу, не дозволимо им да нам још једном показују како треба.

**ВУКИЋЕВИЋ МИЛОРАД,
ИЗ РУШЊА:**

РЕПУБЛИКА НЕРАДА

Пензија за цео месец довољна ми је само за три пакла цигара. Радио сам у производњи и нека ми неко каже да ли сам после тридесет пет година радног стажа ово заслужио, а здравље сам изгубио на државном послу.

Ако желимо да живимо од свога рада, поштено и лепо, онда гласајте за ДЕПОС, по својој вољи, а ако се определите да живите од нерада и у сталној неизвесности до судњег дана онда гласајте за СПС. Ми смо тренутно република нерада, а такве републике нису дуга века.

ЈУГОВИЋ МИЛУТИН:

КРАДУ ГДЕ СТИГНУ

Од кад су комунисти на власти, немамо ми државу. Немамо ми закон, имамо само лаж и обману. Закон постоји само на папиру, али га нико не поштује. Ми више не знамо шта могу да смисле и чиме више могу да нас обману. Обмањивали су нас првих година после рата да ћемо и ми имати брда пшенице, да ћемо је калемити на дрво, да ће нам рађати, а да не сејемо... Све су нас то лагали, а и данас нас само лажу. И данас лажу и обмањују. Ми вас, браћо из ДЕПОС-а молимо: вратите ви нама државу са законом, где ће закон да се поштује, где ће да постоји власт, где ћемо држави да плаћамо порез, а не да нас варају и узимају нам све. Порез је данас багавела, не постоје порезници и уопште, али нас краду путем инфлацијеи деру нас до костију. Питајте ове присутне пољопривреднике како су прошли са гроњем, са пшеницом, како набављају нафту... Он оде да набави нафту у Македонију, преко границе, у Бугарску преко границе. Али и ако прође ту границу не може да прође иљаду раскрсница где га чекају СПС-лопови да му наплате царину или одузму све. Мораш да платиш 100, 200 марака, како се коме заломе, или ће да ти одузме све, јер то је, побогу, шверц. Немамо ми куда него тим путевима — наши Југопетроли су празни. Џаба што они причају да смо ми добили бонове за јесењу сетву, да смо обезбеђени. Нека један устане и каже који је добио нафту за јесењу сетву. Ово што смо посејали било је на старим залихама, на нашој сналажљивости, а од њиховог обећања, од њихове приче нема ништа. Знамо ми добро ко су они и кад нам они нешто и обећавају — кад хоће све да нам узму.

Кажу да нас свет мрзи. Откуд тај свет изабра баш нас Србе да мрзи од толико народа. И ако би нас мрзели они би све наше Србе расуте по свету скупили и вратили их у Србију, јер их мрзе, међутим не видим да су иједног послали. Чак свет раширених руку прима нашу златну и паметну омладину. То је само трик да би се обману овај наш народ, да би њима још једном поверовали. Али, овај народ њима више не верује. Није им веровао ни раније, али је морао под притиском. Имали су они средства за то. Наш народ је морао да гласа седећи, да је диго руку, али да га нико не види, јер није смео да не подигне руку. Овде би било много више људи да тог страха нема у нашим Милутовчанима. Нема код нас још демократије, платићемо ми ово што седимо са Вуком и причамо, али ако они остану на власти. Ако они сиђу са власти, онда — довиђења, од њихове освете нема ништа. Зато вас молим, ако уз Божију и нашу помоћ будете доспели на власт у Србији, донесите нам ону нашу државу која ће да има свој чврсти динар. Али динар, а не ово што они раде, што се греше са нашим ученим људима у првацима. Сlike наших великана налазе се свуда: по јендецима, по УС-има, свуда где им није место... Срамота.

ПЕТАР ЈАРАКОВИЋ, СВЕШТЕНИК ИЗ БЕЛЕ ВОДЕ:

Многи се ових дана питају како то и откуд то свештеник да буде посланички кандидат ДЕПОС-а, а ја ћу вам рећи да сви ми, колико год ко може да пружи својом моћи и снагом, треба да допринесе да нестане зла у Србији.

ДЕПОС је гаранција тврда и чврста да ће Србија бити враћена на место које јој припада историјски.

ДЕПОС је снага која ће свом народу повратити праву веру кроз Цркву.

ДЕПОС је снага која ће кроз школе оплеменити младе душе и кроз културно-просветне институције научити народ српски да никад више нико не може лагати.

За ДЕПОС морамо бити сви ако мислимо да останемо, а не да нестане.

Ми који на Св. Николу слаavimo, претходно пођимо у цркву, пресецимо колаче, помолимо се Богу на светој литургији, а онда сви, сви, на гласачка места и дајмо глас за ДЕПОС, дајмо глас за Србију.

ЈА ТРЕБА ДА ОРЕМ, А ОНИ ДА ВИСЕ

Ја сам сељак из Трњана. Имам свој посед, имам фарму свиња где годишње треба овој Србији да испоручим 50 тона меса. Моја фарма стоји празна! Овај господин Милошевић, сатана, сатанизирао је овај српски народ и довео га овде, у ове редове. Уместо да ми сељаци производимо, да пијаце буду пуне, да наше продавнице буду пуне, он нас је уништио. Ја морам да идем на бугарску границу да купим нафту. Која је то нафта? Зашто лаже Шаиновић?

Па они мора да висе овде! Овде, на овом пешачком прелазу! Нема шансе! Више немамо куда! Нема, они су излагали овај народ и нема куда више да га лажу. Ја немам 30 кила нафте, ја треба да орем! Ја треба да сејем! Треба да сејем не само за себе, него и за вас! Ја сам некада био весео што сам Србин у богатој Србији! А сада сам толико понижен што сам Србин у сиромашној и бедној Србији!

(„Спона“, Пожаревац, 7.
децембар)

ЉИГ, 9. XII 1993.

БРАНКО МИХАЈЛОВИЋ:

КУЋА БЕШЧАШЋА

Један млади човек, у оно давно време, отишао је у ону кућу бешчашћа, у ону срамотну кућу, и кад је хтео да изађе из те куће он види свог учитеља. Пркуша да се унутра брзо повуче, међутим, учитељ га примети и рече му:

„Изађи, изађи, било је срамота ући, али није срамота изаћи“.

Они су два пута гласали за СПС. Није срамота да изађу из тог хаоса, није срамота да изађу из те заблуде, није срамота да не слушају више први програм Радио-телевизије Београд, било би срамота да трећи пут гласају. И надам се да ће они послушати мудри савет овог учитеља и изаћи из тог хаоса.

МИЛЕНКО ТОМИЋ, СЕЛО КОД ВАЉЕВА:

Довез'о сам цистерну нафте. Зауоставили ме од петка до понедељка. У понедељак кажу „Ми одузимамо нафту. Нафта треба нама за СУП и за општину“.

Шта се даље дешава? Немају где источити толику количину нафте, немају у шта сипати. И онда шта кажу: „Ми морамо цистерну задржати док ти нафту не потрошимо!“ Ја им онда кажем: „Па знате шта, ја не могу бити ту. Ја ћу оставити цистерну код вас док се коначно решење не донесе у Београду.“

Дам жалбу у Београду, и Београд шта уради? Након неких пола године дође ми решење — да су они стварно мени одузели нафту? Пази даље шта се дешава: у марту ове године дође ново решење са којим се одузима и цистерна! Одузимају цистерну чија је вредност 60 хиљада марака! Кад су узели цистерну, која је годину дана лежала (сваки ауто-дан, знате сами, да је 500 марака ауто-цистерни), узели су све! Изјавим жалбу господину Гачићу, главном инспектору полиције у Београду, да би 26. 10 ове године донели решење да су они правилно поступили! Да су правилно одузели.

Запамтите шта вам каже Миленко Томић, син Лазара Томића, запамтите да ће вам узети све што им буде требало, земљу, све ће вам узети и неће тражити начине.

На одузимању моје цистерне и нафте нису бирали начина, прогласили су ми и возачку дозволу неважећом, што је лаж. А Закон који су применили је од 13. 12. 1958. године!!!

Ово је потписао главни инспектор Миодраг Гачић из Београда! То је тај који пљачка! То је та финансијска полиција! То је та држава! То је правна држава Слободана Милошевића! То је правна држава социјалиста! То је правна држава комуниста! То је правна

држава о којој причају свакога дана по новинама и њиховој телевизији!

А рећи ћу вам још једну истину: након три дана, од 26. октобра прошле године, када ми је одузета цистерна нафте, на телевизији се појавио господин Божовић, сетиће се неко, када је рекао да су пронашли у Војводини нафту! Тада је он изјавио да је пронађена нафта. Јесте пронађена нафта, која је увезена легално, па је отета, опљачкана!

Запамтите сељаци и домаћини: УЗЕЋЕ ВАМ, СВЕ ЋЕ ВАМ УЗЕТИ ОВА ВЛАСТ, ОВА ДРЖАВА!!! Они ће узети све што буду хтели да узму, а на крају кад не буде више ничег да би узимали, запамтите, узимаће вам и животно!

Њихову правду нико никада не може истерати, код њих правде нема.

ВУК ДРАШКОВИЋ, У РУМИ:

ЉУДИ НЕ ЗНАЈУ

Требало је у 11 сати да будем на Радио Срему. Али, идући ауто-путем, налепимо на барикаде. Радници „Змаја“ пречили ауто-пут. Не може се ни у једном ни у другом смеру. Гледао сам та несрећна лица људи, а гледам их сваки дан. Не мораш ни Србијом, а да видиш несрећу и патњу у оку, на лицима, у детаљу одеће, у обући, у покрету. Довољно је да видите како људи изгубљени не примећују ауто кад прелазе улицу. Али, један од тих радника, њих неколико је пришло, пољубио се, али један каже: Нисинаш, нико нам није потребан. Не треба нам нико. И онда погледа у ауто у којем сам се возио и каже: Види каква су ти кола!

Прво — да ли нам треба ико? Са том логиком — не треба нам нико — ми ћемо пропасти. Треба раднику пензионер, пензионеру студент, избеглици војник, војнику политичка странка, сви у овом тренутку једни другима требамо! Јер је отаџбина, јер смо сви скупа у смртној опасности.

А кола што се тиче, на оном друму, без озвучења нисам могао да кажем том брату а да и остали чују — нису моја. Моја кола су купљена 88. Од тада нисам купио аутомобил. Позајмио сам кола да дођем овде и за сваки митинг их позајмљујем. У Српском покрету обнове нема никога ко прима плату професионално, почевши од шефа странке, па надаље. Све радимо џабе, и батине примамо џабе. То нисам успео да објасним...

ЛОЗНИЦА, 9. XII 1993.

ВУК ДРАШКОВИЋ:

Рећи ћу вам нешто. Био сам гост Радио Лознице данас. 20-так минута ме је запало. Припадао ми је цео сат. Успут ме пресретали људи по селима — закаснио сам! Многа су ми питања стигла. Она која говоре добро о ДЕПОС-у, о мени, нису важна. Али, добио сам, а нисам могао преко радија да одговорим и нека питања, која ударају право у главу.

Је ли Јован Савић ту негде? Зато што је Јован Савић из Лознице поставио сва три питања. Јоване, јеси ли ту негде?

Нека Јоване нека си пит'о!

Много је народа у Србији које је телевизија обеспаметила! Много је људи у Србији који уместо глава на раменима носе телевизоре. То је разумљиво. Ја вам се дивим који нисте подлегли тој пропаганди.

Пита — „Како објашњава Вук Србима каква је геноцид Србија извршила у Босни?“

Овакву реченицу ја нисам никад у животу изговорио. Ја сам на француској телевизији рекао: „Господо, данас ме је један француски интелектуалац пресрео и питао — зашто ви Срби над Муслиманима правите културни геноцид и не дозвољавате им да не користе њихов језик у њиховим школама? Ја сам на француској телевизији одговорио да сам том интелектуалцу одговорио: Господине драги, кад је Лав Толстој писао „Ану Каренину“ замолио је своју жену Софију да му набави последње модне журнале париске, а знате зашто — да би непогрешиво и тачно за бал у роману обукао Ану, главну јунакињу романа. Тако ради одговорни интелектуалац. Не сме да погрешни ни у детаљу. А Ви, господине питате мене, а појма немате очигледно, да Муслимани Херцег-Босне, Рашке говоре српским језиком. Појма немате да су четири Југовића 1371. на Марици изгинула у редовима наше царске војске, бранећи царство од Азије и да су игром ироније и судбине под истим презименом Југовића на Куманову изгинула још 12-торица, али сада бранећи Азију од Србије. Ви не знате да је то народ једног истог порекла, да Муслимани говоре српским језиком да им је култура српска, да им је традиција, све српско.“

То сам одговорио и додао: Ви причате, господине, на Западу о геноциду Срба у Босни. А ја вам кажем, у Херцег-Босни је рак-рана српског народа. Србин православне вере убија Србина друге вере.

То је рак унутар српскога народа.“

И рећи ћу вам сад: који је то српски национални интерес да се ствара исламска држава у Босни? Један сантиметар је противан српском државном и националном интересу. Ми поштујемо верску аутономију. И регију сваку наших муслимана. Али држава ислам-

ска на плацу српског народа се не може правити! Ако Туђман хоће, може је правити у Загорју. Не може је правити у Мостару. Не може на Купресу Озрену, у Срајеву, нигде. Дес-

НИКОЛИЋ РАДОСЛАВ, ИЗ РУШЊА:

МАЊЕ ОД НИШТА

Овом народу не треба много приче, треба мало размишљања о ситуацији у којој се сви налазимо, не својом кривицом.

Ја сам рођен Рушањца, са мојим дедом зна се шта су урадили комунисти. Мој покојни отац после прошлогодишњих избора је умро. Пресудан утицај на његово здравље имали су избори, јер ми је брат био на листи ДЕПОС-а. У болници, када смо отишли да га посетимо, задње речи биле су му: „Јеси ли прошао, победио?“ После тога је пао у кому и умро.

Мислим да би племе о коме гледамо документарне филмове у Амазонији, да га назовемо Вау Вау, урадило нешто, скинуло би свога поглавицу да га је довео у сличну ситуацију у коју је нас Милошевић довео. Једна власт која земљу уништи економски, привредно, духовно, завади нас са свима, дотера нас до плате од једне марке... А то није ни једна марка, јер радни дан има 8,5 сати, са превозом 14 сати, пута 26 радних дана, то је скоро 400 сати, подељено на 5-15 марака, то је дневно 0.00000 и неки фенинг. Па то нема нигде. Робови беру банане у Биафри са статусом роба и имају 400\$ помоћи. Криминалац направи дело и после лежања по западним затворима после 7-8 година враћа се у Србију са статусом криминалца од 7000 ДЕМ за творске плате. Шта ми имамо. Размислите добро на Св. Николу пре него што се ухватите за оловку, гласајте за себе, немојте водити локалне приче по аутобусу, у кући, не плашите се ничега. Горе од овога не може да буде, учините нешто за своју децу и за себе. Гласајмо за ДЕПОС!

но од Неретве! Оно што је Хрвата, то је хрватско! Потписујте ви, српски браниоци шта год хоћете у Женеви, дадите им још 5 одсто, шта ме брига, дали сте им и 50 одсто, то нас ништа не обавезује. Неће богами лева обала Неретве бити без Срба.

Неће мртав Шантић из Мостара улудо говорити „ОСТАЈТЕ ОВДЈЕ“, а да нема ко да га чује! Неће се делити Сарајево берлинским зидовима, јер је Сарајево комплетно на земљишту овога народа. Његове културе његова језика! Шта делите? Тако ће бити, само тако!!!

Друго питање: „Каква је нада ДЕПОС Западу?“

Сјајно. То је телевизијско питање. А на њега је одговорио пре неки дан Ибрахим Ругова. Само што то нећете чути преко државне телевизије! Они то крију к'о змија ноге.

Мислите ли ви да сам ја вама све рек'о?

Е, не може се национална политика и стратегија водити тако што ћеш све што планираш да урадиш — како с ким, кад — износити на пијаци. Не може.

1911. године ево ти у новинама српских тадашњих социјалиста — удри, плуј по краљу Петру. Повећала му Скупштина апанажу за 3.000%. Краљ гуликожа, ово — оно. Краљ Петар зовне шефа социјалиста Димитрија Туцовића на кафу код њега кући.

Па му каже: „Димитрије, синко, која црна апанажа 3.000%. Србин си, могу ти поверити. Спремамо се на Турчина да ударимо, топова нам треба. А ако повећамо војни буџет, сетиће се Турци да га због њих повећавамо. Овако ништа — буџет се војни не мења, али зато краљева апанажа скочила.“

Е, тако раде одговорне државе.

Кад је 1908. Швабо нам узео државу, анектирао је, сва Србија била на ногама, спремна да крене преко Дрине, на своју земљу.

Међутим, пошто нису имали сву међународну подршку, садашњи министар иностраних послова Милован Миловановић крене Шумадијом па разговара са нашим петровкама, са нашим сељачким капацима и главама — шта да чинимо људи? А сељаци Шумадинци му кажу — причекајмо још мало. Причекајмо

мало да неко велики увати Швабу за рокове, а онда ћемо ми Срби за реп!

Тако су одговарали Миловановићу и тако је Србија и урадила.

1914. године одмах после објаве рата Србија, је ли јој Русија објавила рат, и Аустрији и Немачкој, је ли Француска објавила рат, је ли Енглеска објавила рат...

А ми сад говоримо да су то наши непријатељи! И, срамота, иду тамо неке барабе на Калемегдан да руше споменик захвалности Француској. Еј, браћо моја!

**БОШКО МИЛИВОЈЕВИЋ,
Доња Шаторња:**

КРВ И МЕСО

Драга браћо и сестре, само ме саслушајте пет минута. Немам времена и даха, али имам ума и разума. Имам самога себе и никога више поред себе, у дому од 14 хектара земље. 90-те године, драга браћо, дођоше да ме питају како се зovem и одакле сам, да ме питају што се нисам оженио. Нека виде они у њиховим елаборатима комунистичким зашто један млад човек, сељак буде господин на своје прагу и не буде ожењен. Мене није срамота то да кажем, али је срамота да се тако у овој Србији дешава. Кажу, кажу ТАКО ТРЕБА, ал 'треба да ја будем човек од крви и меса, тужан, бедан, јадан и гладан на 14 хектара земље. Нисам хтео да орем, да сејем пшеницу, 600 кила семенског жита, што је у амбару, могу да дођу и узму то, јер не дам и не производим ништа.

Боли ме кад видим сузе, не треба да живим за аплаузе. Нећу да се сагнућем, али да се сагнем, да клекнем и да рекнем ријеч и двије за ову отаџбину и Србију, сузе ми лију — ко ће ми имовину радити, ко ће наследити. Има мој покојни отац наследника а од оца је остануло сину — а чији сам отац данас ја?! Браћо и сестре драге?! А има нас много нежењених, па су послали да нас питају. Кад сам им одговорио, није им одговарало да на државној телевизији буде пуштено. Кад би мог'о да платим да дођу и да виде шта имам. Немам много. Ал' оно што имам, довољно је за Србина и сељака, за свакога.

ХУШКАО СТАРЦЕ НА ДЕЦУ

На митинзима у Смедеревској Паланци, Осипаоници и Смедереву, грађанима су представљени посланички кандидати са листе ДЕПОС-а, за Смедерево, а говорили су и савезни посланик **Мирослав Стефановић**, **Весна Пешић** и **Вук Драшковић**. Носилац смедеревске листе, др **Веселин Павићевић** позвао је све грађане да изађу на изборе и да при гласању имају у виду не само име странке или коалиције, већ и да добро поразмисле о именима са листе. Противкандидат господина Павићевића у Смедереву је Душан Матковић. Др **Веселин Павићевић** је подсетио да не треба заборавити да је Матковић неуспешни привредник који је до сада упропастио пет фирми, да је његова идеја да Металуршки комбинат, вероватно једини у свету, производи печурке, да је г. Матковић у марту 1991. викао: „Боље наши него ваши“ и позивао Ушће да крену на Теразије где су били студенти. „О томе треба размишљати при гласању“.

ВУКИЋЕВИЋ МИЛОРАД, ИЗ РУШЊА: РЕПУБЛИКА НЕРАДА

Пензија за цео месец довољна ми је само за три пакла цигара. Радио сам у производњи и нека ми неко каже да ли сам после тридесет пет година радног стажа ово заслужио, а здравље сам изгубио на државном послу.

Ако желимо да живимо од свога рада, поштено и лепо, онда гласајте за ДЕПОС, по својој вољи, а ако се определите да живите од нерада и у сталној неизвесности до судњег дана онда гласајте за СПС. Ми смо тренутно република нерада, а такве републике нису дуга вена.

**ИСАИЛОВИЋ МИЛАДИН
— ДИНА ИЗ
МИЛУТОВЦА:**

СВЕ ПОЈЕДОШЕ

Нисам много писмен, ал оћу нешто да вам кажем. Прошо сам рат од 41-47. године и колико познајем историју као сељак, од Цара Душана па наовамо, ниједан српски владар није дотерао државу Србију да буде црње и горе него данашња власт. Ми знамо како су они дошли на власт, како су нас искористили, и сад је тешка ситуација што не могу пацови лако да се обију. Намиожили се и поједоше и уништише све.

После ових избора, ако поново добију социјалисти, знајте да има једни другима очи да једемо. Видите да смо пропали, немојте срљати дубље. О људи божији, опаметите се!

Дође неки па ме пита што не гласам социјалисте, кад их води Слободан? Како, бре да их гласам: отац ми је умро још 1961. године. Био солунац-јединац. Кад је дошао из рата два сина му полипсала од шпанске колере. Дошао је кући и затекао само кучку и голо имање. Касније смо се нас тројица браће изродили. Кад се заратило сва тројица смо мобилисани. Најстарији је одмах доспео у заробљеништво, а нас двојица смо били у сталним борбама. Милутовац је у том рату против комуниста изгубио 36 људи, а на сремском положају још 25. Дошли смо из рата, ослободили смо се, а они су нас назвали кулацима и узели нам два и по хектара земље.

Ја хоћу нешто да кажем онима који су изишли из колосека: врћите се људи — гласајте за нас, за ДЕПОС.

Зрењанин

Лазаревац

КАНЛИЋ РУЖА, МАЛДЕНОВАЦ:

УЧИНИТЕ НЕШТО

Мени је син заробљен у Карловцу 13. марта. Ово је девет месеци. Њих 13 је било, разменили су четири, остало је још само деветорица. Па би Вука молила и апеловала, писала сам Милошевићу, ишли Маргити — где нисмо ишли — нигде нема помоћи! Сад сам дошла да Вука молим ако може, поцркасмо плачући. Ја ћу да умрем овако. И сад ме моли у писму, само није смо... „Кево, не скидај ми лидера са зида...“ увек је глас'о и био у Вуковој странци. За ДЕПОС смо били увек, и сада смо, и гласаћу, само Бога молим да дође.

Можемо мало да се дописујемо. Имам писма, једно сам Вуку дала. Пише нам прилично редовно, шаље Црвени крст — Карловца. Син ми се зове Мићо Канлић, из Малденовца. Он је у затвору у Карловцу, у градском затвору.

Послали смо пре неки дан пакет, неки адвокат је долазио, послали смо му и зимског већа... тако... цигара један бокс.

Са њим је остао и Голубовић Миленко, Стенић Миленко, Јовановић Владо, Часлав, не знам како се презива Часлав, он је од Светозарева, па Слободан Марковић, он је рањен у Крајини, ногу нема, дрвена му је и он је тешко болестан.

Мог сина су заробили у Керестинцу, тако, код Карловца. Сад су нон-стоп у Карловцу. Једино су долазили у Загреб на неко испитивање и поново су враћени у Карловац. Кад ће размена, шта ће само могу да поручим да ћемо овако живце да покидамо и сузе да проливамо, да умремо плачући!!! Ето толико.

Ја вам молим да нешто учините...

МИЛОЉУБ РАДОСАВЉЕВИЋ, КАНДИДАТ ЗА ПОСЛАНИКА ИЗ ТРСТЕНИКА:

МАФИЈАШКА ПОСЛА

Ако СПС добије било где у Србији, а можда ће и добити нека места — последње место и општина у којој то треба да се догоди је Трстеник. Нигде нису толико упропастили, као у Трстенику. У школама нема грејања, у апотекама нема лекова, у месарама нема меса, а пумпама нема горива... Како је могуће да у државним апотекама нема лекова, а приватне су препуне, како на приватним пумпама има нафте, а на државним нема? То је спрега између државе и мафије о којој сви ћуте.

АНКЕТА КОЈУ „СРПСКА РЕЧ“ СМАТРА НЕЗЛОНАМЕРНОМ

STATLAB

Statistička laboratorija Fakulteta organizacionih nauka Beograd

Анкета о бирачком расположењу (први извештај 12. 12. 1993)

Време анкетања: 6, 7. и 8. децембар 1993.

Метод: телефоном

Узорак: 1100 анкетираних, стратификован по ИЈ пропорционално изашлим на гласање у претходним изборима

Наручилац: ВИН — Видео Недељник

Бирачко тело: око 7 милиона

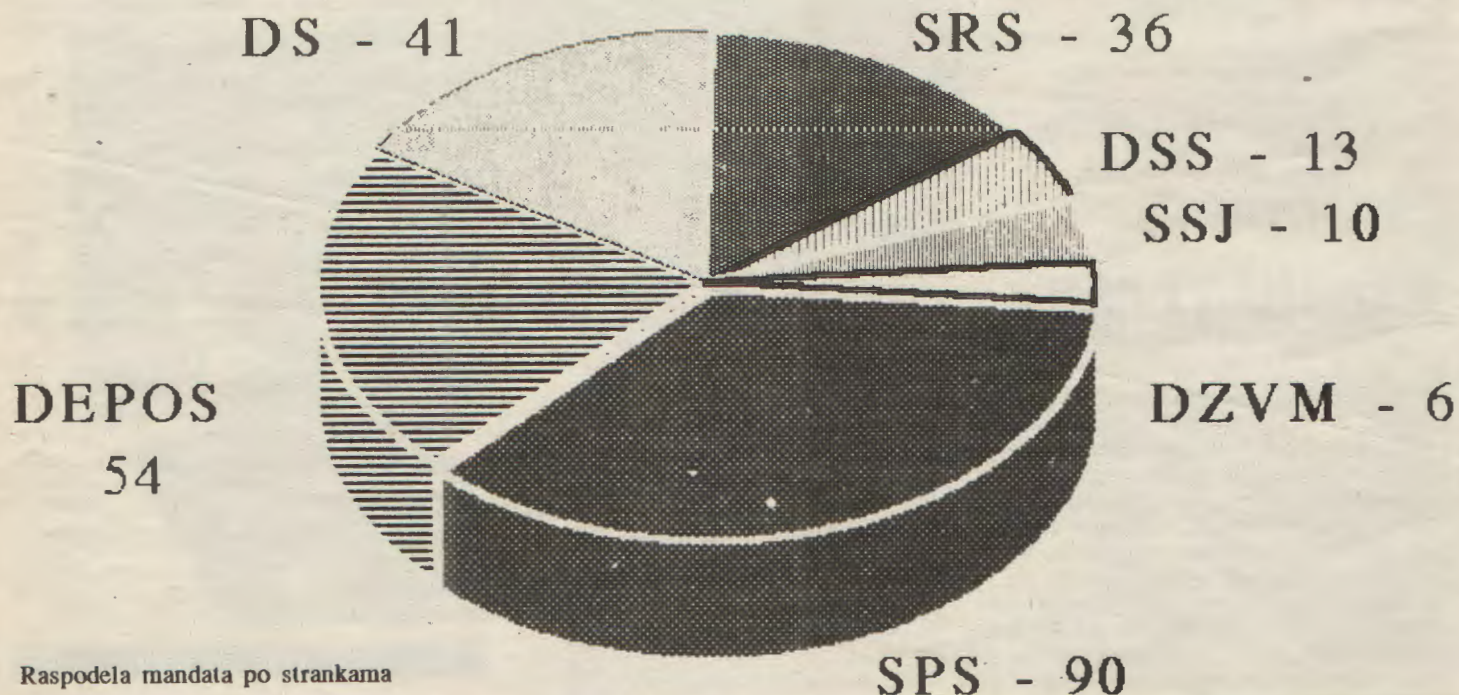
Очекивани одазив: око 4,5 милиона

Расподела гласова (преко цензуса од 5%) по странкама и ИЈ
(од укупног броја који излази на гласање)

	BGD	ZRN	KRG	LES	NIŠ	N.S	PRŠ	SMD	UŽC
SPS	23.7	23.6	22.5	39.2	28.5	33.0	49.2	33.9	28.5
DEPOS	23.7	24.7	26.6	9.5	16.0	17.0	7.8	20.2	22.9
SRS	16.8	7.4	10.6	17.1	11.4	14.7	13.1	14.2	11.4
DS	25.3	17.7	16.5	6.2	19.6	10.2	(1.2)	15.0	15.1
DSS	(4.2)	(4.1)	8.3	7.6	9.8	7.7	(1.2)	6.25	7.5
SSJ	(2.3)	(4.0)	(3.1)	10.3	(3.8)	5.8	18.9	5.2	(4.5)
SSS	-	-	(3.1)	(2.1)	-	-	-	(3.0)	(0.8)
DZVM	-	15.5	-	-	-	5.0	-	-	-
OSTALI	10.5	10.0	15.2	10.1	18.1	6.4	11.0	5.2	12.6

- = мање од 0.5%

( ) = урачунато у остали

СРБИЈА СТАНУЈЕ У РЕДОВИМА

Прича с тужним крајем која је почела од Триглава до Ђевђелије, преко Хоргоша и Драгаша, преко Карловца — Карлобага — Огулина — Вировитице, завршила се у Београду, на потезу од Трга републике до Калемегдана.

Уместо победничких застава, виоре се празни цегери. Уместо узаврелог националног поноса, ври лонац за тарану. Уместо до шведског стола стигли смо до шведског туша. Па, шта још чекамо?

SP
СПОНА
НА
А

Београд, 11. децембар, дан када су „Спонин“ пакет чекали до Калемегдана

ИЗ ДНЕВНИКА „СПОНЕ“

СУБОТА 27. 11. 93.

Субота јутро. Крећем на посао. Ово је опет велики дан и за „СПОНУ“ и за све већу „армију гладних“. Напољу, већ трећи пут ледени дан. Температура — минус пет степени, улице потпуно залеђене. Није још ни осам сати, а на Тргу слободе већ је много седих глава које стрпљиво чекају да дође подне и почне подела пакета са храном. Пролазим поред њих, заустављам се, питам од када чекају.

— Овде сам од шест сати ујутру. Морам да будем међу првима, тај пакет за мене значи — живот. Хвала добрим људима!

Улазим у наше колико — толико топле просторије, а људи који могу по годинама бити, не само моји, већ и мојим родитељима, родитељи, бивши учитељи, професори, архитекте, лекари, стоје сатима на леденом асфалту док им лица шиба ледени ветар.

Господе, шапни ми да је ово само ноћна мора!

ПЕТАК 3. 12. 93.

„СПОНА“ је данас по други пут обишла Студентски град. Пакети су богати: кифле, конзерве, сир, шећер, кафа, цигарете, средства за хигијену, шибице. Свеће нисмо могли да обезбедимо — цена им је била превисока, а тако су им потребне, јер често остају без струје. Добри људи поклонили су своје старе, па понеки и нове, џемпере и топлу гардеробу. Данашњи становници „студењака“ више не прате моду — важно је да је топло.

СУБОТА 4. 12. 93.

Ово је први суботњи дан чија температура није испод нуле. На Тргу слободе опет у раним јутарњим сатима велики ред. Редари нам јављају да ред кружи од Споменика Кнезу Михаилу, поред Народног музеја Васином улицом до Доситејевој, па у круг Чика Љубином све до Палате Албаније. Ко познаје Београд зна да је то ред дужи од километра. Жене, волонтери „СПОНЕ“, спаковале су 4500 пакета. Схватимо да то није довољно, на лицу места правимо још 2000 пакета од хране која нам је преостала. Ти пакети нису исти кас претходни, али и на пиринчу се може преживети.

Мора се преживети!

Једна од наших жена јутрос је до нас стигла тролејбусом. За време вожње старији човек посматра плакат социјалиста (онај на коме иронично пише — „За Србију“). Гласно коментарише: — Ова власт спасла нас је страхоте рата!

Наша жена и дотични господин (ДРУГ) заједно силазе на Тргу слободе. Човек вади своју торбу и уредно стаје у ред. Чека спас од „СПОНЕ“.

— Хоћу да преживим! — суво рече човек и окрену главу на другу страну.

НЕДЕЉА 5. 12. 93.

Данас жене „СПОНЕ“ у Крагујевцу деле пакете који „живот значе“. И у срцу Шумадије

— глад!

Људи, шта се са нама збива?

Младенавац. Поново много, много гледањих људи. Организација није добра. Људи се плаше да за њих неће бити пакета и не дозвољавају да се направи ред.

ПОНЕДЕЉАК 6. 12. 93.

Поново две акције у једном дану — Ваљево и Раковица.

УТОРАК 7. 12. 93.

Данас је на реду Пожаревац. Види ли Председник да му је родни град гладан? Или можда још не верује у то!

Још једна посета Старачком дому на Вождовцу. По мало кафе, шећера, топле (ста-

ре) одеће и по нека књига. Да бар мало забораве овај „врли, нови свет“.

СРЕДА 8. 12. 93.

Војводина — најплоднија равница Србије — поред нас могла би да нахрани бар још пола Европе. Нови Сад — центар те исте Војводине. У центру тог истог Новог Сада — глад. Стари људи, млади људи, дугачки редови за мало хране. Биће да свет и даље чврсто стоји на својим ногама, само смо се ми изврнули и дубимо на глави. Није ни чудо што се из те перспективе све ствари погрешно виде.

Истог дана у Београду подела хране у Градско-саобраћајном предузећу. Господин Човић вероватно и за то има спремљене отровне бљувотине са свог непресушног извора.

ЧЕТВРТАК 9. 12. 93.

Новосађани који су помогли „СПОНИНУ“ акцију у Новом Саду јутрос јављају да им се у предузећа и фирме од јутрос усељава Финансијска полиција. Нашу власт очигледно нешто јако боде, само што не схватају да то нисмо ми, већ јадан и гладан човек.

„СПОНА“ је данас прво у Нишу, а затим у Лесковцу. У центру Ниша толико гладних људи које је немогуће организовати. Председник „СПОНЕ“ Даница Драшковић, покушава из камиона да подели пакете. За један пакет — много руку. Већ виђено. Камион се нагиње улево, маса притиска, неко може да буде повређен. Камион полако излази из масе, људи јуре за њим! Објашњава им се да мора да се направи ред. Глад не верује више ником. Поново окружују камион. Пакете није биле могуће поделити. Биће подељени по списку социјално угрожених породица.

У Лесковцу је организација мало боља. Знамо да смо помогле бар за трен.

ПЕТАК, 10.12. 93.

Данас опет две акције. Земун — поље, плато изнад пијаце препун људи. Подељено је преко 1500 пакета хуманитарне помоћи. Људи захваљују на храни која вреди скоро две њихове плате или четири до пет њихових пензија.

Друга акција је у Руми. Много њих чека обећано „парче хлеба“. „СПОНА“ посећују жену која је прихватила шеснаесторо напуштене деце. Од Социјалне службе добија за свако дете тридесет пет милиона динара (није довољно ни за кутију шибица) а држава не жели да јој помогне јер госпођа Калебић не крије да је симпатизер Српског покрета обнове. Ако има данас неко ко још може да помогне другоме нек помисли на ових шеснаест малих главица — то су будући људи наше Србије!

СУБОТА 11.12. 93.

Трг слободе поново. Ред миран, тих, ред као дуга, бескрајно дуга змија која је своје тело повила од Трга слободе, поред биоскопа „Јадран“, затим удесно у Кнез Михаилову, па скроз до Калемегдана ни то није било дозвољено да смести своје дуго тело, већ се спустила у Париску улицу до Француске амбасаде. „СПОНА“ је припремила 8000 пакета за тај дан, изнеле смо из магацина још 4000 пакета који су били спремљени за друге акције и још смо на лицу места додале шта је преостало. Петнаест хиљада је примило помоћ, а процењено је да је бар пет хиљада људи остало празних руку.

Ако би се данас неки путник — намерник нашао у било ком делу Србије не би препознао његове природне лепоте, добре људе или лепе и важне споменике културе. Сви градови Србије данас личе један на други — тужна слика тужних људи, гладних људи у тужном реду наше тужне непрепознатљиве Србије.

Марија КАРЛЕУША, „Спона“

„СПОНА“

У ПОЖАРЕВАЧКОЈ БОЛНИЦИ „ДР ВОЈА ДУЛИЋ“

ДАНИЦА ДРАШКОВИЋ: Како стојите са лековима у вашој болници?

ДР ДУШАН БАРНИЋ, ДИРЕКТОР БОЛНИЦЕ: Па, знате шта, ситуација је позната у целој Србији и рекао бих да пожаревачка болница није ни у горем ни у бољем положају. Можда је у Београду нешто боље у односу на унутрашњост, али у сваком случају овде је ситуација оваква каква је — лоша.

ДРАШКОВИЋ: Зар се наш председник, који је одавде, не брине мало више, барем о свом месту?

БАРНИЋ: Па, не знам. То ваљда није у домену, претпостављам, председника...

ДРАШКОВИЋ: Све је у његовом домену. Ја да сам из Пожаревца, сигурно би болница у Пожаревцу имала лекове.

БАРНИЋ: Има, знате, али нема довољно.

ДРАШКОВИЋ: Примите ме у Пожаревац. Ми смо донели нешто мало лекова и санитетског материјала, тренутно 200 кг млека у праху, али ћемо донети још, треба поново да набавимо.

БАРНИЋ: Да вам кажем нешто: ми тога имамо, а и недостаје нам. То је сигурно чињеница. Оскудевамо у свему томе. Има доста те хуманитарне помоћи. Сад је баш била ту једна количина коју смо распакивали, доносе наши људи из иностранства, добијамо доста тога. И ово што нам Ви дајете добродошло је и биће подељено што ја кажем — бесплатно-пацијентима болнице.

ДРАШКОВИЋ: Мене интересује нешто што вам баш треба, да набавимо.

БАРНИЋ: Треба нам свега. Ничег нема превише или у довољним количинама. Катетера нам треба. Ово што сте нам донели, то је баш добродошло. Система за инфузију нешто имамо, али катетера баш нисмо имали, ни овог завојног материјала што сте донели ни-

смо имали. Газе, вате, итд. Ја кажем: доста доносе, нарочито наши радници из иностранства. Они шаљу доста, а и овако радне организације града Пожаревца доста помажу, али нам треба.

ДРАШКОВИЋ: Значи, није толико трагично?

БАРНИЋ: Па, не бих рекао. Све је то релативно шта је трагично, али се снабдевамо углавном на овај начин, тренутно је нарочито недостатак санитетског материјала. Хране за сада има, пошто смо ми из овог краја. Доносе, и тако.

ДРАШКОВИЋ: Па, не знам. Ми данас видимо на тргу доста гладних. Ја сам се баш изненадила. Мислила сам да бар овде нема глади. У Београду има, али овде... Баш је било лоше.

БАРНИЋ: Не знам, верујте, сигурно има људи који оскудевају у свему. Мала су примања.

ДРАШКОВИЋ: И вама у болници су примања такође мала, је ли?

БАРНИЋ: Па, исто као и свуда. Примамо и ми једнако. Добро, општа пропаст.

ДРАШКОВИЋ: Добро, ја поздрављам све вас који сте дошли да ме поздравите. Стварно сам пријатно изненађена. Нисам очекивала такав дочек, јер обично постоје отпори према овоме што радимо, из мени непознатих разлога. У Пожаревцу нисам очекивала овако топао дочек. Хвала вам свима.

БАРНИЋ: Дочек је био спонтан, није организован. Кад ово распакујемо, мало ћемо дуже да се дружимо.

★ ★ ★

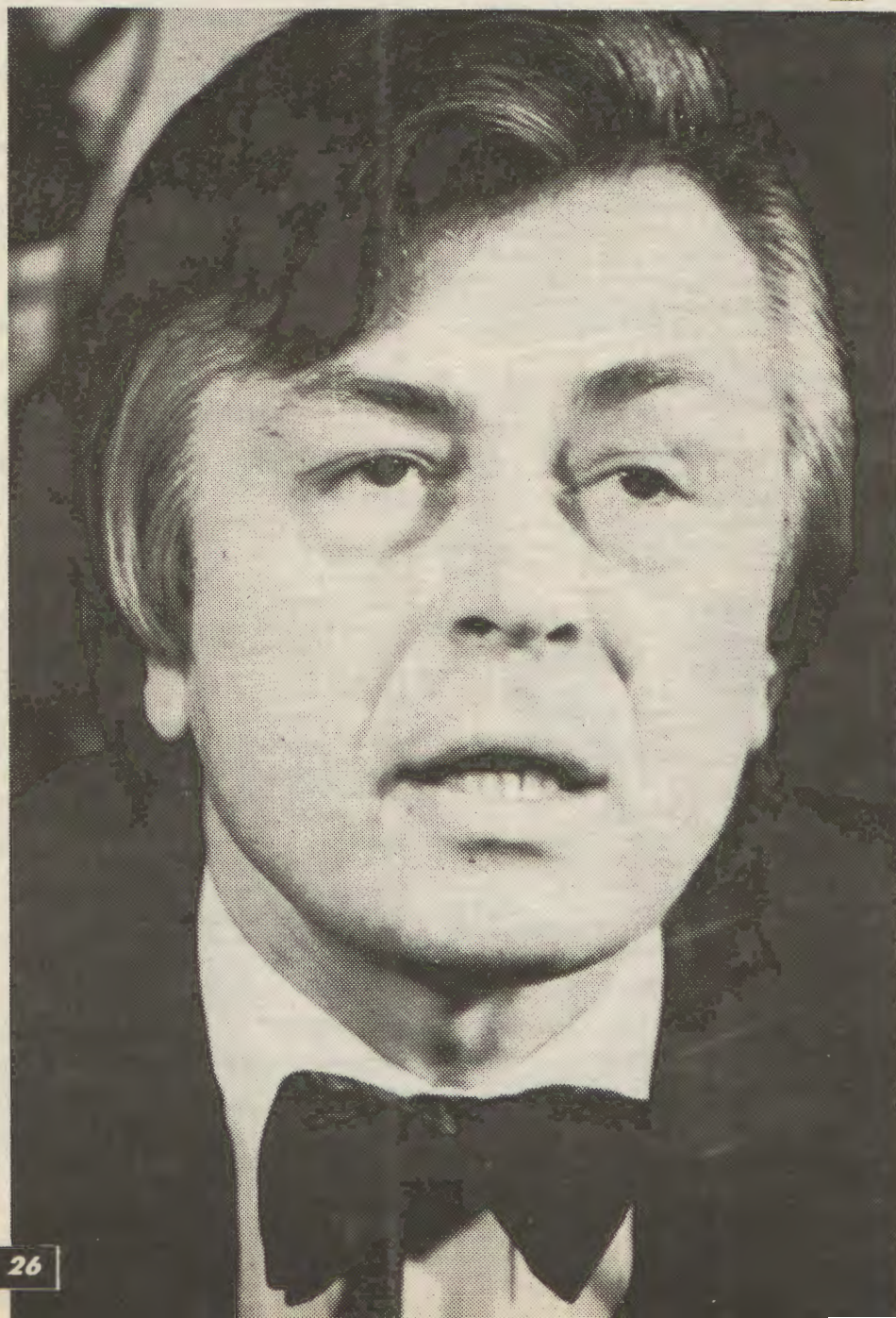
ДР РЕЉА ПЕТКОВИЋ, НАЧЕЛНИК ОРТОПЕДСКЕ КЛИНИКЕ: Пожаревац је много чистији град од Београда. Председник је у Београду.

Чоколада, издајник српског националног интереса и експонент новог светског поретка

МИЛАН КОМНЕНИЋ, ПРЕДСЕДНИК ИЗВРШНОГ ОДБОРА СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ

ТРЕБА НАМ САМО СТОТИНУ ДАНА

„Не слажем се са тезом да је за скидање санкција потребно два пута више времена него за њихово увођење. Уверен сам да би нови људи у Београду, у које се верује, били довољна гаранција да Европа одмах почне са флексибилнијим односом на плану хуманитарне, социјалне и здравствене сарадње. Престао би ембарго и на културној и на спортској сарадњи, а што се тиче циркулације роба и капитала, то би ишло можда спорије. Само нови људи у Србији могли би да подстакну промене и у Босни“.

Разговарала: Славица ЛАЗИЋ

Господине Комненићу, молила бих Вас да прокоментаришете услове под којима се води овај наш разговор у савезној скупштини.

Скупштина као оличење државе — зврји празна. Данас су се окупили посланици опозиционих странака на позив председника Већа грађана, који је најавио наставак Скупштине прекинуте 20. октобра. Божовић је, мимо обичаја, данас био тачан, појавио се у 10 часова, видео да нема посланика СПС-а и ДПС-а, да су присутни посланици Делоса, Демократске странке, Радикалне странке и Народне странке. Није било тешко проценити да недостаје неколико посланика за кворум и Божовић је, на прек начин, саопштио да је сазвао Скупштину, али да по посланику Веће не може да ради — пошто недостаје кворум!

Овим чином две владајуће партије доказују да не поштују сопствену власт, односно

да не поштују савезну државу. Питања на дневном реду су необично важна по социјални положај нашег друштва и без одлагања је требало наставити седницу 21. или 22. октобра. Председник Републике је распустио скупштину Србије, тиме и Веће република, али Веће грађана је могло да расправља о темама које су животну болне, а опозиција их је предložила за дневни ред. Дакле, као што видите, ни једна висока установа или полуа овога друштва и ове државе не функционише или пак функционише само уколико је то по вољи центрима моћи. Дакле, на сцени је политички волонтизам. Људи су потиштени. Прекрјуче сам на конференцији Депоса рекао да ће посланици Српског покрета обнове испољити највишу грађанску свест и ово заседање схватити озбиљно, без жеље за страначким промовисањем. Тако би се понели и посланици других странака. Бојим се да ће ово унети нову зебњу, нову бојазан у најшире слојеве народа.

НЕМА КОАЛИЦИЈЕ СА СОЦИЈАЛИСТИМА

Град је пун милиције, опструира се рад Савезне скупштине. Ситуација је до те мере онеспкојавајућа да многи размишљају о опасности увођења ванредног стања. Какве су Ваше процене?

Па, ми већ живимо у једној врсти ванредног стања, не само у последња два месеца, од распуштања републике скупштине. Ми смо не само у социјалном, већ и у политичком ванредном стању. Говори се да Србија није у рату. Формално узев, она и није у рату, али наша земља, међународно непризната, живи у ванредним околностима, под тешким условима, не само због заведених санкција, него због потпуног привредног и монетарног слома, угроженост суверенитета, потпуне несташице животних намирница, нефункционисања јавних комуникација, градског превоза, несташице лекова, ужасног стања у болницама, школама, обдаништима, касарнама... Дакле, све функције нашег друштва су озбиљно погођене, угрожене и блокиране.

Ето, то је једна врста ванредног стања без његовог формалног проглашавања. Не знам шта би се добило тиме да се и обелодани декретом ванредно стање. Мислим да би то нашу земљу довело у још тежи положај и оно мало спремности света за дијалог са нама би нестало, у преговарачком процесу би наступио застој, чиме би само отежали Србијама с оне стране Дрине. С друге стране, како економски и социјално пребродити стање у којем се налазимо? Тиме, наравно, нећу да кажем да ванредно стање штогод решава. Не знам да је у време заведеног ванредног стања игде побољшан економски положај неке земље, а о политичким слободама, људским и грађанским правима да не говоримо.

У Јужној Америци су често увођена ванредна стања, опсадна стања, војне хунте итд, али знамо како је то завршавало! Неуспехом! Имали смо у суседству такав случај у Грчкој. Док на политичку сцену није дошла демократија, Грчка је прошла раздобље тешких искушења.

Србија је у искушењу и без ванредног стања али људи ће лакше поднети тешке несташице, сиротињу, социјално-здравствене проблеме, под условом да имају осећање гра-

ђанске слободе. Ако и оно буде суспендовано или ограничено, онда ће вероватно доћи до политичке компресије, до сабијања опасних емоционалних снага које у одређеном тренутку могу да избију неслућеном силином, на хаотичан начин, рушитељски. Ипак, верујем да приче о увођењу ванредног стања спадају у психологију и тактику СПС.

Ми смо за политички дијалог у тешким условима. Због тога смо били за сазивање ове Скупштине и за што брже конституисање Скупштине Србије. Да подсетим, СПС је једина странка која има јасан став у погледу националног измирења. Политички, демократски дијалог је наша неопходност. Радикалан али принципијелан критичар ових прилика је председник наше странке, али са мером толеранције и разумевања, без примисли на некакву унутрашњу реторзију.

Бојим се да је атомизована опозиција већ добила лекцију. Овим несазивањем Већа грађана показало се шта значи, када опозиције наступа нејединствено. И, ево, избори још нису ни одржани, а може се наслутити шта опозиција губи тиме што странке излазе понаособ и коју политичку снагу трајимо тако атомизовани.

Постоји ли могућност да Слободан Милошевић има подршку Запада за све ово што чини?

Чуо сам такве претпоставке, али је вероватно реч о пуким нагађањима. Немам доказе да у тако нешто поверујем, али ме анализа свакодневних политичких догађаја све више збуњује — како је оволики број неуспелих потеза режима у Србији тако мало наудио самом режиму? Не верујем да је томе „крива“ само српска опозиција. Нешто је ту необјашњиво. Не знам за случај да једна политичка гарнитура заредом почини у неколико година толико погрешних поступака а да за то практично не сноси последице. На сцени је, очигледно, „велики мештар манипулације“. Није у питању само телевизија. Неки дан се зуцало о незадовољству радника у „Змају“, па се чуло да и у Раковици радници изражавају незадовољство, али све је то недовољно и бојажљиво. Радничка класа нема озбиљну свест, ни смисао за синдикално организовање. Србија је осиротела материјално, али и духовно, морално, изгубила је самопоуздање. Званични представници Србије говоре о сачуваном суверенитету, државном континуитету, заштити националних интереса, спасавању браће с ону страну Дрине, говоре о небеској Србији — а ми заправо имамо једно племе несретника и очајника. Овде је остало оно што није могло да се разбежи и само још нешто опозиције која хоће да промени стање. Изгубили смо много паметних људи. Око две хиљаде доктора наука у последњих годину дана је напустило Србију. То су непоправљиви губици, то се не да намирити. Не да се намирити одлив српске младежи, махом школоване, која се највероватније никада неће вратити. А овде је остао да тавори ојађен, немоћан свет: бивши чиновници, пензионери, школовани људи без снова, сиротиња без наде. На грбачу су нам легли ратни лешинари. Држава подстиче криминал или на њему живи. Стање је суморно и сваки покушај да се учини нешто радикално сасеца се у корену као што се овде, у Скупштини, догодило пре пола сата.

Шеф изборног штаба СПС-а изјавио је

да ће његова странка сигурно освојити власт у Скупштини. Откуд толика самоувереност?

Не треба те речи узимати озбиљно. То је уобичајено за предизборне наступе. Људи се служе оптимистичким проценама у служби странке у које интимно не верују. Нисам уверен да СПС може освојити парламентарну већину. Челници СПС-а су се потрудили, као и ранијих година, да производе један број странака — сателита са чијим ће евентуалним посланицима имати парламентарну већину. Сада СПС покушава да уведе у парламенту удружену левицу, која је политички трабант или политички рестл бившег Савеза комуниста.

Шта у том случају остаје? СПС можда очекује да се нека од аутентично опозиционих странака одлучи на ризиканан корак и уђе у коалициону владу. Српски покрет обнове, Депос, на такав корак није спреман. Сматрамо да промене ваља учинити на апсолутно коренит начин без шминкања политичког и социјалног леша. У случају да не добију већину, поставља се питање хоће ли социјалисти, односно њихов шеф поверити мандат опозицији да састави владу. Као трећа могућност остаје, разуме се, суспендовање скупштине и ванредно стање.

НАШЕ ПРОЦЕНЕ ОБИЧНО ОМАЊУЈУ

Са истом таквом сигурношћу и г. Ђинђић је предвидео за своју странку 20 мандата. Колико је то реално

Можда је и реално. Технички гледано „Ђинђићева Демократска“ има успешну кампању. Међутим, знамо да у земљи Србији аудиовизуелна култура није толико битна за политички уплив у бираче, па се може догодити да велика енергија којом је та странка водила кампању не да одговарајући резултат и омане. Али, чак и да добије 20 посланика, поставља се питање: ако би толико добили и у коалицији са Депосом на јединственој листи, зашто се те странке нису ујединиле. То питање ме непрекидно мучи. Хоћу да знају читаоци „Српске речи“ да нисам суделовао у разговорима око уједињења опозиције али да сам учествовао залагао бих се за јединствену листу, што су и чинили представници СПО-а и Депоса. Јер ако ДСС добије колико је прошли пут у коалицији са нама, опет смо на истом. Опет ћемо бацити стотине хиљада гласова кроз прозор у ветар. А да смо били јединствени, уверен сам да бисмо имали парламентарну већину.

Једна странка, па чак и наша, као најјача, не може сама извршити преображај и политички преокрет који се од опозиције очекује. Ситна игра може једној странци донети неколико посланика, али на тај начин се не ради за демократију. Зебем од исхода са овако раздробљеном опозицијом. Посебно је чинична теза да су непремостиве програмске разлике разлог што се опозиција не може ујединити као и то да је иницијатива за уједињењем дола прекасно, јер и једно и друго није тачно. Тврдим да међу демократским странкама не постоје крупне политичке, идеолошке, па ни националне разлике. У питању је просто лидерство, жеља да се испиле неки људи који ће као водени цветови трајати једну политичку сезону па онда сићи са сцене.

Г. Коштуница сматра да ће његова странка освојити најмање 25 посланичких места. Шта Ви на то кажете?

Волео бих да се остваре очекивања свих опозиционих првака јер то доприноси заједничком збиру оних који тврде да су после избора спремни на коалицију. Добитак ма које опозиционе странке значи објективно добитак за све нас. Међутим, ваља бити опрезан са свим тим проценама. Све наше процене за ове четири године су мање — више омануле. Или неко изврше резултате избора или, како је то сликовито речено, „коза чува купус“, или ми просто речено немамо добар увид у расположење бирача. Опозиција је њедовољно ишла по селима, а превише се бавила градовима. Нема града у Србији у коме није одржано 7-8 или више опозиционих зборована на хиљаде села по Србији нико није обишао за ових неколико година. Г. Драшковић у том погледу представља изузетак али изузеци понављају правило.

ПЕРАНО ЈЕ ГОВОРТИ О КОАЛИЦИЈАМА

Шеф изборног штаба СПС-а није одговорио на питање ко би могао бити коалициони партнер СПС-а. Шта Ви о томе мислите

Ја знам ко не може бити — Српски покрет обнове. Ко може бити?

Ово је земља изненађења, људи у политици ове земље се мењају из часа у час и можемо очекивати коалиције са неком од странака које у овом часу наступају као изразито демократске и опозиционе. Наравно уз аргументацију „виших државних разлога“. Ова кампања је, благо речено, веома необична. Социјалисти се понашају индолентно нису претерано прегнули да искористе све што се да искористити. Или су самоуверени, или прижељкују да овај велики економско-социјални терет пребаце на нечија плећа. Један од првака младих социјалиста рекао је да су социјалисти спремни да предају власт уколико изгубе на изборима, што охрабрује. Волео бих да се тако размишља у Србији. Нека опозиција преузме власт на миран начин нека се огледа, нека добије стотину дана за проверу. Уколико се покажемо недораслим, уверен сам да бисмо сами предложили нове изборе и препустили власт способнијима. То је пут да Србија нађе себе и да се препороди. Италији ништа није сметало што је имала изборе сваки час, пад влада, кризе у парламенту. Она је за последњих 20 година стасала и постала четврта економска сила у Европи.

Како коментаришете изјаву г. Шешеља да ће СРС имати у следећем парламенту исто толико посланика колико и досад?

Не бих умео то да објасним. Не могу себи да објасним ни како је тај број посланика стечен на прошлом изборима. Радијали су без сумње „на тапету“ СПС-а. То демаскирање радикала од стране СПС-а истовремено је и саморазобличавање СПС-а.

Колико би највише, а колико најмање мандата могао освојити Депос?

Не бих се упуштао у процене. Депос ће, без сумње, освојити највише мандата од свих опозиционих странака. Да смо ишли заједно са ове две демократске странке и са Селачком странком Србије, био бих оптимиста. Овако, на нама је да учинимо све да јавности кажемо да смо били једини за уједињење, и

друго, да смо се прочистили и у политичком и у националном смислу. Ми смо странка која сада размишља о конституисању озбиљне државе на принципима грађанске демократије са тежњом да се на демократски начин реши српско питање. Ако нас бирачи буду размели, ако не буду веровали инсинуацијама и клеветатама моћних гласила, онда би Депос могао да постигне успех. Надам се да ће на бираче утицати околност да смо заслужили изборни слоган „Јединству је име Депос!“

Ако Депос буде имао довољан број посланичких мандата за формирање владе, ко би били његови коалициони партнери?

Ту би се пре свега поставило питање односа и бројева. Тада има смисла постављати пропорције, као што по мом мишљењу нема смисла постављати их у предизборној кампањи. Депос би исполио спремност да створи владу у којој не би инсистирао на „заступљености“ сразмерно својој снази, него би тежио да у владу уђу најспособнији људи са знањима за поједине ресоре. Прерано је говорити са ким бисмо ишли у коалицију.

КАМПАЊА ПРЕМА ГУБЕРУ

Позната је изрека „Што је јужније, то је тужније“. Да ли ће југ Србије и овога пута гласати за СПС?

Гајим наду да ће ДЕПОС добити више гласова него што се очекује. Нису тамо социјалисти до те мере јаки и није „што је јужније — то је тужније“, него је и до опозиције која до тих крајева није пронашла прави пут. Нећу да кажем да смо запоставили те крајеве, напротив. Што се мене тиче, подсећам да сам баш према Косову и Метохији имао наклоност и сваки час сам одлазио тамо. У једном тренутку имали смо 10 хиљада чланова, а сада је потребно две-три хиљаде за цензус. Дошло је до подвајања и осипања. Људи су под великим терором телевизије.

Има нешто друго са тим крајем Србије. Људи из тих крајева по свој природи дају глас странци на власти. То је било у XIX веку, то је било и у време радикалске Пашићеве владавине, а тога има и данас. Али не у тој мери. Верујем да ће у изборној јединици Ниш ДЕПОС добити више посланика него прошли пут, а уздам се да ћемо у западној Србији и у Војводини имати знатно више посланика.

Шта предузима Извршни одбор Српског покрета обнове у предизборној кампањи?

Ми смо се договорили да Извршни одбор стави све своје политичке, техничке и организационе способности у функцију ове кампање. Донели смо одлуку да се чланови Извршног одбора сједине у Изборном штабу. До избора, Извршни одбор функционише кроз Изборни штаб. Мање-више сви људи чланови Извршног одбора су чланови Извршног штаба. Тај Изборни штаб је конституисан на посебном састанку и ти људи су задужени сасвим прецизно за поједине послове. Ради се као у великој кошници. Надам се да ће тај велики труд донети резултате. СПО који је прошле године био издашан у финансирању кампање ДЕПОС-а, не располаже ове године толиким новчаним средствима. Пружили смо се према губеру. Када радите све помоћу штапа и канала, када немате професионалце, поткрадају се и дешавају многи протрмашаји. СПС практично и опстаје захваљујући

наслеђеним, обученим, вештим и искусним структурама, ономе што се зове партијска и страначка бирократија.

ЗАПАД НЕЋЕ ПОМОЋИ

У каквој је вези предизборни слоган СПС-а „За Србију“ са ставом председника Републике на јеневским преговорима.

Председник Србије је ишао тамо да говори за Србију, односно да се обрати Србији уместо да се обрати свету. Прочитао сам реговања на тај председников говор. Он је овде слављен као свети Јован Златоусти који је тамо изговорио неке вечне речи. С друге стране, на Западу се његов говор оцењује као срдита тирада.

Хоће ли Запад подржати ДЕПОС у предизборној кампањи?

Мислим да неће. Прошле године је било неке подршке Милану Панићу, али на речима. Нисмо добили посматраче за изборе. Конзуларне и царинске службе не излазе у сусрет ретким посматрачима који би желели да дођу и прате изборе. Никакву помоћ нисмо имали од Запада.

У случају да на изборима победи ДЕПОС, да ли би санкције биле одмах укинуте и шта би ДЕПОС учинио да се поправи стање у привреди?

Имамо јасан програм, јасно смо рекли зашто би се та промена екипе у Београду схватила као довољан разлог да Европска заједница одустане од санкција и изврши притисак на Америку да се санкције најпре суспендују, а потом и укину. Санкције су сложен међународни механизам који се не може укинути за двадесет четири сата. Оне су најављене већ позне јесени 1991. а уведене 30. јуна 1992. године. Не слажем се са тезом да је за скидање санкција потребно два пута више времена него за њихово увођење. Уверен сам да би нови људи у Београду у које се верује (а у њих спадају челници ДЕПОС-а и још неких странака) били довољна гаранција да Европа одмах почне са флексибилнијим односом на плану хуманитарне, социјалне и здравствене сарадње. Престао би ембарго и на културној и спортској сарадњи, а што се тиче циркулације робе и капитала, то би ишло можда спорије. Нови људи у Србији би подстакли промене и у Босни, на Палама, у Сарајеву. Претпостављамо да би то по принципу спојених судова ишло и даље, до Скопља и до Подгорице, па и до Загреба. Уверени смо да би на конкретним стварима нова влада могла што шта да уради у првих месец дана. У прва два месеца бисмо зауставили хиперинфлацију постепеним обуздавањем примарне емисије, враћањем вредности националној монети и појединачењем сарајевске државе у целини. У том погледу уздржани сам оптимиста. Верујем у способне људе, а не у људе који фразирају, причају небулозе, лупетају о међународној завери. Срби би уз велике напоре ипак повратили свој прави лик међу народима Европе. Не би било те грозне слике о Србима као новим варварима. Ко чини зло према заједници, према народу и држави, не може водити ту државу.

ДЕПОС

ВЕСНА ПЕШИЋ, ПРЕДСЕДНИЦА ГРАЂАНСКОГ САВЕЗА

ВИДЕЋЕ СЕ КО ЈЕ ПОШТЕН

Ваша странка и Ви лично узели сте учешће у разговорима о уједињењу опозиције. Ко је био иницијатор овог разговора, како су они текли и како су се завршили?

Разговори о сарадњи опозиције, нарочито око изборних услова, а затим и око уједињења, иницирани су одмах по расписивању избора. Ту иницијативу су истовремено покренули људи из ДЕПОС-а (страначке и нестраначке личности) и других странака. Први састанак опозиције око изборних услова организовао је Душан Михајловић, председник Нове демократије. На тај састанак су дошли Матија Бећковић и Бранко Поповић (нестраначки део ДЕПОС-а), Вук Драшковић испред СПО-а, Душан Михајловић, као домаћин скупа, Коста Чавошки испред Српске либералне странке, Небојша Попов и ја испред Грађанског савеза Србије. Позив није прихватио Коштуница, док је Мићуновић рекао да ће на састанак доћи, али дошао није. Тако је идеја о заједничком наступу по питању изборних услова и изласка на изборе још у старту пропала. Из тога се може закључити колико је било стварне воље да се опозиција нађе на заједничкој листи. Након тога се формирала ДЕПОС-ова коалиција која је отворено позвала све потенцијалне партнере да се нађу на заједничкој листи, али они то нису прихватили. Ујединиле су се оне демократске странке које су то хтеле и то је сада Уједињења опозиција.

Касније и то већ стварно касно, идеју о уједињењу опозиције су покренули студенти који су водили студентски Протест '92. Милан Панић и један део нестраначког ДЕПОС-а. Ти су се разговори завршили неуспехом, али и извесним помаком у погледу будуће сарадње опозиционих странака. Ја лично сматрам да није толико важно да се уједине већ профилисане странке на нашој политичкој сцени, јер не верујем да је то могуће. Боље би било да се проштре услови учествовања странака на изборима, како би се циркус од 110 странака, циркус који режира власт, прекинуо. Довољан је само један поглед на текућу презентацију странака и група грађана, па да сваком буде јасно како се мења предизборни шпил карата. То само показује потпуно расстројство нације и друштва у коме живимо.

Г. Коштуница је само једном дошао на поменуте разговоре и брзо отишао без жеље да ступи у дијалог. Како Ви то коментаришете?

ДСС је већ била донела одлуку да на изборе иде сама, тако да није изгледало вероватно да се таква одлука може изменити. Коштуница је само изнео већ донету одлуку своје странке да сами иду на изборе. Чињеница је, међутим, да се спорови, разлази и нетрпељивост не могу сакрити. И, ту, изгледа помоћи нема. Ја не бих то детаљније коментаришала, нити теоретисала о томе, то су реалности као и све друге. Мислим да не треба продубљивати сукобе, то ником не користи, много је важније да се странке договоре око коалиционе владе након избора и ту се на делу покажу као ефикасне и спремне на сарадњу за добробит овог ојањеног народа. Ту сарадњу не замишљам као грабеж за министарске фотеље, већ као озбиљан напор да се влада састави од најбољих стручњака, која би нас извела из садашњег кошмара. Никома неће бити лако да преузме овакву ситуацију у

„Да ли може постојати „историјски интерес“ нације и државе, ако ту и сама нација, као реални људи, нису урачунати? Они нам кажу да чекамо док не „заокруже“! Ама заокружили су они и сад видимо докле смо доведени. Сада могу да оду, јер се више нема шта уништити“.

Разговарала: Славица ЛАЗИЋ

Србији. Све је уништено. Може нас спасти само свеопшта сагласност, сагласност целог народа, да морамо да окренемо други лик и кренемо путем опоравка. Неће бити лако, али се то мора учинити.

ПОШТЕЊЕ И УЈЕДИЊЕЊЕ

Каква је улога Милана Панића у овим разговорима?

Милан Панић се афирмисао као добронамеран човек, без претензија да сам заузме власт. И овом приликом је покушао да помогне како би демократија, мир и економски развој што пре стигли у Србију. Он није пробирао између старанака према сопственом афинитету, једино је мерио колико је ко спреман за сарадњу како би ови избори донели промене и нову владу. Он се на крају определио да подржи ДЕПОС зато што је ујединио највећи број странака и зато што је показао спремност да се опозиција уједини. Наравно, Панићу не треба замерати то што је он понекад неспретан и што многе негативне реалности неће да прихвати. То је нормално за човека који је толике године живео у иностранству и нормално је што не може да схвати и прихвати све наше глупости.

Између г. Мићуновића и г. Ђинђића било је разлика у ставу према идеји предизборне коалиције опозиционих странака. Чије гледиште је преовладало у ДС?

Власт у странци за ове изборе је преузео Ђинђић а њему ни напамет није падало да се уједињује с неком од опозиционих странака. Он је у последњем моменту, из тактичких разлога, када је било сасвим јасно да нема времена да се праве заједничке листе, дао изјаву да је и он за уједињење. Но, као што сам рекла, то је био тактички потез, да целу ствар практично скине с дневног реда и, пре свега, да се отараси притиска у самој странци, од оних који не прихватају његову политику. То је мој утисак, наравно, и као што сам већ рекла, ни овом приликом не бих продубљивала сукобе иако Ђинђић не пропушта прилику да очепи ДЕПОС. Уверена сам да су такве стратегије краткорочног даха, да ће лако бити потрошене и да ће се врло брзо видети зашто је неком потребно да нас толико уверава у поштење.

Какав је био однос ДЕПОС-а према иницијативи да се опозиција уједини?

Мислим да је то већ довољно познато. Све време је у ДЕПОС-у превладавала идеја да се опозиција уједини, па и по цену промене имена коалиције и повлачења изборних листи. Вук Драшковић, као председник СПО и стуб ДЕПОС-а био је искрен у намери да до уједињења дође. Једино што он не би допустио било би то да таква коалиција иде на штећу СПО, у чему је потпуно у праву, с обзиром на искуство из прошлгодишњих избора. Да се сви одрекну сопствених интереса а не само његова странка. Зато је сматрао да, овом приликом, може доћи до јединства тако што ће се сви одрећи страначких припадности како би се сачиниле заједничке листе састављене од најбољих људи, без обзира на страначку припадност. После победе, брзо би били расписани нови избори, на којима би странке одмериле своје снаге. Како тај предлог није био прихваћен, он свакако не би прихватио да се заједништво гради на рачун СПО. Морам да кажем да је и у погледу фамозних процената (учешће појединих странака у добијеним мандатима), показивао добру вољу и неопходну флексибилност.

СВЕ ЈЕ ВЕЋ „ЗАОКРУЖЕНО“

Ко је по Вама пре свега крив што није дошло до уједињавања опозиције?

Из свега што сам до сада рекла, читаоци могу сами да донесу свој суд и ја им га не бих наметала. Такође мислим да се више не треба враћати на ту причу, јер имамо друга посла. Ми у ДЕПОС-у се осећамо јаки и спремни да формирамо владу и не треба више кукати што се нису сви ујединили. Важно је да се грађани не преваре и дају гласове странкама које не могу да пређу цензус (5 посто од изашлих бирача), јер се ти гласови практично скину СПС-у. Дакле, сада је најважније да се сконцентришемо на саме изборе и на главни циљ — да ДЕПОС изађе као победник и да учинимо све што је у нашој моћи да дође до преко потребне промене у Србији. Иако ови избори нису председнички, већ само за Народну скупштину Србије, победа ДЕПОС-а и опозиције доноси промену, јер је за нас најважније да кренемо путем решавања нагомиланих и претешких проблема који Србију притискају. СПС владе су нам нанеле већу штету него санкције. Србија нема ни минути времена да губи. Имамо људе на власти који неће и не умеју да помогну народ, него гледају да се сами богате чиме нас брзином светлости гурају у потпуни слом. Свако нормалан се мора запитати зашто оволика инфлација, коме она иде у рачун и кога је она огулила до голе коже. Уништила је нас, обичне смртнике, који примамо плате у динарима, дакле, пре свега пензионере, службенике, раднике... Нама у ДЕПОС-у је све то јасно и спремни смо да ситуацију преокренемо у корист унесређеног народа.

Хоће ли се на резултате избора одразити то што се опозиција није ујединила?

Прво да вас исправим. Права опозиција, она која зна шта ради, ујединила се у ДЕПОС. И мислим да ће то позитивно утицати на резултате избора. Народ има поверење у оне који могу да се договоре, да се слажу и сарађују. То осећа и власт и све своје отровне стреле је усмерила према ДЕПОС-у. Ми смо то и очекивали због већ показаног страха режима да више није у стању да влада и мани-

пулише народом. Сам чин распуштања Скупштине показао је да режим губи тло под ногама и да постаје хистеричан. Сада је у паници пред губитком ових избора, зато и напада ДЕПОС преко ТВ Бастиље, последње узданице за ове изборе.

Шта ће по Вама бити одлучујуће за опредељење бирача на предстојећим изборима?

Мислим да ће одлучити и разум и срце, јер народ неће дозволити да се уништи Србија и они заједно са њом, а и читав српски народ. Већина је постало јасно да Србија умире. Зар се то може дозволити? Уништењем Србије, пре свега потпуном деструкцијом привреде, здравља, образовања, културе, науке и, коначно, умирањем људи од глади, уништава се све што представља један народ. Да ли може постојати „историјски интерес“ нације и државе, ако ту и сама нација, као реални људи, нису урачунати? Они нам кажу да чекамо док не „заокруже“! Ама заокружили су они и сад видимо докле смо доведени. Сада могу да оду, јер се више нема шта уништити.

МОГУЋНОСТ „МИТЕРАНИЗМА“

Ако опозиција победи, хоће ли јој владајућа странка мирно препустити власт?

Важно је да разум и памет народа победи, да народ сам себи врати достојанство и самопоштовање. Шта год да ураде после тога како би народну вољу порекли, а нарочито ако покушају да подвале или зауставе миран начин промене, неће успети. Коначно, наш Председник се непрекидно позива на вољу народа и држаћемо га за реч. Ако је погази, право стање ствари ће се оголити и показати у правој светлости. После тога, Србијом се може владати само камџијом. А то не може да траје, то време је давно прошло, а то зна и сам председник Милошевић. Зато ја не верујем да ће због резултата избора заводити ванредно стање. Није искључено да добијемо неку врсту „митеранизма“: у Француској је парламентарне изборе добила опозиција тј. десница, а председник републике је социјалиста и још му није истекао мандат.

Колике су изборне шансе ДЕПОС-а?

Мени је тешко да одговорим на то питање јер сам и сама кандидат ДЕПОС-а и нормално је да сам пристрасна. Ја бих жарко желела да ДЕПОС победи. Међутим, реалније је претпоставити да ни једна појединачна странка или коалиција неће добити већину мандата. Коначно, бирачи ће одлучити, упоредити и одмерити којем програму ће дати поверење и у које људе највише верује. На нама је било да се свом снагом заложимо за сопствене идеје, али и да помогнемо самим грађанима колико можемо. У овим изборима смо осећали нелагоду да само причамо а да не учинимо и нешто конкретно за најсиромашније грађане. Зато смо сви заједно помогли рад хуманитарне организације „Спона“. Такве организације треба да наставе да раде све док се ситуација не поправи, јер по мојој процени, још извесно време, и под претпоставком да опозиција победи, стање ће бити веома тешко. Нико нема чаробан штапић да срушењу економију и потпуни хаос преокрене преко ноћи.

ДЕПОС

У ДСС мисле да могу сами да постигну много више него у коалицији. Како Ви то komentаришете?

Ја се не бих у то мешала. Свака старанка самостално одлучује како ће на изборима наступити и ту вољу треба поштовати и не мешати се у њихову политику. озбиљне странке имају у виду и дугорочне и краткорочне циљеве. У том контексту треба прихватити и опредељење ДСС да иде сама на изборе.

Г. Ђинђић сматра да телевизија нема велику улогу у придобијању бирача. Шта Ви на то кажете?

Ја не знам да је Ђинђић то рекао. Ако јесте, мислим да није у праву. Без обзира да ли је то рекао или не, чињеница је да се у савременом друштву људи претежно информишу преко телевизије, а код нас је то још много израженије зато што се штампа мало купује. Поред тога, телевизија је веома сугестивно средство формирања јавног мњења. Зато не треба трошити много речи да би се показао огroman утицај телевизије на мишљење људи, па тако и на придобијање бирача. Слободно и објективно информисање представља предуслов демократије и поштених избора. То и птице на грани знају.

ПЛАЋАЊЕ ОГРОМНЕ ЦЕНЕ

Постоји идеја да Срби и Муслимани поделе Сарајево на два дела. Да ли је то перспективна читаве БиХ, или само привремено решење?

Добро је познато да ја не бих подржала таква решења и немам разлога то сада да прикривам. Али, мене о томе нико ништа не пита, нити на исход рата у Босни и Херцеговини имам било каквог утицаја. Уосталом, на тај исход нема утицаја ни једна друга странка у Србији, изузев председника Милошевића. Па и његов утицај није био увек пресудан. Поделу Сарајева и овакву поделу Босне и Херцеговине не бих подржала зато што мислим да не доприноси трајном миру и успостављању стабилног стања на том простору и простору Балкана. То је само крпеж да би се некако обуставила ратна дејства и успоставило какво-такво примирје. Шта у савременом свету може значити подела града, него израз примитивизма и губљења времена, до понављања историје и нових рушења „берлинских зидова“ до чега једног дана мора доћи, баш као што се десило и у Берлину.

У ствари, то није никаква подела, јер се град не може делити. Ако већ хоће да се деле, а изгледа да хоће, онда нека се поделе тако да не производе ратове сваких неколико деценија. Ту нестабилност и само пригушена жаришта нових сукоба, ми плаћамо огромном ценом, огромним цивилизацијским заостајањем које се не може надокнадити

никаквим „освојеним“ или „ослобођеним“ територијама. То је фикција овог тренутка, али историја не стаје и брзо ће се показати да смо сви ми запали у неку врсту крвавог пијанства после кога мора доћи отрежњење и суочавање с последицама. Наша је трагедија била што раније нисмо имали снаге, а ни прилике због комунистичке диктатуре, да се суочимо са геноцидом II светског рата и да се над жртвама слободно исплачемо.

Ако с Хрватима морамо да се разграничимо већ и због тога што су они сами желели да напусте заједничку државу, мислим да није било нужно да се то узме као критеријум одношења према другим народима. Други народи су имали и интереса и жеље да заједно живе са Србима. Са мало стрпљења и добре воље, нисмо морали да требимо Србе од Муслимана, уз нечувене жртве и разарања. Сва та вештачка и насилна одвајања показале се неспособним за живот, само треба да замислимо како може да опстане некаква муслиманска држава затворена између Срба и Хрвата и без сопственог идентитета, јер ни већина Муслимана никада није смрала да живи у некакој чистој муслиманској држави. Коначно, суседне државе, морају да успоставе пријатељске односе и сарадњу на многим плановима и не видим зашто би се онда делило Сарајево ако се једном такви односи морају успоставити. А ако се не успоставе добри односи, онда ћемо живети у стогодишњем рату у коме ћемо сви заједно нестати. Сви ти ужаси које ћемо тек откривати годинама и генерацијама проистекли су из болесне жеље за влашћу овог режима која је нашла плодно тле у незалеченим ранама српског народа из прошлог рата. Ја се једино надам да ћемо имати снаге да савладамо своју сопствену прошлост и да постанемо реалан народ, окренут будућности и способан да ту будућност градимо заједно са светом и најближим суседима.

Може ли исход рата у Босни утицати на резултате избора?

До избора се ништа неће решити у Босни и не зна се када ће се тамо успоставити стварни мир. Зато мислим да о овим изборима треба да одлучује садашња економска и социјална катастрофа, дакле, оно стање на које странке и грађани Србије могу да утичу. И ту не треба губити време и чекати шта ће свет коначно да одлучи о Босни, јер ако то будемо чекали и пропустимо ову прилику да извучемо Србију из глиба, ничем добром се не можемо надати. Верујем да ћемо ову шансу искористити.

ДРАГАН ВЕСЕЛИНОВ, ЛИДЕР НАРОДНЕ СЕЉАЧКЕ СТРАНКЕ

Минуле јесени др Драган Веселинов мање се бавио политиком а више својом, економском струком. У Великој Британији је, на Лондонској школи за словенске и источноевропске студије (чији је од раније почасни члан) држао студентима предавања и прикуљао литературу за нови универзитетски уџбеник из економије. Ипак, политика је била неизбежна као тема у разговору, како са Енглезима, тако и са нашим људима. О контактима са Србима у Лондону Веселинов прича:

Тамо има пуно нашег света који је морао да оде због великих тешкоћа у својој земљи. То је емиграција из наших редова, наше улице, нашег спрата, чак из наше куће. То су љу-

Опозиција није удружена због личне сујете, огромне, просто непојамне сујете, страшне самољубивости, уображености да је свако Богом дан и од Бога послан да спасава овај народ

Разговарао: **Александар ЦВЕТКОВИЋ**

је у суштини режим тај који није у стању да изведе земљу пут развоја, већ се одржава постојећом силом и рата у суседству.

Нисте дуго били одсутни, па ипак, сваки повратак из туђине ствара одређене утиске о сопственој земљи, граду... Који су били Ваши први утисци 10. децембра?

Замрачени градови прљавих улица — то је оно што човек затиче када уђе у земљу. Скромне продавнице подсећају на Русију из 55. године. Роба је некуд однета. То се види — да нам је привреда угушена. Свуда се осећа огромна небрига државе према становништву. То се осећа по фасадама зграда, по неуредним путевима, по мало аутомобила, по роби која се уз путеве продаје (као што се

НЕМА СЕТВЕ

ди који нас разумеју, који нас бескрајно воле и који су са највећом тугом одлазили, али су одлазили мање-више трбухом за крухом. Сигурни смо међу њима, и они помажу колико могу, све нас овде, пре свега својом вером да можемо да победимо.

У Енглеској је богата структура српске емиграције. Ту има наших људи још од пре Другог светског рата. Затим поратна емиграција — љотићевске, четничке, Михајловићеве струје, монархиста. Онда има емиграције која је бегала од социјализма, од раних педесетих година. И ова сада најновија емиграција, млада, образована и добра.

Стари људи се и даље баве старим проблемима, мада су се и они променили. Видео сам многе, са многима разговарао и свима је заједничка жеља да се уклони актуелни режим у Србији, који је одговоран за ову страшну катастрофу, за разбијање целе земље, за пропаст народа. То им је заједничка жеља. Наравно, путеви остварења су различити: неки верују да само краљ може да нас спасе, али целу Југославију, неки верују да краљ може да спасе само Србију, неки разумеју да у овом тренутку мора пре свега да се заустави рат и да не вреди водити више рачуна о онима преко реке и преко граница на превеликој жртви оних који су у самој Србији. Дакле, програми су различити, али и ти људи су различити. Што сте ви даље од земље то се разлике између људи своде на људске разлике, а све мање на програмске. Видео сам и шарлатане, збуњене, сулуде људе, старце који више не знају ни где су, али ми је најтужнији био сусрет са нашем младом емиграцијом. Она тамо ради будућност, у ствари плаче и жели да се што пре врати.

Санкције према СРЈ и њихов ефекат изазивају у последње време и различите реакције у свету. Шта је њихов највероватнији исход?

Санкције су заведене као секундарни одговор на неспособност Запада да изврше војну интервенцију. Дакле, санкције су биле само замена за војну интервенцију. Али, мислим да Запад неће толико продужавати санкције да би угрозио директно Милошевићеву позицију. Ми се заваравамо када мислимо да је Запад доследно стратешки против политике какву сада Србија води. Он јесте против, али није у стању да са тиме изађе на крај, јер би морао да примени велику силу. Санкције су задовољиле унутрашњи укус јавног мњења које је пре свега створила телевизија. Сада санкције већ прете обарању Милошевића, а то може да, по њиховим речима, можда угрози какав-такав мир у Србији. Али није чак ни то од највеће важности. У овом тренутку Запад има осећај да санкције прелазе у њихов садизам над нама и мислим да полако спремају јавно мњење за укидање санкција. Но, то неће ићи брзо. Нису они толико хумани да хоће да их укину због великих мука које наш народ доживљава. Јер, они добро знају да су ове муке пре свега завели људи око Милошевића, да давно пре санкција није било довољно ни пољопривредних производа, да одавно није било ни филмова за рендген снимање, ни лекова, већ давно су почеле несташнице бензина, детерџента и пуно других производа. Они врло добро знају да је овај режим учинио све да, у ствари, извуче новац од становништва да би се појединци обогатили.

Према томе, они ће веорватно ићи на укидање санкције и повели су већ некаку полукампању отопљавања јавног мњења да га припреме за то. Баш сам пре неки дан гледао емисију на британској телевизији, где су говорили о економским, политичким и здравственим последицама економских санкција у којој управо сугеришу гледаоцу да санкције лако добијају садистичку ноту и да их због тога треба укинути. Наравно, они су свесни да то Србији неки бољитак да донесе не може. Јер

додуше продавала и онда, пре три-четири месеца, када сам ја отишао, само што је сада још мање робе). Види се сиромаштво, али истовремено видим да наш народ није изгубио дух, није изгубио онај пламен који га носи. Верујем да ће народ поднети ове тешкоће, уз наду да се можемо извући и да неко други на власти то мора да уради. Ови који су данас на власти очигледно то не могу.

Монетарни слом је колико до Нове године ту. Завера новог светског поретка против Србије је, дакле, успела?

Ама, то су будалаштине! Када сам својевремено, заједно са Вуком Драшковићем, био код лорда Карингтона питао сам га: Јесте ли ви против ратних злочинаца?

Наравно, рекао је „јесам“.

Зашто онда не похапсите ратне злочинце — питам.

А он: „Како ћемо то да урадимо“.

Кажем: Једноставно, када дођу у Женеву, све их тамо покупите.

Дакле, не да нема никакве завере против Србије, већ обрнуто. Та стара алијанса Лондон — Париз — Москва у суштини или подржава (не отворено) Милошевићеву политику, или се нада да ће уз пут добро да га ослаби да би сутра био замењен демократском алтернативом. Нема никакве завере. Лудаци су они који о томе говоре. Намећући народу то мишљење да се цео свет заверио против нас, хоће да од Србије и од народа унутар ње направе Албанце који су живели деценијама под оковима, да су они једини прави народ на свету и да им се због тога цео свет успротивио. Они су Србију економски срушили, политички срушили, они су деградирани морал народа, исцрпili наша културна блага, они су језик наш упропастили, упропастили културу јавног опхођења која је каква-таква ипак постојала. Такви људи не могу да се одржавају на власти а да и даље то не раде. И ја се плашим да чак помшљају да иду до краја. Но,

надам се да ће на овим изборима да изгубе и волео бих онда да се догоди једна коалициона влада која би покушала, дан за даном, постепено да извуче земљу из ове страшне недаће.

НИШТА БЕЗ КОАЛИЦЕ

Људи и даље просто не верују да смо остали без хране. Није прошло ни два месеца како је влада уљуљкивала грађане причама о попуњеним робним резервама државе и да стога разлога за бригу нема.

Хране има, али Милошевићева дружина штампа новац да би куповала преостале марке. А не дају паре да се купи производ од сељака. Да му се поштено плати. Тада би се цене на тржишту формирале уз државну помоћ, онако како то одговара куповној моћи ста-

У овим околностима било би врло једноставно нахушкати осиромашено градско становништво против сељака. Може ли држава и томе да прибегне, кроз принудни откуп?

Може, али то даје резерву од највише годину дана власти. Јер, сељак неће изаћи да сеје за оне који му отимају. Посејаће онолико колико њему буде требало. И никаква више крађа ту више неће помагати. Такав поступак би био јако кратковид. Али, наравно, ми имамо режим који је спреман на све.

У јавности постоје нагађања о увођењу ванредног стања. Помиње се неколико сценарија: да до избора уопште не дође, да се избори прекину током самог гласања или, угодичко би изборни резултат био неповољан за СПС, да се пре саопштавања прогласи ванредно стање. Шта Ви мислите о

ђен да се ту не ради толико о програмским разликама, колико о политичкој незрелости наших људи. Треба прво уклонити овај режим па ћемо после отворати питање наших програмских разлика. Не можемо се удружити због личне сујете, огромне, просто непојамне сујете, страшне самољубивости, уображености да је свако Богом дан и од Бога послан да спасава овај народ. Свако то хоће да уради сам, а како су неки нашли и финансијског интереса радије иду ка циљу успорено, да не деле, новац, него што би до циља брже стигли а можда се привремено одрекли новца.

ПРВО КРИМИНАЛЦЕ

Колико су по Вашем мишљењу политички релевантна комешања на крајњој десници? (Сукоб у троуглу Шешел — Милошевић — Аркан)?

ЗА ОТИМАЧЕ

новништва. Биле би ниске цене, а сељак би се дотирао преко државе. Али, тај се новац не троши да се плаћају пољопривредни производи већ да се обогати банда која купује марке, изазива страшну динарску инфлацију и у ствари обесправљује народ и непрекидно га сиромаша. Робне резерве државе нису велике. Највеће су резерве код нашег сељака и уопште није проблем да производ изађе на тржиште, само је потребно да држава одштампа онај новац који ће отићи сељацима. Уместо што иде за богаћење криминалаца на власти који заједно са класичним криминалцима владају државом.

таквој могућности?

Ја верујем да опозиција може да победи на изборима. А шта ће да уради побеђена страна — тешко је казати. Могуће је да заведе отворену диктатуру, мада је политички паметније да допусти опозицији да формира коалициону владу и да преузме на себе бреме одговорности извлачења земље из кризе.

Како оцењујете одбијање најутицајнијих опозиционих странака, тј. њихових лидера, да приступе чвршћем међусобном повезивању и јединственом наступу на изборима?

То је наша велика трагедија, но ја сам убе-

то је добро. Што се више они међусобно гложе, утолико ће народ више знати о каквим се биолошким сортама ту рад. Утолико се више шири простор за нас. Што се они више гложе то ће више хране остати за народ.

Шешел је очигледно расположен да сав прљав веш изнесе у народ.

Он то мора да ради. То је негативно спасавање. Нисам само ја крив, и он је. То је његов приступ. Али, ја не верујем да на свету постоји толико детерџента да опере то прљаво рубље. Према томе, мораће они да заглаве, овако или онако. Завршиће у кантама за ђубре, кад-тад.

Који први конкретни потези очекују садашњу опозицију када дође на власт?

Прво морамо уклонити криминалце. Заменили их људима у које народ може да верује. Затим ограничити политику Србије на Србију. Не форсирати спољна питања, помагати колико се може, али не више него што се помаже нашем сопственом народу. Ми смо овде бирани, а не у Њујорку, Паризу, Лондону или на Палама.

Дакле, деликатан однос према српским земљама у Хрватској и Босни постаће још деликатнији?

То ће бити однос помоћи, умерености и инсистирања на томе да свако мора да преузме одговорност на себе тамо где се налази. Власт имају и нека одлучују о ономе што мисле да је за њих најбоље. Ми ћемо помагати колико можемо, али ћемо одговорност (коју њима препоручујемо и тврдимо да морају да је имају) за политичку ситуацију у државама које јесу, наглашавати да то исто важи и за нас. Ми смо одговорни пред сопственим народом — а не пред народом који не живи у Србији.

„ЗА СРБИЈУ“ ЗНАЧИ — „ЗА УНИШТИТИ“

„Сада, у условима потпуног осиромашења, мислим да ће људи бити принуђени да брину пре свега о својим породицама, о себи. Чиста је лаж да вам неко други може бити ближи од вашег детета. То би било нешто ненормално. Ако се деца у Србији онеквешћују од гладн, ако им је чоколада мисаона именица, па не може вам бити пречн тамо неки државни проблем од проблема вашег детета!“

Разговарала: Ружица РАНИТОВИЋ
— ЈОВИЋ

Уопштој утучености народа, где постоји опасност од високог процента апстиненције бирача, Депос оптимистички наступа уз слоган „Има шансе“. Има ли места таквом оптимизму?

Оптимиста сам из простог разлога што не видим ко би нормалан, после свега, опет гласао за Социјалистичку партију. Ако су на првим изборима социјалисти имали око 2.300.000 гласова, а на другим 1.400.000, значи скоро милион гласова мање, који је разлог да сада неко, после свега гласа за њих. Наравно, постоји ту група тврдоглавих, окорелих гласача СПС-а, али апстиненције има разлога да се плаши пре свега СПС, зато што велики број оних који су за њих гласали па су разочарани, неће овог пута изаћи на изборе. А од оних који изађу, значајан део биће овог пута за неку опозициону странку. Што се тиче прича да су опозициони бирачи разочарани и да ће апстинирати, то је још једна од бројних ујдурми владајуће странке, са циљем да се деморалишу опозициони бирачи. Говоре да нема потребе излазити на изборе, да нема

смисла, да се ништа не може променити. Застрашивање народа ванредним стањем, такође има циљ да се људи препадну, и не изађу на изборе. Онда опет иде прича, како не треба ићи на изборе, јер се опозиција није ујединила. Сваки неизлазак на изборе је посредно излазак, на најгори могућ начин — то је глас више за социјалисте.

Постоје мишљења да ове изборе, неће, упркос свему, одлучити стање у Србији, него догађаји и планови везани за Србе ван Србије. Шта ви, ослањајући се на став Нове демократије, мислите о томе?

Са аспекта Слободана Милошевића, најбоље би било да избори у Србији буду одлучени негде ван Србије. Њему то савршено иде у прилог — можда још ван Србије и можда да неће неке фанатике да га подржавају. Зна он добро до каквог је стања у Србији довела његова владавина. С аспекта Нове демократије, једина логична ствар је да избори у Србији — одлуче грађани Србије. Јер ми смо ти који су оштећени од стране ове власти, ми смо ти који су под међународним санкцијама, који немају перспективу под овим режимом, и које је овај режим вратио у неки претходни век. И због чега би Срби ван Србије, или било ко ван Србије, имали право да одлучују о судбини десет милиона грађана Србије? Нема нико то право, осим грађана Србије, као што ни ми немамо право да утичемо на њихов овакав или онакав избор. Ја јесам за то да будемо солидарни, али нисам за притиске, а ми смо од стране Срба ван Србије, у претходна два пута имали то. Мислим да је то непоштено, и као грађанин Србије борићу се против тога.

Гладна деца и чоколада

Сведоци смо изузетне медијске подршке одавде једном председничком кандидату на изборима у Републици Српској Крајини. Да ли то СПС аванзује за подршку која ће му бити потребна за неки дан?

Данас, у време кад разговарамо, избори у Крајини тек предстоје. Међутим, Слободан Милошевић је познат као мајстор луткарског позоришта, одсек за марионете. Сигурно је да постоји јак притисак од стране овдашњег режима на изборе у Крајини, поготову кад је у питању подршка неким људима и политичким опцијама тамо. Уопште не сумњам, ако прође та Милошевићевско-марионетска варијанта тамо, да ће притисак на изборе код нас са те стране постојати. Уосталом, он и ради да би обезбедио ту врсту притиска са стране. Али, верујем да то више „не пали“. Ми живимо овде, и имамо право да одлучујемо о својој судбини. То не значи да треба да оставимо на цедилу Србе из Крајине и Републике Српске, и уопште људе који су у невољи, али то значи да ми хоћемо да рашчистимо са једним режимом, који је нас довео у пропаст, а и те људе тамо.

У нормалним грађанским друштвима подразумева се да су неки основни национални интереси заједнички именитељ за све политичке странке. Изборни слоган СПС-а је „За Србију“. Да ли то значи да остале странке нису „За Србију“?

Ако је то што они раде „За Србију“, онда је то страшно. Шта су они урадили „за Србију“, сем што су је уништили? То је једна демагошка парола, ситно-шифарцијска политикан-

тска формула, али мислим да се људи више не пале на тако јефтине трикове. Слушај, ти мораш бити прво за свој стомак, своје дете, породицу, пријатеље, и тако редом, па тек онда за своју земљу — постоји нормалан централни круг како се шири та љубав. Шта значи то „За Србију“?

Да то код Срба, ипак, није наглавце окренуто?

Не верујем уопште да су Срби нешто специфично у разлику на остало човечанство, да се битно разликују у односу на остале нације, како би то неки великонационални шарлатани желели да прикажу. Срби су саставни део ове цивилизације, мање или више су слични осталим народима у Европи, и та прича да су Срби нешто посебно извела је једну потпуно параноичну опцију, како нас сви мрзе зато што смо нешто специјално. Ми треба тога што пре да се ослободимо да би нашли своје место у цивилизованом свету. Сада, у условима потпуног осиромашења, мислим да ће људи бити принуђени да брину, пре свега, о својим породицама, о себи. Чиста је лаж да вам неко други може бити ближи од вашег детета. То би било нешто ненормално. Ако се деца у Србији онесвешћују од глади, ако им је чоколада мисаона именица, па не може вам бити пречи тамо неки државни проблем од проблема вашег детета. Зашто сте заснивали породицу ако волите више друге од своје деце?

Неки активисти СПС-а тврде како, опозиција ликује што смо у тако лошем стању, јер јој је гесло „што горе — то боље“.

Нико нормалан због овога што се дешава не може да ликује, па ни опозиција. Она се управо бори да се овакво стање превазиђе. Једини који ликују због свега овога су мафијашки, лопови који су на власти, бескрупулозни идиоти који пљачкајући овај народ користе овакву ситуацију да се што више обогате. И да та багра не би даље ликовала, опозиција се бори да промени постојеће стање, и покуша да из корена гради неку бољу перспективнију Србију, богатију и срећнију људи. Јер, оваква Србија не одговара скоро никоме сем тој шачици криминалаца, у које, пре свега, убрајам политичаре на власти — нема разлике између власти и мафије у Србији, овде је то један организам.

НЕ МОГУ ПРЕВАРИТИ СЕБЕ

Упркос спољној ароганцији, владајућа партија, судећи бар по њеном најистуренијем сензору — телевизији, прилично нервозно очекује предстојеће изборе.

Што се тиче власти, очигледно је да је она у жестокој паници, да је јако ослабљена и да последњим атомима снаге покушава да ту своју слабост представи као некакву супериорност. А телевизија, као гебелсовска институција, ради и овог пута исто оно, можда и горе, што је радила у претходним изборима. Међутим, када људи завиру у свој новчаник, кад чују крчање својих црева и плач детета зато што је гладно — онда то што гледају на ТВ нема никакав значај. Истина, постоји један слој становништва, који уместо глава, на рамену носи ТВ пријемник, монтиран на Други Дневник РТС, и они ће такви и остати — у питању је просто одређена структура личности.

На сву срећу, то је мањи део становништва, док се мишљење већине драстично окреће у корист опозиције. Никаква ТВ козметика ову стварност не може да поправи.

Шта ће на овим изборима бити добар резултат за Депос?

Један добар изборни резултат је — победа Депоса, која би омогућила стварање самосталне владе, или владе у коалицији више демократских странака, Депос је у овој причи, наравно, најјачи, и то је оно што је могућ и реалан исход ових избора. Ми наравно уопште немамо илузија да они неће покушати да краду, као што су крали гласове и претходних година. Међутим, у оваквим условима, та крађа неће проћи мирно као што су прошле две претходне. Они можда могу да varaју народ тако што ће на ТВ причати да су сви за њих, али не могу да преваре себе, јер они много боље од нас знају какав им је рејтинг у народу. И треба да се плаше толико пада тог рејтинга. Победом Депоса, или демократске опозиције у Србији, нико не би био губитник, па чак ни они који су гласали за СПС. Сви бисмо били победници, јер свима нам је потребна промена ка бољем. Депос се не би светио као победник, не би био острашћен као ова власт. То је важно рећи сваком бирачу, а посебно бирачу СПС-а — победом демократске опозиције изгубиће само они који су се обогатили на грбачи овог народа, који су однели паре на приватне рачуне у иностранству. А што се тиче њихове склоности ка крађама на изборима, опозиција је овог пута много боље организована, и много одлучније ће се борити против сваког покушаја крађе. Ми другог излаза немамо, него да инсистирамо да ови избори буду максимално поштени, јер знамо да нам поштеним изборима — добијама.

Уколико, упркос свему, опозиција не добије ове изборе, као њени следећи кораци помињу се разни облици грађанске непослушности. Шта мислите о томе?

Свако чудо за три дана — овај режим више није у стању да реши ниједан проблем уколико остане на власти. Неће решити хиперинфлацију, јер да знају како се то ради, већ би то до сада спровели, имали су толико времена за то. Неће отклонити међународне санкције, њима нико санкције неће скинути, неће побољшати привредне токове савим сигурно, потпуно ће уништити сељака и село, пензионери ће престати да примају пензије, радници да примају плате, и може се лако претпоставити шта у тој ситуацији може да се деси. Лако је очекивати тада масован бунт народа који може да прерасте у неку врсту анархије, тако да тај режим заврши у најгорој могућој варијанти за себе. Нико у опозицији, не може да пожели такав развој догађаја. То не би користило ни онима који су на власти, нити онима који су у опозицији, нити народу који би био присиљен да у томе учествује. А то је сасвим могуће — природни закони важе свугде, па и овде, борба за опстанак је по природи ствари сурова, а када је огољена и сведена на животињски ниво (а што ће се десити уколико социјалисти остану на власти — и животни услови се до краја заоштре) све би могло да добије катастрофалне размере. То нико нормалан не може да прижељкује.

ЗА ВЕРУЈУЋЕ И НЕВЕРУЈУЋЕ

СЛОБО — СЛОБОДНА ПРОЦЕНА

Председник Милошевић је пре непуних два месеца закључио како му се баш и није свидела последња „воља народа“ исказана на „демократским, слободним, вишестраначким и равноправним“ изборима у Србији. Тај поборник „самоопредељења“ и поклоник „народне воље“ је своја два основна начела довео под сумњу онда када је схватио да се парламент састоји од „ружних, прљавих и злих“ који брукају његову визију естетике. Клатећи се с ноге на ногу, у пролазу испред телевизијске камере, разјурио је парламент који се можда и допадао народу (ако није, „сам га је изабрао“) уз напомену да више нема шале и да хоће нешто што ће бити више по његовом укусу. Преведено на језик обичног човека г. Милошевић је затражио парламент пун чланова његове странке.

При инфлацији од 10.000 одсто његова одлука би личила на самоубиство, уколико бисмо пренебрегли чињеницу да је преокрет Шешељевић радикала већ задао смртоносни ударац само привидно владајућој странци. Дакле, Милошевић није имао избора, морао је спасти што се спасти може. Погурао је социјалисте у изборну трку и то баш у тренутку када би они најрадије да бојкотирају изборе.

За разлику од затечене опозиције, народ је са великим одушевљењем дочекао председникову одлуку. Не зато што се њему нису свиђале фације у парламенту, већ зато што су залихе хране у кућним магацинима биле доведене до краја. Два месеца кампање су, уколико се сетимо претходних избора, значили пуне радње, редовне пензије, нормално грејање и пристојан превоз. На жалост, радост је била кратког века, а исход поражавајући. Испод егзистенцијалног минимума доведено је чак 90 одсто становништва, а инфлација се попела на 100.000 одсто. Уместо пар недеља благостања, у првој недељи изборне трке цене су порасле 5 пута, а у трећој 20.

Паралелно са све израженијим економским колапсом, изборну промоцију СПС-а нису потпомогли ни уобичајени адути као што су масовни изливни подршке из Крајина. Нико их није назвао спаситељима, нико им се није захвалио на дару у облику националног интегритета, нико им није послао љубав, а и подршка је била млака. Ту и тамо, понеко је и проговорио коју реч за њих, али ако изуземо Светозара Маровића, у еуфорични транс тешко да је ко пао.

„Санкције не могу дуго да потрају“, одлучио је да помогне својој странци Милошевић и узвикнуо речи охрабрења. „Надамо се да ће ЕЗ бити иницијатор укидања казних мера према СРЈ“, у помоћ је притрчао и Лилић. Ништа. Народ је и даље кукао да је гладан. Требало је наћи неког ко обећања није

Могућношћу ванредног стања најпре се манипулисало како би се потхранило уверење да избора неће ни бити; затим да је њихов исход безначајан.

Искуства говоре да ситуације као наше редовно доводе до ванредног стања, наши експерти укидају такво решење због Милошевићевог лошег међународног положаја. Што се нас тиче, сигурни смо једино у то да се правила мењају, па и правила о ванредном стању

Пише: **Сандра ПЕТРУШИЋ**

истрошио попут наших председника, па им је у помоћ притрчао и Жељко Симић. „Постоје наговештаји и то опипљиви, да ће доћи до скидања санкција“ покушао је млади социјалиста 19. новембра, али су га министри Европске уније само десет дана касније демантовали. Женевски преговори су, уколико се не обазиремо на увек исто Милошевићево тумачење „конструктивних разговора“ и „напредних корака у циљу излажења из кризе“, пропали. Или одложени за после избора што је за СПС исто — изгубили су још један предизборни адут.

Традиционална бахатост СПС, када је у питању њихова суверена владавина на нашој политичкој сцени, ипак није била довољно јако образложење за толику инертност. Ако се томе додају и многе анкете по којима СПС, чак ни уз велику наклоност испитивача јавног мњења не може да скупи ни 30 одсто гласова, долазимо до фрапантног закључка — СПС је или одлучио да мирно препусти власт неком другом на изборима, или избора уопште неће ни бити.

Причу да смо пред ванредним стањем није лансирао нико од политичара, или бар не јавно. Она се пронела по улицама, аутобусима, на кућним седељкама. Више се шушкало него што се причало, све до тренутка када су почели масовни штрајкови. Тада се огласио синдикат „Независност“ и њихов председник

Бранислав Чанак који је истакао да му све то личи на још једну режију владајућег режима. По њему је апсурдно да се у оваквом социјалном стању, када нико не ради, штрајкује због плата, да се са таквим начином борбе закасило и да му све то личи на стварање немира који би резултирало увођењем ванредног стања.

Јавно изговорене речи су потакле читаву бујицу изјава на исту тему што ће бити сасвим за очекивати — коначно је нејасна слика предизборне кампање социјалиста почела да добија своје контуре.

НАГЛО БУЋЕЊЕ СОЦИЈАЛИСТА

Приликом предизборне промоције у Крушевцу, др Зоран Ђинђић се позабавио овим питањем: „Причу о томе да неће бити избора, да ће бити уведено ванредно стање, ја тумачим тако да је реч о застрашивању народа, да се предстојеће изјашњавање народа релативизује, да се створи утисак да ће све бити решено на другом месту, а да је гласање унапред узалудан посао“. Да ванредно стање није реална опција, већ само метод застрашивања, мисли и др Милан Божић, декан Природно-математичког факултета: „То није реална варијанта. Милошевић је испотписивао све што треба, потписаће и остало. Завођење ванредног стања би била дефинитивна катастрофа за њега. То су приче које конвенирају актуелној власти — стварају атмосферу да је пристајање на оно што се нуди боље од оног што следи“.

Да завођење ванредног стања није баш одлука која би била топло поздрављена и која би донела плус за владајућу странку, јасно је свима и можда је сасвим реална опција да су те приче потекле баш из окриља СПС, само у циљу да се народ заплаши. А можда и нису. Можда су приче наступиле као последица на став владајуће странке који је сваким гестом сугерисао да избора неће бити. Сасвим је за веровати да су социјалисти збиља имали намеру да заведу ванредно стање пре избора и да су због тога и одустали од изборне кампање, али да су их гласине о њиховим намерама, изречене у сувих негативној конотацији, навеле да још једном размисле о свом плану. Томе је вероватно потпомогла и чињеница да

У таквој атмосфери у којој је СПС принуђена да готово илегално води своју предизборну кампању, посећујући само своје одборе у нади да никод другог успут неће срести, тешко је веровати да ће владајућа странка још једном тријумфовати. Наравно, у случају да избори буду регуларни у толикој мери да нико не однесе јакове са гласовима у неповрат да би на увид поднео своје већ унапред

написане. По свему судећи, ово је крах социјалиста који се догодио још на прошлим изборима, али који ће коначно бити верификован. Да ли ће то они допустити — то је већ друго питање.

Оно нас поново враћа на ванредно стање, али овог пута не у контексту спречавања избора, већ у контексту брисања резултата тих избора. С обзиром да Милошевић и даље остаје на месту председника Србије, а да је његов потпис сасвим довољан да се прогласи ванредно стање, тешко је поверовати да су женевски преговори померени за после избора, а јасно је какав би став света био према Милошевићу у случају да уместо парламентарних избора верификује своју диктатуру.

Симптоматично је да се СПС нагло пробудила баш уочи избора, да је последња странка која је избацила свој слоган и спот и да је са закашњењем од месец дана кренула у обилазак Србије. СПС је кренула у кампању, а да ће избора бити коначно смо могли да схватимо када су Стефан Грубач и Жељко Симић кренули у мали, прљави рат против Вука Драшковића не бирајући средства и не либећи се ни најмизарнијег примитивизма.

По свему судећи, владајућа странка се прекасно одлучила да ће Никољданских избора ипак бити. Са млаким слоганом „За Србију“ у тренутку када је Србе много више интересовало шта ће бити са њима и њиховим оброком од тога како нашој земљи добро стоје гудуре и планине, СПС баш и није имала превелике шансе. Ако се томе додају и празни магацини, опустошене радње, банке без новца и евидентна немогућност да се све то на брзину попуни, владајућој странци је остао веома сужен избор — адут у облику националног интереса.

МОГУЋНОСТ БРИСАЊА РЕЗУЛТАТА ИЗБОРА

По први пут од свог настајања СПС је бацила карте на сто и јавно саопштила да су Србија и њене границе једина вредност, а да су људи небитни део историје. „У историјски преломним тренуцима неко мора и да умре“, рекао је Милорад Унковић на промоцији своје странке. Његову тезу је поткрепила и Душанка Ђого која је у ТВ-дуелу реплицирала Мирку Петровићу на примедбу да је народ гладан, фантастичним закључком да се „он бави маргиналним стварима“. Да је људска глад маргинална ствар потврдио је и Зоран Аранђеловић на конференцији за новинаре када је изјавио да у Србији можда има глади, али не као социјалне категорије, већ као појединачних случајева. Пошто тих појединачних случајева у овом тренутку има око 90 одсто, није тешко извести закључак да је социјална категорија људи, једина на коју СПС рачуна, осталих 10 одсто.

Са таквим упориштем и таквим ставом, г. Аранђеловићу није било тешко да на истој конференцији за штампу изјави: „У Социјалистичкој партији Србије се не разговара о ванредном стању. Питање ванредног стања долази од оних који прижељкују да до избора не дође“. А шта је г. Дачић мислио, ни најбољи аналитичари не могу да докуче пошто његова изјава гласи: „Гласове о ванредном стању шире они који су завели ванред-

но стање у својим странкама да би се обрачунали са другим“.

Уз пар енергичних изјава, СПС је скинула са дневног реда „гласине“ о ванредном стању и са тезом да Србин не мисли стомаком, већ срцем и глазом“ кренула у освајање месних заједница широм Србије. Мада су покушали да избегну широк простор у коме би крчање црева евентуално покварило њихов поклик историјског победника, активисти владајуће странке ипак нису успели да побегну од веома гласног одговора народа коме је ове сезоне више до хлеба, а мање до Книна. Тако је Душанка Ђого била принуђена да на трибини у Краљеву одговори на питање професорке Бојане Милосављевић које је гласило: „**Душице драга, имам диплому факултета на којем и Ви студирате. Радим 10, а мој муж 20 година. Живим у беди и сиромаштву, а Ви преко малих екрана тврдите да сви Срби живе у благостању. Да ли Вас је срамота?**“ Ништа боље нису прошле ни колеге госпођице Ђого које су покушале да одрже трибину у Мионици. Мионичани их једноставно нису хтели.

У таквој атмосфери у којој је СПС принуђен он ту могућност пропустити. Нажалост, неће му бити тешко ни да пронађе разлог и то разлог који ће звучати много уверљивије од оног који је дао када је потписао да се Парламент распусти. Сасвим је довољно да се позове на хиперинфлацију и да му чак и међународне организације верификују одлуку. Уосталом, познато је да то не би био преседан у новијој светској историји пошто су чак три хиперинфлације окончане на ован начин — у Кини, Грчкој и Мађарској. Уз образложење да је принуђен да укине новац и да пређе на административну привреду, Милошевић би мирне душе могао да забрани све странке и да опозиционе лидере смести у кућни притвор.

НАМЕРНО ИЗАЗИВАЊЕ ХАОСА?

Да идемо ка ванредном стању сведоче и многе изјаве економиста који тврде да чак и у условима санкција и рата, дакле у свему ономе што већ имамо, постоји могућност да се инфлацији стане на пут и да се она заустави на подношљивих 100 одсто месечно. Ако је веровати стручњацима, онда наша власт намерно подстиче инфлацију и хаос, у шта није тешко поверовати ако то немо да је у Репуб-

лици Српској стандард бољи него код нас и да се већ организују шопинг туре за ово ратом захваћено подручје. Ако у Босни (коју ми снабдевамо) постоје намирнице, биће да наши магацини нису тако празни као што се прича и да су радње опустошене зато што је то у интересу владајуће странке.

Дакле, ако прихватимо тезу да „земља хране“ и није баш тако опустошена и да инфлација није показатељ нашег правога монетарног стања, онда нас то доводи до закључка да владајући режим намерно изгладњује народ да би створио услове да се путем ванредног стања појави као спаситељ и коначно нахрани празне стомаке. У том случају ванредно стање би могло да буде дочекано чак и као спас и ретко коме би сметало што ће своју ноћну шетњу (услед забране кретања) морати да замени топлим собом и укусном вечером. Да би се до тога дошло, потребно је само својски измалтретирати народ, а СПС ових дана свесрдно ради на томе.

Осим инфлације, владар наших живота има још по који адут. Ту је Косово које увек може да постане жариште, а ту је и граница са Босном. Два до три инцидента би била сасвим довољна да се ванредно стање завезде и из безбедносних разлога. А ако и то не прође, Милошевић може као и увек да изађе са тезом да му се не свиђе овако и да хоће друкчије.

Ванредно стање је очито једини начин да Милошевић обезбеди владаву СПС, или бар себе самог у наредном периоду. Међутим, и поред његове, сада већ свима неразумљиве жеље да обезбеди голу власт, многи стручњаци верују да се он неће одлучити на овај потез. Разлог за тако нешто се тражи у чињеници да се власт не може дуго одржати путем репресије и да би такав Милошевићев потез имао катастрофалан ефекат на мировне преговоре који би довели до потпуног краха свега оног што су Срби у Крајинама путем дугог рата постигли. Такође, није занемарљива чињеница да је наш режим толико осиромашао да више није у стању да финансира глобални апарат милиције и војске који би му био неопходан у случају ванредног стања. Шта то тачно значи, објаснио је Вук Драшковић на једном предизборном митингу када је рекао да наша милиција за две марке више никог неће да бије, чак ни њега.

Такође, многи сматрају, да би увођење ванредног стања довело до уличних немира. Оваква теза се чула чак и од Слободана Радуловића, припадника Демократске странке, која је увек била изричит противник свих ван-институционалних деловања, нарочито улице. Ни радикали не беже од улице у случају завођења ванредног стања, а њихов председник Војислав Шешељ тим поводом каже: „**Гадна ствар је владати голом силом без упоришта у Уставу. То би Милошевића изједначило са Чаушескуом**“.

Проблем је само у томе што не знамо шта о томе мисли Милошевић. Можда ми зарад још три дана власти не би сметало да га изједначе са Чаушескуом, а можда ни он ни његови социјалисти уопште не размишљају о ванредном стању, негд смо ми под палицом њихове владавине постали параноични.

РУСКО АМЕРИКАНСКО СРПСКА БАНКА

РАС БАНКА АД.

Београд Српских владара 24/2

тел: 688-805, 683-979

факс: 682-809

КО ЈЕ НАДЛЕЖАН ЗА УСТАВНЕ СУДОВЕ

НЕМОЈ МЕНЕ!

Када год би Слободан Милошевић одлучио да, преко своје гласачке машине у републичкој скупштини донесе неки закон по сопственој или СПС мери сумњиве уставне основе, а опозициони власи се досетили па посегли за јединим корективом, какав би у свакој нормалној правној држави требало да буде Уставни суд, уверили би се да је тај актуелни српски Уставни суд у ствари ефикасан сервис режима, задужен за „легализацију“. Без обзира што тај посао обавља често неуверљиво, провидно, каткад немушто, рушећи и свој углед као институцију и уставних судија појединачно. Чак су и различити сазиви уставних судова, у ранијем, једнопартијском систему поступали у неким врућим случајевима самосталније и одрешитије него што то чини овај републички Уставни суд сада, у вишепартијском систему.

НИКАД ВИДЕО

Тако се својевремено, у некадашњој Југославији, Словенац Иван Франко, председник тадашњег савезног Уставног суда, отворено и јавно пожалио на политичке, партијске притиске када је Суд требало да одлучује о дужини радног стажа у Македонији. Јер, прописи су налагали једно, а це-ка друго. Било је по прописима. Још је, такође, у сећању како је последњи Уставни суд СФРЈ, председавао му је Милован Бузацић, на сопствену иницијативу разматрао одлуку Председништва СФРЈ (с Бранком Костићем на челу) да се ЈНА повуче из Словеније. И нашао је да формално о томе нема основа да одлучује, јер је одлука о капитулацији на делу територије тадашње савезне државе нигде није објављена иако је промтпно спроведена. Ипак, закључио је да је реч о неуставном акту и о томе званично упознао јавност и Савезну скупштину.

Уставни суд Србије, међутим, не само што се готово труди да остане по страни компликованих правних ситуација него се, изгледа, не усуђује ни да слободно, професионално и неоптерећено размишља; да своје стручно виђење проблема стави на увид јавности и достави га Скупштини и Влади; да укаже на лошу праксу; на понашања за која се основано сумња да нису у складу са Уставом и онда када је то и лаицима јасно.

Тако је, а то је и најновији пример, Уставни суд Србије одлучио да наводи како је бирачко право дато и особама које у Србији имају пребивалиште иако још нису њени држављани — нису основани. Узгред, по писању „Борбе“, републичком МУП-у поднето је око 40.000 захтева за држављанство људи који већ живе у Србији, а појачаће бирачко тело. А има и случајева када су и њихове пријаве боравка најблаже речено сумњиве. То

Или како је Уставни суд избегао да се ваљано изјасни о свакој ноле „сумњивој“ правној ситуацији. Сумњивој за СПС, наравно.

Пише: Златко ЧОБОВИЋ

речито илустрије пример из Београда. На адреси приватне породичне куће Т. А. (подаци познати редакцији) на Врачару пријављени су, по бирачком списку, извесни Обрад Ђерић и Гордана Ђук. Када се згранути власник обратио општинском СУП-у да установи ко су особе с којима формално станује (пошто му је у општини речено да су бирачки спискови састављени на основу података из полиције), прво што му је речено је да он те људе не може избрисати! Потом је добио информацију да им је он „дао уговоре на основу којих су пријављени“, што је ван памети, јер поменуте особе, уколико уопште постоје, човек никада није видео, не познаје их нити су му икада, каже, улазили у двориште и у кућу.

Када је о изборима реч, Суд је рекао и да су превремени избори расписани по Уставу, иако је то учинио већ раслуштени, бивши председник Скупштине Зоран Анђелковић, дакле као обичан грађанин! Ненадлежност је сигуран азил у који ова правна институција по правилу одлази, по принципу „бриго моја, пређи на другог“. С тим ште тај други или остаје анониман или је познат али потпуно инертан па сумњиве ствари остају какве јесу, без правних последица. Крајем фебруара ове године Суд је био ненадлежан за изборни спор поводом избора посланика у Веће република Савезне скупштине из Србије. Реч је о томе да је уместо ранијег решења, по којем се састав посланика у Већу република одређивао тако да одговара страначкој припадности посланика у Народној скупштини, утврђен напрасно већински избор. На тај начин је позамашан део бирача једноставно изигран.

ПРИВАТНА КОНФЕДЕРАЦИЈА

И кад постоји формална ненадлежност то није разлог да Суд не изнесе своје мишљење поготово што је реч о правним ситуацијама чије последице, правне политичке и социјалне, нису ни мале нити занемарљиве.

Председник Уставног суда Србије др Балша Шпадијер истиче опасност од владавине

декретима и уредбама, најизраженију у економији, политици цена, пореза, промета, у области својинских односа. По његовим речима, то такозвано делегирано законодавство општа је појава у свим земљама развијене парламентарне демократије и оно отвара питање односа парламента и извршне власти. Да ли то значи — будући да су у неким важним питањима посланици у републичкој Скупштини потпуно заобиђени (спољна политика Србије, на пример), а у неким су, опет, само формално, гласачко покриће (код доношења СПС закона), чиме је практично скупштина избрисана као законодавни орган, па председник сам одлучује и извршава — да је Србија већ ушла у ред развијених парламентарних демократија? Но, без обзира на опасност коју је само поменуто, председник и Суд којим председава не чине ништа да јој се супротставе и предупредује је.

Суд се, на пример огласио ненадлежним, (уз образложење да је реч о политичком, а не правном акту) да се изјасни о чињеници да ли су, мимо Скупштине Србије и српског народа (који није добио прилику да на референдуму каже шта мисли) мимо Устава, чланови српске делегације (Слободан Милошевић, Александар Бакочевић, Радоман Божовић, Борисав Јовић и Владан Кутлешкић) 12. фебруара 1992. године утврдили „Начела заједничке државе“ и практично сами, на своју руку, увели Србију у нову државу са Црном Гором — СРЈ. Уставни суд остао је нем и поводом званичног предлога Слободана Милошевића грчком премијеру Константину Мицотакису, у јуну 1992. године, да се СР Југославија и Грчка удруже у конфедерацију. У оба случаја, истини за вољу, није било формалних основа да се приватна државотворна иницијатива петорице српских комуниста и председникова лична емотивна конфедеративна жеља и понуда ставе под уставну лулу. Али, с обзиром на последице Суд је имао моралну и професионалну обавезу да се макар огласи мишљењем. Да каже да ли је то и тако требало радити, ко и како води међународну политику и ствара државу у којој би, мирно и достојанствено, требало да живи српско бирачко тело и његови потомци.

ПРЕТХОДНИЦА ВАНРЕДНОГ СТАЊА

ПРИМИТИВНО ПОГРОМАШТВО

Сећате се како је то некад било — „кад је била борба код Дрвара, Шеста личка спасила маршала“? А данас, ђа јужне пруге, врући ветар доноси ехо — „када дође до судњег дана, Те-Ве ће нам спасти Слободана...“

Улогу Шесте личке, дакле (и то одавно), преузела је славна ТВ-Бастиља. Процењујући, ваљда, да је „судњи дан“ — Никољдан наших избора, она је применила стару, добро научену и опробану техничко-тактичку варијанту напада као најбоље одбране. А за мету напада — грубог, безочног, срамног — одабрала је (кога би другог?) независна београдска гласила, као и много пута досад, свом прослављеном ратнохушкачком коментатору, из милоште званом — Дракула.

Био је то — по оцени Радио Фрас-ентер-национала — „погромашки и примитивни на-сртај на интегритет независних медија у граду. Државна телевизија Србије, апсолутни шампион апологије Милошевићевом режи-му, просула је сву расположиву јуч по недељнику „Време“, дневнику „Борба“, Радију Б-92 и, знатно умереније, по независној теле-визији Студија Б...“

ПРЉАВА ПОДМЕТАЊА

Тај примитивизам и то погромаштво де-монстрирано је на провидан, аматерски, пуч-школски начин. „Најваљујући да ће се држати само чињеница — истиче француски радио — 45-минутна специјална емисија на-широко је цитирала старе отровне коментаре директора телевизије Вучелића и већ анто-логијског коментатора са свих крвавих ра-тишта за такозвану „српску ствар“ Крсте Би-јелића. Такође, за Радио Крагујевац, али уз подршку Танјуга који је пренео кључне изво-де, извесни Слободан Игњатовић, тренутно на функцији савезног министра за информи-сање, алио је из свих цеви по свему што је независно и релативно слободно у медијима Југославије, износећи, између осталог, и ко-мичну причу о неком неименованом извору који је тврдио да је Хитлер извршио реформу немачког друштва примењујући светосавске рецепте, те да су Срби, према том неимено-ваном, обавезно антисрпском гласилу, криви и за немачки, а не само за свој нацизам! Не-кад се функција г.Игњатовића звала минис-тар пропаганде, па ваљда зато он тако и ра-ди...“

Инсинуације о повезаности са силама ван земље и о сатанизацији сопственог народа не чују се први пут. Недавно је колапс градског превоза у Београду службено тумачен као подземна саботажа противника српства! Предизборне бојазни власти могу да се об-јасне, али не и да оправдају ово прљаво под-метање независним медијима и демократ-ској опозицији. Није реч само о сталној упот-реби термина „издаја“, који је уосталом двос-мислен и који би се могао властодршцима убрзо вратити као бумеранг. Највише погађа, а код неупућеног гледаоца и најбоље ради, подметање да су неки медији, неки политича-ри и неки борци за људска права у Београду,

Најпре су распуштене скупштине, па је извршен безочни нартај на независне медије, тако да се једног дана „Борба“ није ни појавила, што су злослутни наговештаји ванредног стања

Пише: Никола БУРЗАН

противници српског народа, а не пуки непри-јатељи овог режима и ове непризнате држа-ве, што иначе многим тим људима не би сме-тало да признају...“

Француски радио сматра да када је реч о одговорности за „злочин који је у току, доиста се не може сва кривица пребацити на Мило-шевића, четнике и пар државних новинара — криви су и они који за то гласају и сви који ћутке пристају на то. А за кривицу кад-тад следеће казна“.

АРКАН — „ВОЖДОВА“ МАРИОНЕТА

Браниоци ТВ-Бастиље, васколиког српства и Милошевића веома су добро сав-ладали лекције из уџбеника „Вежи коња где ти газда каже“. Тако директор Вучелић, уз асистенцију славног Црног Бране, вода по Срему и Славонији Милана Мартића и тиме доказује да ТВ-Бастиља и даље одржава не-утралан став и не меша се у унутрашње ства-ри „других држава“. Уколико Вучелић и Црн-чевић, као Милошевићева ударна песница и претходница, већ нису анектирали РСК, што би могло да има гадне међународне репер-кусије.

А где је ту Аркан — питате? Он чека да само неко типне Србију, па да га, заједно са својим „тигровима“, растури к’о Панта питу. А чуваће и бранити, богами, и Милошевића, јер је он једини „вожд“. У ствари, каже „Криш-чен сајенс мииотор“, сматра се да су Ражна-товић и његови следбеници „Милошевићеве марионете“. Такође се верује, додаје се, да их је српски владар увео у игру како би преу-зели гласове његовог бившег миљеника, ли-дера екстремне деснице и СРС Војислава Шешеља, такође лидера паравојних снага.

Аналитичари тврде, наставља бостонски дневник, да је, сем што одузима гласове Ше-шељу, Ражнатовић користан и зато што ње-гов махнити национализам представља кон-траст у односу на Милошевића и социјалисте, чиме њиховој козметичкој промени даје по-мирљивији тон који су они прихватили и жељи да издејствују укидање санкција УН. Но, и по-ред релативног богатства у општој атмосфе-ри несташице изазваној санкцијама, ипак по-стоје велике сумње у погледу броја гласова које ће Ражнатовић освојити. Најмање поло-

вина оних који долазе на његове скупове су деца и средњошколци привучени бесплатном музиком...

БЕЗНАДЕЖНА СИТУАЦИЈА

А музика — трешти ли, трешти. Док, како пише „Рајнишер меркур“, Београд „тоне у снег и лапавицу, а два милиона људи се бори за опстанак, пола милиона избеглица (82 од-сто су Срби), у овој земљи прети смрт од гла-ди, хладноће, недостатка лекова, па чак и са-моубиство. Онај ко не шверцује, ко није кри-миналац, није у стању да проси, сада је готов. Параноја се шири: читав свет жели да уништи Србију...“

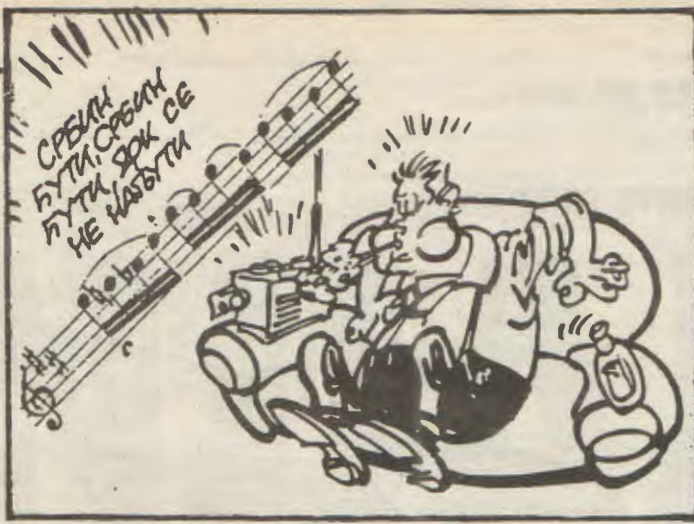
И док уз музику играју делије на сред зем-ље парије, „готово сви Београђани су неза-послени — истиче немачки лист — просечна примања износе око 5 ДМ месечно, а пензије су још мање. Од 1991. је „одмаглило“ 250.000 људи („Брзо студирали — брзо емигрирали“ — пише на зидовима универзитета)... А преко пута, у „Хајату“, постоји клуб за нове „бизнис-мене“. Месечна чланарина износи 1.500 ДМ. Ту седе препродавци, шверцери, спекуланти, девизни профитери. Београдска нова класа. У отменим „мерцедесима“, тешко наоружани и са телохранићелима, они иду за својим мрачним, бруталним пословима“.

А није увек било тако, сећате се? Лист та-кође подсећа: „Није ли у Београду одржана прва конференција несврстаних 1961, није ли 1977. у „Сава-центру“ одржана конференција КЕБС, није ли некада корзоом у центру града свакодневно пролазило 20.000 туриста? Све-га тога више нема. Нема више бродова на Дунаву, нема међународног филмског и џез фестивала, нема београдског сајма књига (који је некада помињао заједно с франкфур-тским), међународни аеродром је затворен, 150 километара на запад воде се огорчене борбе, а на рубу града се умножавају случа-јеви оболења од туберкулозе и дизентерије. земља је пала на десетину свог предратног животног стандарда...“

ГАСНА КОМОРА

Све што је било добро и лепо нестало је као лањски снег захваљујући мудром „вож-ду“ и његовој славној владајућој партији. „Увече се — пише „Рајнишер меркур“ — на железничкој станици може видети пуно уни-форми. Наоружани и униформисани војници РС, према међународном праву, наравно, не смеју да се задржавају у СРЈ. Али, ко овде још мари за међународно право?... Овде се за 20 марака убија, а за 30 се може наћи пла-ћени убица. Што је више милиционера, више расте криминал... Политичка ситуација у „СРЈ“ је безнадежна — 19. децембра ће се поново бирати парламент, који је председник Мило-шевић распустио. Али, изменити се неће ни-шта...“

Наравно, владајућа СПС — како пише лондонски „Индипендент“ — сву кривицу за економску пропаст сваљује на санкције, мада

су оне само „део приче“. Јер, „нерентабилне фабрике су деценијама црпле финансијске резерве земље. Штета је прикривана, а комунистички шефови су згртали новац широм земље, посебно из просперитетних република Хрватске и Словеније, и пребацивали га у Србију. Пошто су ове две републике прекинуле везе са Београдом, крња Југославија није била у стању да исплаћује плате свом становништву, а да не говоримо о финансирању рата у Босни. Осниваће српских државица у Хрватској и Босни само је још више погоршало ситуацију...“

И тако нас је мудро руководство довело до јада и беде, до стања у којем немамо ни хлеба насушног. Хлеб се, каже РФИ, почео јавно делити по српских градовима, а то чини чак и опозиција, „скрећући тиме пажњу на глад и беду“. Куповина социјалног мира хлебом, каже, широко се примењује у најмање развијеним крајевима света. Донедавно је и tzv. реални социјализам такође у јефтину хлеба налазио један од важних ослонаца, а притом је жито за тај хлеб углавном било — увозно. Финансирање губитака није мала ставка и не може дуго да потраје.

Увек оптимистички Радио-Москва, пак, истиче да се у Србији преизборно расположење може „укратко описати као политичка апатија. Садашња ситуација се не може ни упоредити са прошлим изборима када су се водиле политичке битке и када се међустраничка борба распламсавала до крајности. Сада Србе највише брину свакодневне животне тешкоће и властито преживљавање...“

Још само да нам пошаљу — гас, па да ову већ сасвим изоловану и затворену земљу претворимо у диновску гасну комору! Што пре — то боље! Јер, како пише „Зидојче цајтунг“, на Балкану се „ионако не може више избећи људска катастрофа — у току следећих месеци највећи број људи изгубиће живот због хладноће, а мање због глади и од метка снајперисте...“

ВАНРЕДНО СТАЊЕ — НА КАШИЧИЦУ

Ако је већ тако, а по свему судећи јесте, онда није ни чудно што „Вашингтон тајмс“ апелује — „Не укидајте санкције!“ Пре свега, каже, нереално је и очекивати да се оне могу укидати на кашичицу, јер би селективно укидање ембарга отворило врата правој поплави прекршаја који и иначе стално постоје. Резултат би представљала ситуација која Милошевићу, де факто, не даје никаквог подстицаја да чини компромисе.

„Пре свега — истиче лист — била би оправдана Милошевићева милитаристичка политика. Демократска опозиција, која се храбро супротставља Милошевићу и представља највећу наду за једну демократску Србију, била би дискредитована. Укидањем драстичних санкција убрзало би се спровођење планова

о чишћењу Србије од више милиона њених Албанаца, словенских муслимана, помађарених Хрвата итд. Порука другим регионалним агресорима била би недвосмислена.

Још непосредније, био би охрабрен нови рат са сада тешко наоружаном Хрватском... Уклоните санкције и уклоните сваки разлог због кога би се Хрватска уздржавала од контрафанзиве... Нема никакве сумње да саме економске санкције неће донети трајни мир у овај регион. Али, све док светски лидери не покажу вољу да адекватно делују, санкције наметнуте Србији остају једино средство које свет има да би обуздао Милошевића. Алтернатива је напросто далеко гора“.

„СЛУЧАЈ“ — „БОРБА“

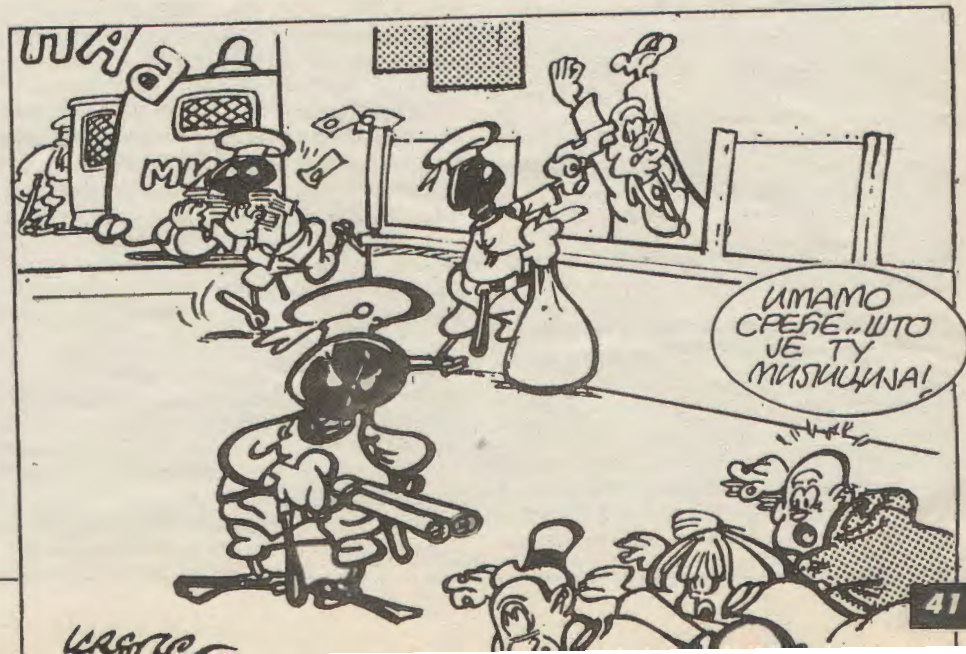
Но, „вожд“ засигурно има и своју алтернативу. Почело је распуштањем скупштине, настављено погромашким настранима на независне медије, а завршиће се — чиме би другим — ванредним стањем! „Говоркало се — истиче Радио Франс-ентернационал — последњих дана да би у Београду могло да дође и до проглашења ванредног стања, нарочито ако би властима постало очигледно да губе изборну утакмицу. Ако би до проглашења ванредног стања у Србији и дошло, вероватније би то било у вези са напетостима које код читавог становништва расте због беде и распада јавних служби. Зато се уводи и појачано самостално деловање влада које би могло да се опише и као ванредно стање на кашичицу. Однос скупштина и влада у Србији никад није ни био друкчији, само је у мирнијим временима друкчије изгледао. Све док социјалисти успевају да остваре монопол врховне власти, тако ће и остати“.

Они су, заправо, монополисали све, укључујући наравно и — инфлацију. У односу на просек из 1992, истиче „Глас Америке“ — цене су повећане око осам милијарди пута! И још додаје: „Уколико би се оваква инфлација задржала и у наредних 11 месеци, за рачунање годишње југословенске инфлације не би били довољни ни стандардни компјутери, јер они примају свега 38 цифара!“

Власт се, заиста, понаша мимо свих светских стандарда. И сваког дана, у сваком погледу, све више напредује. Тако се догодило да се 9. децембра 1993. на новинским киосцима не појави „Борба“. Али се зато појавио — у Франкфурту на Мајни — први број њеног европског издања! Немци, дакле, поново подваљују српским властима и штампају „издајничке новине“! Докле тако? — пита се наша узбуђена јавност.

АФП је овај „случај“ пропратила вешћу под насловом „Опозициони лист се није појавио“, у којој се каже: „Независни београдски дневник „Борба“, који се налази у опозицији према српском председнику Милошевићу, није се појавио у продаји, званично због неисплаћених дуговања штампарии. „Борба“ је стално изложена критици од стране власти због наведеног недостатка патриотизма. Београдска телевизија, која је под државном контролом, и представља Милошевићевог гласноговорника, напала је прошле седмице упућивање помоћи „Борби“ у виду извесне количине рото-папира коју је послала Европска заједница“.

Ако вас интересују прави разлози неизласка „Борбе“, поново прочитајте прве странице овог текста. Ако смо били јасни...

КАКО ПОДЕЛИТИ САРАЈЕВО

ЛУУДАЦИ

„Од 1428. године кад су се Турци овде утврдили и дали име насељу Сераглио (у преводу Палата у пољима), Сарајево није доживљавало, чак ни у највама, операцију тоталног раздвајања по националном критеријуму“ написао је **Радован Ковачевић** у београдској „Политици“ (9. XII 1993) уз напомену да је та подјела у садашњим временима реалност.

Значи ли то да су дошла последња проклета времена у којима се морају дијелити и „игле у пласти сијена“. Личности које су довеле до оваквог стања отићи ће у праисторију умјесто у историју. Саблажавање обичних људи због свега што чине не помаже, као ни много тога другог. Да ли се уопште Сарајево, као град, може подијелити с обзиром на тако велику националну измијешаност. Може једино на начин како су Французи и Енглези повлачили границе афричких држава. Дакле, праве црте без иједне кривуље, па коме шта западне. Кад се гледа та карта Африке добија се утисак да се неко играо сабљом по пијеску и тако кројио торове за тамошње људе. Неком већи, неком мањи — зависно од количине богатства које су освајачи однијели из појединих дијелова црног континента. Могу се и у Сарајеву повући линије на сличан начин. Теорија о два „града близанца“ звучи саркастично. Близанци се рађају, бар по природним законима, и никад не постају то накнадно. Но рат, је очигледно, измијенио и многе природне законе. У тешко замисливом хаосу све је могуће; од насилног мијењања вјековних назива градова до стварања „близанца“ од једног бића. Људи од пера и истраживачи људских душа имаће о чему да пишу, а нормалном човјеку једино је стало да ова времена прођу што брже и да све дође на своје мјесто. Много ће воде да протекне Савом и Дрином док се поново успостави природни ред ствари. Неко ће, ваљда, и дочекати.

НАЦИОНАЛНА ИЗМИЈЕШАНОСТ

Српска страна у БиХ тврди да је подјела Сарајева не само могућа него и неопходна. Главни град средишње републике бивше Југославије исфорсирано је и због тога тренутно у центру пажње да би се скренула пажња са источне Босне која је етнички очишћена, изузимајући неколико градова. У овом дијелу Босне већински живаљ је био муслимански и та чињеница не би требало да се заборави у било којим преговорима или размишљањима

Теорија о „два града близанца“ звучи саркастично. Близанци се као такви рађају, а никада то не постају накнадно.

Пише: Ејуб ШТИТКОВАЦ

о рјешењу кризе и окончању рата. Без свијести о томе могу се налазити привремена рјешења под разним притисцима, али од тога неће имати користи нико. Сличних примјера има и у свијету. И то на претек. Моћна израелска држава окупирала је велики број арапских територија. Карактеристична је 1968. година, када су заузеле Западна обала ријеке Јордана и појас Газе. Никада на тим територијама није било мира. Нема га ни сада. Показало се да једна од најобученијих армија у свијету веома тешко сналази са палестинским устаницима, који понајвише користе каменице. Ако је судити по том примјеру, источна Босна никада неће бити мирна, као ни друга подручја у којима је један народ био већински и силом протјеран са својих огњишта. То се подједнако односи на све народе.

Што се подјеле Сарајева тиче, једино би о томе могли да одлуче његови грађани, али прави референдум је немогућ у ратним условима. Тешко је замислити неко вријеме и у скорој будућности у коме би они могли да се изјасне, без притисака и емоционалног набоја. Катактеристично је мишљење члана Председништва БиХ **Мирка Пејановића**, кога у овом случају цитирам више као Сарајлију него као функционера. Он каже: „За житеље Сарајева најтеже ће бити да прихвате рјешење које подразумева подјелу града. Али, у овом тренутку ми смо у рату, људи умиру, а Сарајево је подијелено силом. У свјетлу такве реалности морамо стати, разговарати и пронаћи рјешење“. Додао је, такође, да ту подјелу треба укинути кад једном завлада мир. Кад ће то бити не зна ни он нити било ко други.

Слично је мишљење и донедавног специјалног Изетбеговићевог савјетника за међународне односе **Хајрудина Сомуна**, који је сада босански амбасадор у Анкари. Сматра

да је Сарајево немогуће подијелити по било којој логици или правди, али и додаје:

„Хтио бих да кажем да ће се у овој ситуацији можда морати прихватити да српске власти привремено остану у предграђима која су окупирале, као што су Илиџа, Лукавица и још нека“. Сомун је провео највећи дио рата у Сарајеву и тврди да и данас постоји национална измијешаност у граду каква је постојала прије рата. Једино је много мање људи. Напоменуто је, такође, да се о тој националној измијешаности све мање пише у свијету, а да се имена неких Срба који се налазе на разним функцијама не помињу. Тако се често цитирају ријечи председника Парламејнта (**Миро Лазовић**), а не спомиње се његово име „како би се добио утисак да је Муслиман“. О националној измијешаности говоре и избјеглице из Сарајева којима је свега доста. По многим тим причама људи су се у Сарајеву чак још више зближили: „Глад, зима, снајперски меци и остало једноставно зближили су људе много више него некадашњи комшијски односи: „Сарајлије су постали други Дубровчани. Кад си чуо да један Дубровчанин каже прво да је Хрват или... Не! Увијек прво каже: Ја сам Дубровчанин па тек, можда, остало. Исусвише то говори само за себе. Ја сам прво Сарајлија па онда остало. Сад сам „загрижени“ Сарајлија, каже у једној анкети **Велибор Топаловић**.

БОГ ИМ НЕЋЕ ОПРОСТИТИ

Грађани, које је на улици питао новинар Радио-Сарајева, одбацују, углавном, идеју о подјели града. Има, међутим, и оних који сматрају да се мора прихватити реално стање ствари. Типичан је одговор: „Сваки рат раздваја људе, породице, најближе. Ако је Сарајево дио моје душе мораћу се помирити да се она привремено подијели, али како да преживим без одлазака на Илиџу, на Врело Босне. Ја без Илиџе не могу па нек припада било чијој власти. Бог проклео сваку власт која чини зло. Сваку, без разлике“ — изговорио је грцајући **Бесим Аликадић**. Ко њега пита.

Идеја о подјели Сарајева није нова, како то изгледа ових дана. У јануару прошле године група „експерата“ Европске заједнице боравила је тајно у главном граду БиХ и покушала да преговара са муслиманском страном о подјели града. Муслиманску делегацију

Фото: ХИДАЈЕТ ДЕЛИЋ

предводио је цитирани Хајрудин Сомун. Тада су муслимани потпуно одбацили такву идеју и људи из ЕЗ се више нису враћали у овај град. Зашто је то до сада чувано у тајности није јасно. Вјероватно због тога да се не би скретала пажња са других проблема, а и рат је бјеснио на све стране.

И то говори да су Европљани имали својих планова о подјели БиХ, чак и у детаљима, као што су изгледа имали планове о распаду бивше Југославије како би се појединачно ослабиле републике, а „кусур“ узимао за себе.

На тему о подјели Сарајева надовезао се и излаз на море како Муслимана тако и Срба. Најновији приједлог хрватског председника Туђмана да се и једнима и другима да тај излаз код Превлаке личи у неку руку на мишоловку. Другим ријечима, његов стратешки интерес је да Муслимане и Србе што више „те-

риторијално приближи“ и да они међусобно бију битку. Образложење да Неум није погодан за луку може у неку руку да стоји, али ни простор који се нуди код Превлаке није ништа бољи. Осим тога, док се изграде путеви и остало до тог простора требаће не само много времена него је скоро немогуће одредити чија ће бити која „слободна територија“. Уз то иду и многи други проблеми о којима је у овом времену луксуз размишљати. Све наводи на закључак да би и Срби и Муслимани могли да остану без приступа на море тамо гдје су замислили и предлагали.

„РОЂАЧКИ“ МЕЂУЕТНИЧКИ ОДНОСИ

Статистике су саме по себи досадне, али су у неким приликама неизбјегне. Ако се и узгред завири у њих може се лако доћи до закључка да је подјела једног таквог града

немогућа. Национални састав сарајевских општина, по попису из 1991. године, изгледао је овако: Центар — 6,8% Хрвата, 50,2% Муслимана, 21,1% Срба и 16,4% Југословена. Слиједи затим општине Хаџићи (3,1% Х, 63,6% М, 26,4 С), Илија (10,3% Х, 43,0% М, 37,2% С), Илијаш (6,8% Х, 42,2% М, 45,1% С, 4,6% Југословени), Нови Град (6,5% Х, 50,8% М, 27,1% С, 11,4% Ј), Ново (9,2% Х, 35,7% М, 34,7% С, 15,8% Ј), Пале (0,8% Х, 26,7% М, 69,1% С, 2,4% Ј), Стари Град (2,4% Х, 78,0% М, 10,2% С, 6,4% Ј), Трново (0,2% Х, 68,9% М, 29,5% С, 1,0% Ј) и Вогошћа (4,3% Х, 50,8% М, 35,8% С, 12,0 Ј).

Статистике говоре више од било ког коментара. Непознаница је колико се грађана, који су се изјаснили као Југословени, током рата приклонило у потпуности националним заједницама. Сигурно је да се њихов постанак смањило, али било какве изричите тврдње о њиховом „нестајању“ су сумњиве. При томе треба имати у виду да је, бар по неким сазнањима, велики број људи који су се изјаснили као Југословени постао још чвршћи у свом опредељењу управо због тога што су постали свјесни до чега је довела политика националних структура. Но, право стање њиховог духа показће послеријатно вријеме.

Ако се овлаш погледа ова статистика није чудно што је један од копредседника Мировне Конференције о бившој Југославији **Столтенберг** каже да је подјела Сарајева много већи проблем него излазак Муслимана и Срба на море.

Када се говори о подјели Сарајева по некаквим националним шавовима, не може се пренебрегнути међуетничко мијешање које је најизраженије у овом граду. По истраживањима и, опет, статистици половина становништва БиХ је у међуетничким „рођачким“ односима. При томе се има у виду преко 30% мјешовитих бракова. Како ће ти „рођаци“ међусобно комуницирати ако у Сарајеву буде постојало десетак демаркационих линија? Хоће ли, заправо, смјети да се међусобно посјећују и прелазе са једне на другу стране Миљацке?

Посебно питање су дјеца из мјешовитих бракова, која имају дједове и бабе, ујаке и тетке на једној и другој страни. Није ли и по томе подјела града силовање природе? Одговор је веома лак и недвосмислен.

Без обзира на све то, подјела Сарајева је актуелна тема и о њој се све више говори, а то значи да се на подјели града и ради. Ствара се други некадашњи Берлин, са зидом или без — свеједно. Постоји у свему томе, ипак, једна утјеха — нормалне људе неће моћи да раздвоји ни чија политика нити сила ма колико у садашњим временима изгледала велика. Рат је убио многе илузије, али није успио да уништи безбројне „међуетничке“ љубави. Мјешовити бракови се у Сарајеву, и не само овом граду, и даље склапају. Можда у неким случајевима раније него што су новопечени супружници били планирали. Има ту и посебног босанског пркоса кога је било и за вријеме владавине Турака, Аустроугара и осталих освајача. Зашто га не би било и у вријеме владавине лудила.

„ЧИТАЊЕ ЛЕКЦИЈЕ ЕВРОПИ“

Бојим се више властитих погрешака, него намера противничких (Перикле).

Недавни женевски преговори били су једно од највећих понижења којима су наша држава и цео српски народ икада били изложени. Моћна Европска унија захтевала је од Срба у Босни и Срба у Србији да одмах испуне територијалне захтеве босанских муслимана, а да за узврат добију магловито обећање да ће се, уколико се буду придржавали онога што су потписали, покренути поступак за делимичну и условну суспензију погубних економских санкција којима је наша земља изложена. Била је то реч велике силе којој је требало одмах удовољити без икакве могућности да се уваже бар неки од наших легитимних захтева — камоли одмах укину санкције које су нас довеле до саме ивице опстанка.

СИЛИНА РЕЧИТОСТИ

Слободан Милошевић је на ову реч силе одговорио на себи својствен начин — силовитом речитости: или како је то Радован Караџић окарактерисао — тако што је „очитао лекцију Европи“.¹⁾ То „читање лекције“ Европи Милошевић је започео пребацивањем Европској заједници да „је направила многе

У жару своје речитости, намењене домаћој јавности, Милошевић је оптужио Европу за убијање наше деце и геноцид. При том он једноставно не зна да се на правду може позивати само у случају приближне равнотеже снага. Ако су разлике, као у нашем случају, огромне, позивање на правду најчешће је знак немоћи. Милошевић је својим лажима пропустио прилику да и малу земљу, попут наше, изједначи са светским моћницима.

Пише: Коста ЧАВОШКИ

БЕС НЕМОЋНОГ

грешке у југословенској кризи“²⁾ о којима је већ говорио лорд Карингтон и понеки од бивших министара иностраних послова. А да грешни Европљани не би, не дај Боже, починили још коју неопростиву грешку, Милошевић их је благовремено упозорио: „О којим ће грешкама говорити кроз извесно време садашњи копредседници или понеки од вас, не желим да нагађам, иако то није тешко предвидети.“³⁾

Кључна грешка коју је Европа починила јесте подвргавање наше земље неправедним и погубним економским санкцијама. И што је најгоре — упозорава Милошевић — Европа је то учинила **бесправно**. „Направили сте огромну штету нашој земљи бесправно — боље рећи по праву јачега.“⁴⁾ При том је Повеља Уједињених нација грубо прекршена ради увођења санкција „као одмазде за агресију коју нисмо извршили...“⁵⁾ Све у свему, ако је веровати Милошевићу, реч је о великој неправди коју су нам могли нанети само безобзирни силници који не држе ни до међународних обавеза, утврђених Повељом Уједињених нација, које су сами преузели.

Милошевићу се, међутим, вероватно учинило да и овако тешке оптужбе за кршење Повеље Уједињених нација делују сасвим безазлено, па је зато, у жару своје речитости, оптужио чланице Европске уније за убијање наше деце и геноцид. „Не знам“ — пита се Милошевић — „како ћете својој деци, кад истина допре до њих, успети да објасните зашто сте убијали нашу децу, зашто сте водили рат против три милиона наше деце и са којим сте правом дванаест милиона грађана Европе учинили полигоном за спровођење, надам се,

последњег геноцида у овом веку.“⁶⁾ Другим речима, није нам нанета само неправда већ највеће од свих зала — над нама је извршен геноцид.

Милошевић је, наравно, добро знао да овим речитим јавним оптуживањем Европске уније за почињене грешке, неправде и злочи-

не неће ништа постићи и да после толиког недржања властите речи и бројних обмана и превара, које му се стављају на терет, његова реч, било каква да је, нема баш никакву тежину и уверљивост. То су, уосталом, приметили и његови страни саговорници, који су неувиђено рекли да их више занима оно што им он у поверењу каже него оно што јавно

говори, а да највише држе до онога што он и људи који су му блиски стварно чине. Зато се сви аналитичари слажу да је његов „патриотски“ говор у Женеви превасходно био намењен домаћој јавности у јеку предизборне кампање, а да ће се његов прави став исказати само оним што ће у ближој или даљој будућности учинити.

Мање је, међутим, вероватно да је Милошевићу позната природа света који нас окружује и међународних односа од којих зависи даља судбина нашег народа и државе. Јер, ако у постојећем свету тражи правду за свој народ и државу, онда би морао знати **под којим условима** је у том свету правда једино могућна. У том погледу постоји битна разлика између унутрашњег и међународног поретка, на коју је приликом одређења минималне садржине природног права указао Херберт Харт. Постоји, вели Харт, особена рационална веза између природних чињеница и правних или моралних норми. И једна од тих чињеница која омогућује елементарну **правну једнакост**, коју природно право захтева, и узајамност у правима и обавезама, јесте **приближна једнакост људи**. „Људи се међу собом разликују по физичкој снази, брзини, а чак и много више по интелектуалној способности. И поред свега, чињеница од огромне важности за разумевање различитих форми права и морала јесте то да ниједан појединац није много снажнији од других људи, да би

лике у моћи и утицају сувише велике, позивање на правду, као у случају Мељана, најчешће је знак немоћи. А када то данас чини Слободан Милошевић, онда су посредни и унутрашњи пропагандни разлози — потреба да се домаћа јавност заваре и увери како је правда на нашој страни, а да неправедне санкције тек што нису укинуте.

ПРЕДУПРЕЂИВАЊЕ НЕПРАВДЕ

То, међутим, никако не значи да су мале државе, попут наше земље, заувек осуђене да трпе неправду моћних и великих и да нема никаквих могућности да се очекивана неправда предупреди. Јер, има и много мањих земаља (рецимо Луксембург или Сингапур) које не само да се не могу пожалити да им се чини неправда већ се, штавише, могу похвалити да их много већи суседи и друге земље света у довољној мери уважавају. Па како то оне могу постићи, а наша земља не може?

Тајна овог умећа малих држава врло је једноставна. Треба благовремено стећи пријатеље међу суседним и другим земљама, нарочито оним већим и утицајнијим. А потом, уколико прети недобронамерност или непријатељство неке велике и моћне државе, такву претњу треба отклонити ослањањем на друге, по могућству што веће, земље које су супарници државе од које поменута опасност прети. Укратко, треба играти на карту ривал-

Ништа од тога није Слободану Милошевићу пошло за руком. За кратко време он је успео да од себе и Срба отуђи све потенцијалне пријатеље у свету, а да за узврат не стекне ни једног новог савезника. Стога приликом доношења неколико узастопних одлука међународних организација на штету нашег народа и држава више није имао ко да нас подржи и да се томе успротиви. Тако је дванаест чланица Европске заједнице **једногласно** признало независност Словеније и Хрватске, а ускратило признање такозваној трећој (жабљачкој) Југославији. Потом се од тридесетак чланица Европске конференције за безбедност и сарадњу није нашла ни једна земља (а само је једна била довољна) да осујети практично избацивање Југославије из ове међународне организације. А приликом изгласавања санкција Савета безбедности против наше земље и суспендовања њеног чланства у Уједињеним нацијама ни једна земља није хтела да нашу ствар јавно подржи, већ се само незнатан број држава, укључујући и Кину, уздржао приликом гласања за ове одлуке.

Наше највеће разочарење је свакако православна Русија која је, због подозрења према муслиманима у азијском делу бившег Совјетског Савеза и ривалства са Западом, била предодређена да нас бар мало подржи. Слободан Милошевић се, међутим, „потрудио“ да и та подршка буде малте не никаква. Најпре је преко својих поузданика поздравно неуспели државни удар у Совјетском Савезу, а потом је погрешно проценио да доскорашњи комунисти у Врховном совјету Русије сигурно добијају и да влада нешто либералнијег Бориса Јељцина неће бити дугог века. Како су, пак, Јељцин и његова влада, а не Врховни совјет, представљали Русију у међународним организацијама, такво играње на погрешну карту у Русији грдно нам се осветило. Уместо да нас одлучно подрже, представници Русије су увек гласали за увођење санкција против наше земље и њено практично искључење из међународних организација, правдајући то наводном чињеницом да су морали гласати за предложене мере да би за узврат добили извесно „ублажавање“ првобитних знатно оштријих предлога.

Тако Слободану Милошевићу није пошло за руком, ако је о томе уопште размишљао, да сврставању појединих већих земаља уз Хрватску и муслимане у Босни нађе одговарајућу **противтежу** у потпори коју би нашој земљи пружиле поједине велике и утицајне државе. А када је већ починио толике грешке и проиграо све могућности за стицање квалитативне подршке нашој ствари, није му ништа друго преостало него да се у овом вучјем свету, у који смо сви бачени, позове на правду. Тиме се још једном обистинило Периклово упозорење Атињанима да се више треба бојати властитих погрешака неко намера противника.⁹⁾

ТИРАНИЈА

био у стању да, без сарадње с другима, доминира њима или да их дуже времена потчињава. Чак и најснажнији некад морају спаваати, а када спавају, привремено губе своју надмоћност. Ова чињеница приближне једнакости, више од било које друге, указује да, очигледно нужно, у систему постоји узајамно уважавање и компромис, што чини основу и правне и моралне обавезе.“⁷⁾

За разлику од унутрашњег правног поретка који претпоставља приближну једнакост људи, у међународној заједници постоје (или су постојале) огромне разлике у снази и слабости међу државама. Ту неугодну чињеницу огромне неједнакости у величини и снази, коју Милошевић никако да схвати, и њен утицај на могућност остварења правде као елементарне **правне једнакости** или **сразмерности** запазили су још антички писци. Тако су атински преговарачи упозорили Мељане „да правда у људским односима долази до признања, ако је једнака нужна на обе стране; оно пак што је могуће, то моћнији проводе, а слабији попуштају.“⁸⁾ Другим речима, правда која, поред осталог, претпоставља и једнако поступање са свим странама у спору, као и уважавање њихових легитимних права и интереса, могућна је само у односима којима је својствена приближна једнакост људи или њихових творевина. У противном, нема правде већ јачи наређује, а слабији се покорави.

Тако је, на жалост, пре свега у међународним односима којима је својствена огромна разлика у величини и снази између држава чланица међународне заједнице. Отуда се на правду може позвати само у случају приближне равнотеже снага. Ако су, пак, раз-

ства између појединих великих и утицајних држава или њихових савеза.

Оваква политика претпоставља много већу политичку мудрост од оне коју је Слободан Милошевић до сада показао. Тако је, рецимо, већ приликом првих наговештавај да ће се авнојевска односно брионска Југославија распасти требало проценити на које се суседне земље Срби могу ослонити, ако им је до Југославије, као какве-такве заједничке државе свих Срба, уопште стало. То никако нису могле бити Албанија, Аустрија, Мађарска или Бугарска, али су могле бити Грчка и Румунија. Онога часа када се Европска заједница умешала у југословенску кризу, одмах је требало предвидети ко би Србима у спору са Хрватима најпре могао држати страну. То свакако није могла бити Немачка, али смо могли рачунати с подршком Француске, а делимично и Велике Британије. Уз то су, због своје унутрашње етничке сложености, против распада Југославије одлучније могле бити Шпанија и Белгија. Када је потом Европска заједница ипак признала независност Словеније и Хрватске, а Сједињене Државе још оклевале да то учине, требало је играти на карту извесног ривалства између ова два моћна међународна чиниоца, макар то било плаћено излажењем у сусрет бар неким америчким захтевима. Коначно, када су Сједињене Државе радикално промениле политику и олако признале независност не само Словеније и Хрватске већ и Босне и Херцеговине, требало је искористити супарништво Сједињених Држава и Русије, ма колико ова друга држава била у озбиљној кризи.

- 1) Политика од 5. децембра 1993.
- 2) Политика од 1. децембра 1993.
- 3) Ibidem.
- 4) Ibidem.
- 5) Ibidem.
- 6) Ibidem.
- 7) H. L. A. Hart, *The Concept of Law*, Oxford: at the Clarendon Press, — 1981, стр. 190-191..
- 8) Tukidid, *Историја пелопонеског рата*, V, 89.
- 9) *Историја пелопонеског рата*, I, 144.

ШТА ЋЕ БИТИ ПОСЛЕ МОНЕТАРНОГ КРАХА

ОЈ ЧЕКОВИ ЈЕ Л' ВАМ ЖАО

Да ли је случајно што централна банка Југославије већ два месеца нема гувернера, да ли је могуће да у целој СР Југославији нема способног, а подобног банкара, који би сео у врућу гувернерску фотелју? Ко нам креира текући монетарни хаос, ко ће сносити одговорност што емисија новца има неколико извора, што се динари због усијаности топчидерских машина, које штампују у четири смене, штампају и у једној седној држави, где је, кажу, производња новца **18 пута јефтинија него код нас?** Изгледа да све то није случајно. Кад се буду сводили рачуни и тражила одговорност за убиство динара ни на кога неће моћи да се упери прстом. Кривац ће бити колективан. А кад су криви сви онда није одговоран нико.

„Нека виси Педро“ узвикује опозиција тражећи одговорност за последњег гувернера Народне банке Борислава Атанацковића. Не вреди много, јер су владајуће странке Србије и Црне Горе направиле опструкцију и нису дошле на заказану седницу у савезном парламенту, на којој је требало да се расправља о Језди, Дафини, кривци Атанацковића и још неким важним темама. Реалисти би рекли да власт није толико луда да отвара по њу компромитујуће теме уочи избора, па је зато било наивно веровање да ће се одржати ова изузетна седница.

Докле ће монетарни систем да функционише (читај лудује), без гувернера, не зна се. Власт има формални изговор за банкарско безвлашће. Гувернера бира Савезна скупштина, а она се у протекла два месеца није састајала, па није могла ни да изабере врховну монетарну власт. Питање је како ће је уопште изабрати када су за одлучивање потребни гласови оба скупштинска дома, а Веће република не функционише откад је распуштена скупштина Србије. Веће грађана само не може да изгласа човека за тако важну функцију. У овом интеррегнуму, који ће извесно још потрајати, без икаквих последица могу да се вуку најразноврснији потези.

Један о коме се увелико прича је укидање чекова, јер је неко у власти утврдио да су чекови грађана „дестабилизујући фактор“, тј. да они представљају снажан извор емисије новца, пошто их грађани издају иако знају да немају покриће на свом текућем рачуну.

Вест се прво шапатом пронела кроз Србију, у стилу „чуо сам из поузданог извора...“, затим је ТВ Београд довела у јутарњи програм стручњака који је објашњавао добре и лоше стране чекова, и навијао да они остану. Званичници су и даље ћутали. Из Савезне владе се нико није огласио, али је у свим новинама и на радио и ТВ станицама освануо деманти гласине о укидању чекова. Деманти је потписао цењени експерт из Удружења ба-

Растанак се примакао

Пише: **Милица ЛУЧИЋ ЧАВИЋ**

нака и то је оно што највише збуњује. Зна се да одлуке од таквог значаја не доноси Удружење банака, већ Савезна влада или Народна банка. Према томе деманти нема потребну тежину, па га зато не треба примити здраво за готово.

Да се нешто иза брда ваља да се наслутити и по томе што поједине банке пензионерима издају само пет чекова, осталима који су имали дозвољени минус десет, а 20 чекова издају само онима који у току последњих шест месеци уопште нису били у минусу. За двадесет чекова могло је 10. децембра, кад је овај текст писан, да се купи два килограма сланине или четири килограма меса и ништа више. Онај ко је рачунао да ће на чекове моћи да купи ципеле, намештај, тепих или штедњак преварио се, јер би за такве куповине било потребно стотинак и више чекова.

Ако се чекови укину, а све мирише на то, биће погођене и банке. Њихова делатност сз, откако су замрле инвестиције и привредна активност, своди на пословање са становништвом, односно исплату плата и уплату рачуна. На минусима грађана малобројне банке, које су одредиле ниску камату, направиле су губитак, а неке су на минусној камати од 20.000 одсто и позитивној од 100 одсто направиле добар профит. Тај профит ће се измаћи ако се чекови укину. Али о томе нека брину банке. Шта чека грађане ако се ово догоди?

Како огромне количине новца које би требало да замене чекове не би могле да буду одштампане, на сцену би ступила дистрибуција. Добијали би се бонови не само за хлеб и млеко, већ и за сирће, кобасице, чарапе, сапун. Количине би биле ограничене, као на Куби или својевремено у Румунији. У опцијају

би било онолико динара колико може да се одштампа, али недовољно да се купе најосновније намирнице. Власници марака би и даље боље живели од осталих, јер у таквим ситуацијама црно тржиште цвета. Марка би и даље девалвирала, због мале понуде робе. Динар, који је већ мртав и лежи расут по улицама, било да је на њему лик Николе Тесле или дечака са ружом, имао би само симболичну вредност. Са носталгијом би се сећали пролећа 1990. када је на сваком банкарском шалтеру за седам динара слободно могла да се купи једна марка.

Ова слика блиске будућности јесте узнемирујућа, али и изгледна, јер нема ни наговештаја да се припрема неки план за сузбијање катастрофалне инфлације, монетарног колапса, хаоса на тржишту. Има економиста који тврде да је хипер-инфлација једини начин да власт опстане. Јер, штампањем новца успева да обезбеди, какав такав емоционални мир, да плати војску, полицију, школе, болнице и гломазан државни апарат. Када би успориле топчидерске машине постало би још видљивије колико ништа не функционише.

Опозиција обећава да ће, ако победи, вратити опљачкани народни новац из кипарских, аустријских и других банака, да ће искоренити мафију, увести правну државу, заштити људска и грађанска права, добити стране кредите за оживљавање привреде, сузбити инфлацију и црно тржиште и средити монетарно финансијску област. Обичан народ је збуњен. Поруче опозиције до њега најчешће не допиру или их добија исецкане и на кашици. На екрану се смењују силне странке које ће се појавити на изборима. Које народ да верује кад му телевизија пружа привид да су подједнако важни Депос и Група грађана „Супермени“, Демократска странка и Група грађана „Чарапани“, Сељачка странка Србије и Група грађана „Бољи живот“. Уместо да мућну главом, многи резигнирано кажу „сви лажу“. А са таквим резонем нема промена.

НОСАЧКА СТАНИЦА
НОСАЧКА СТАНИЦА

ДЕПОС У ДОБРОЈ КОНДИЦИЈИ

ЛЕСКОВАЦ, БИВШИ СРПСКИ МАНЧЕСТЕР

НИ ЈАПАНАЦИ ГИ НЕ ПОМАГАВ

На југу Србије нема ембарга. У Лесковцу сваки други радник је на принудном одмору, али зато Јапанци раде! Како нам рекоше у граду на Ветерници, из Токија је специјално за ове изборе стигао тим од 42 Јапанца „експерата за село“ које је ангажовала владајућа странка не би ли придобила бираче за социјалистичку ствар.

Ма колико била сензационална, ова вест говори да ни на југу када су у питању социјалисти ствари више за њих, не стоје најбоље. Чак штавише у страху да ће изгубити оно на шта су од када су кренули и вишестраначки избори на овом подручју сигурно рачунали (25 народних посланика). Социјалисти су у паничном страху. На прошлогодњим изборима њихов посланички колач озбиљно је поломљен. Од 25 посланика, они су освојили 15 мандата, осам је припало радикалима, а два Депосу. За годину дана много тога се променило, а како би, нагоре. То може да се каже за све од двадесетак општина колико покрива ова изборна јединица, коју многи на овим изборима сматрају изузетно важном. Између осталог и због тога што се у њој налази и добар број косовских општина са мешовитом структуром становништва. Сеоско становништво представља близу половине свих бирача на југу Србије. То социјалисти знају, па сад покушавају да се њема, који у овим крајевима тренутно представљају најбогатији слој бирача, још једном убеди да „тако треба“.

РАСКОРАК СЕЛО — ГРАД

Најјачу и најорганизовану снагу на југу Србије када је у питању опозиција представља Депос, за који Песковчани тврде да је још озбиљнији и свежији у односу на прошлу годину. Депос овде помаже и другим странкама са којима је постигнута сарадња, што су нам потврдили и радикали и демократе. Постигнут је и договор око заједничке контроле предстојећих избора.

„Не тако давно телевизија која представља главног активисту владајуће странке на овим просторима, емитовала је репортажу о највећој пљескавици која је направљена у свету, и која се нашла у Гинисовој књизи рекорда. Али, ту се није видело како се гладни народ грабио и тукао, не би ли дохватио који комадић меса. Ако се овако настави, људи у овом граду могу да уђу у Гинис по ономе што ових дана преживљававају. Село је богато, али су зато грађани сиромашни, па у раскораку између кога стоје девизе, да би се купило брашно, кромпир или месо, стоји велико разочарање људи. Овде влада бесперспективност коју је садашња власт патентирала као

Иако су социјалисти „увезли“ тим јапанских стручњака да им обезбеди гласове на селу, проширили број гласача, упућени тврде да — нема шанси

Пише: Војкан РИСТИЋ

стил живота. Оно мало људи који живе у граду, а имају понешто земље на селу, тзв. полутани, окренули су се селу не би ли преживели, јер највећи део привреде овде је стао — прича нам госпођа **Бојана Ристић**, председник општинског одбора СПО Лесковац и посланички кандидат на листи Депоса.

Град козметике, како је Лесковац некад говорио, претворио се у град прљавштине. Појавиле су се и ваши. Недавно су на Ветерници виђени и галебови које су уочили пензионери који су у дугачком реду испред главне поште чекали у реду за пензије, коментаришући њихову појаву цењањем колико је галеб тежи од голуба и да ли може да се једе. И поред тога што је „Здравље“ фармацевтска компанија, у Лесковцу нема ни основних лекова, или и ако их има, онима који их потребују недостаје новац да их купе. Преко хуманитарне организације „Спона“ која је и основа-

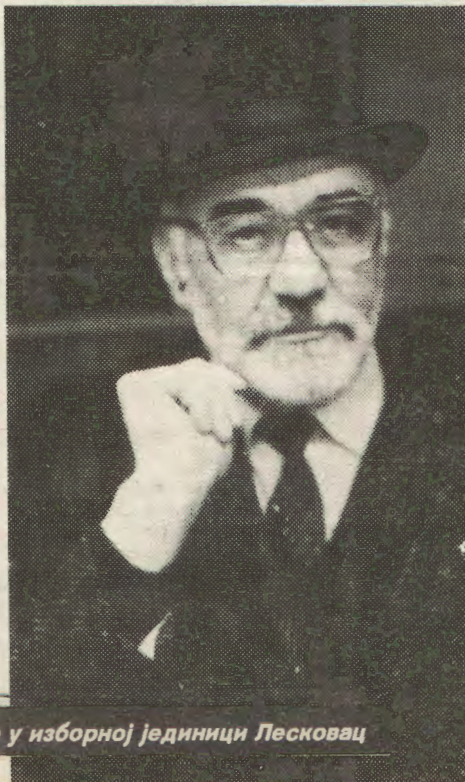
на на иницијативу управо одавде, у просторијама СПО-а свакодневно ради лекар. Бесплатно се деле лекови који су, како нам је рекла госпођа Ристић, купљени у „Здрављу“.

НЕМА ДУЕЛА НИ ЗА ПАРЕ

Драган Драшкић, привредник, председник је Нове демократије у Лесковцу. По његовим речима Депос је овде изградио свој имиџ који се препознаје, па су у предности у односу на странке које су напустиле коалицију. „Ми смо остали у истој кући, а они који су се „одселили“ из Депоса изашли су на ледину и тек почели да граде нову своју политичку кућу. То је у ово време јако скупо и за југ непродуктивно“ — коментарише Драшкић, који је такође на листи Депоса за посланичког кандидата. Према његовој процени, 25 посланичких места у овој изборној јединици поделиће међусобно Депос, СРС и владајуће странка која би требало да добије најмање мандата.

„Уколико буде апстиненције, то само нама може да иде на руку, јер су Депосови бирачи дисциплиновани, док због разочарења на изборе могу да не изађу гласачи СПС-а. Од Вуковог митинга преко свих наступа господина Пејчића, широм изборне јединице, који су били нека врста размене мишљења, Депос је показао кондицију с којом може да победи и поред свих пре свега медијских клипова који нам се подмећу у предизборној кампањи каже Бојана Ристић.

А када су у питању медији слика је тек за нијансу можда другачија, али битно се ништа није променило. Сем државне телевизије, локалног радија и локалне телевизије, Лесковчани захваљујући приватном радију „016“ свакодневно масовно слушају ББЦ на српскохрватском језику. Локални лит „Наша реч“ је, рецимо, одредио за једну страну представљања странке цену до 300 ДМ, што многе странке, па чак ни владајућа, нису у стању да плате. Депос је хтео на Радио Лесковцу да у термину од два сата организује дуел између Богољуба Пејчића и носиоца листе социјалиста за овај крај, Слободана Јовановића. „Хтели смо да тај дуел ми финансирамо, али нам то није дозвољено, уз образложење да се на тај начин крше већ усвојена правила о понашању медија које у овдашњем радију немају намеру да крше“, кажу у Депосу уз напомену да се све десило непосредно након посете српског министра за информације Миливоја Тавловића иначе човека који је родом из Медвеђе.

Богољуб Пејчић, први на листи Депоса у изборној јединици Лесковац

КОСОВО ПРЕД ИЗБОРОМ

ОРХАН ИЛИЈАЗИ, ПРЕДСЕДНИК СПО ГОРАНСКОГ ОКРУГА

ГЛАД ПОБЕДИЛА СТРАХ

Као председник СПО Горанског округа можете ли да нам објасните зашто су и Косово и Гора увек биле територије „изгубљене“ за опозицију?

Пресудна чињеница су догађаји из 89. када је г. Милошевић једним махом са пар речи све „средно“ што му је обезбедило место „култног председника“. Међутим, то није једини проблем. Са правом могу да кажем како је приликом прошлих и претпрошлих избора Косово било запостављено од стране опозиције вероватно зато што се рачунало да је тамо мали број Срба и уопште мали број оних који ће изаћи на биралишта. Ако на то додамо и сатанизовање Вука Драшковића и СПО, који на Косову представљају једину опозицију, приче да ће он продати Косово и све остале притиске дириговане из Београда постаје јасно да ми, са малом или недовољном организацијом, нисмо могли да урадимо много.

Да ли је сада ситуација другачија? Колико је опозиција спремна за изборе?

Већ сам рекао да на Косову не постоји ни једна опозициона странка сем СПО. Ни Коштуница ни Мићуновић не постоје, а СРС је на прошлим изборима од 12 хиљада добила само осам гласова. Дакле, сав терет је на Депосу, односно СПО-у. Овога пута смо сасвим организовани и сасвим спремни. Највећу захвалност за то дугујемо адвокату Нинославу Рајевићу, који је о свом трошку обишао цео реон приближавајући на тај начин наш програм грађанству.

Поменули сте да сте до сада били неорганизовани. Како су изгледали избори прошле године?

Што се тиче Горе, да је Милошевић могао да добије 102% гласова, сигурно би их добио. Тада су постојале само две странке — СПС и СДА. Дакле, бирало се за Србију и против ње, трећа могућност није постојала. Ми смо се организовали касно, тек 5. децембра и имали смо сувише мало времена за припреме. Мада бисмо под таквим околностима и добили мало ипак је забележена незапамћена крађа гласова. Био сам Депосов посматрач на изборној јединици Драгаш и присуствовао сам када је дошао један СПС функционер и затражио мало листића, јер се у једном оближњем селу превише гласало за Панића па су морали да допуне Милошевићеве гласове. На мој покушај да се успротивим рекао ми је да смо ми из Депоса његови и да тај проблем мора да се реши. Нисам могао да учиним ништа, имао сам овлашћење из Призрена да само будем на контролном месту, али не и да бројим гласове.

ДЕПОС и СПО нигде нису толико сатанизовани као на Косову. Међутим, и тамо нанвнима полако долази из дупета у главу. Да ли је коначно и стигло — видеће се ускоро.

Разговарала: Сандра ПЕТРУШИЋ

РТС је затражила изјаву од мене на питање да ли су избори регуларни. Рекао сам им да се на изборним местима пије, да се гласа без личне карте, да гласа један за више њих и да се људи позивају на одговорност уколико не гласају за СПС. Искључили су камере и упозорили ме да не може тако. Одбио сам да дам другачију изјаву, они су је снимили и тако измонтирали да ме је било срамота када сам је видео на телевизији.

Значи ли то да је СПС претио онима који нису гласали за њих?

СПС је у Драгашу оформљен малтене када и у Београду. Постављена је клупа испред кафане и народ је прозиван да се учлани. Они који нису хтели слушали су повике у стилу: „Дођи да се упишеш — немој да бежиш“. Уколико и тад не пристанеш квалификовали су те као издајника. На тај начин је учлањен и мој брат који има 16 година. Имам ту чланску

карту као доказ. Ипак, било је и оних који ни под тим притиском нису хтели да приступе СПС. Њима су ишли у кућу и „преиспитивали“ их да ли су свесни шта раде. Атмосфера је била таква да је један хтео да упише свог шестогодишњег сина уз образложење да мали већ зна да му је Милошевић газда.

Са оптимизмом говорите о наредним изборима. Шта је утицало на то да се промени мишљење или бар да се заборави на страх у једној таквој средини?

Глад. Народ је морао да схвати истину и поред тога што га Први програм РТС трује по цео дан. Сада када наш човек пође у самопослугу да сатима чека за две кашике уља и три кашике шећера више се не плаши да ће нешто изгубити уколико гласа за СПС. У Гори је наступила таква глад да смо на дну и да не можемо дубље.

Наравно, има и оних који верују да су криве неправедне санкције, да се свет уротио против Србије, али чак и такви више не могу да затварају очи пред извесним стварима. И они се питају где је жито које смо извозили и где је струја, које смо имали на претек.

Живот у нашем крају је тако катастрофалан да нас извлачи само то што имамо лековито биље које народ бере и препродаје. У таквим условима опозиција мора да победи, не због себе већ због народа. А народ је коначно схватио због кога опозиција постоји.

Ко су бирачи на које рачунате?

Овог пута не рачунамо само на опозиционе оријентисане и неопређене већ и на многе из СПС-а. Иако мислим да ће режим искористити за своју пропаганду чињеницу да ће неки припадници СДА гласати за нас не видим да у томе има нешто лоше. То су били људи који никада нису били за комунизам и који у том тренутку нису имали бољу алтернативу. Њихово једино зло је што нису хтели да прихвате Милошевића као Месију.

Ваш отац је посланички кандидат, трећи на листи изборне јединице Приштина. Ви сте онда меродавни да нам кажете шта г. Ђерим Илијази нуди и значи вашим бирачима?

Много тога се променило у распореду политичких снага онда када су привредници приступили Депосу. Мој отац је много тога учинио за наш крај. Није угледан само по томе што је добар привредник и занатлија већ и због многих акција које је спровео у нашем крају. Са још два привредника направно је чесму у центру Драгаша, која је била неопходна, јер је то место где је петком пијаца.

МИЛОМИР МАРИЋ, О АРКАНУ

НОЋ УОЧИ ОСЛОБОЂЕЊА БЕОГРАДА

Ћерим Илијази је такође заслужан и за поправку канализације као и за улично осветљење које је сам поставио. О томе колики је његов углед сведочи и чињеница да су га челни људи СПС, чим су чули за његову кандидатуру на Делпосовој листи, позвали код себе и упитали што им није рекао да жели тако нешто, већ би му они нашли функцију.

И шта им је одговорио?

Рекао им је да је ту уколико им треба материјал или услуга предузећа, али да су о политици завршили.

Оно што је тужно у овом случају је чињеница да је све заслуге мог оца СПС ставио у свој програм и приписао свом деловању.

Хтео бих да поменем још нешто. Мој отац није био човек који је прво предвиђен за посланичког кандидата већ изванредан господин који ради у општини и чије име нећу да поменем због могућих компликација. Чим се за то прочуло претила је опасност да остане без посла па смо одустали. Ћериму Илијазију нико не може да одузме оно што има — занат.

Кроз наш разговор се стално провлачи реч страх. Има ли то везе са присуством Албанца и претњом од евентуалних немира?

Ко то жели рат на Косову? Да ли су Албанци за рат, да ли су за припајање Албанији? То су тезе које долазе из редова СПС-а. Тврдим да Албанци нису за рат као ни било који други народ на Косову. Не кажем да осамдесетих година није било сепаратиста, али већ дуго не видим њихово деловање. Зашто би Албанци били за рат када оваквом Милошевићевом политиком могу и без метка да дођу до својих циљева. Ми живимо са њима, не поред њих, и СПС врши тортуру и над једнима и над другима.

Пре извесног времена је једна делегација Горанаца била код Милошевића. Мада је то нелегитимна делегација, која нас не заступа и са којом нисмо имали ни сусрете ни договоре, Милошевић их је примио и тапшао се по раменима са њима заборављајући да би му боље било да је примио једног Митерана или Клинтон. Том приликом је председник Општине Драгаш г. Хасани изјавио како се осећа велики притисак сепаратистичких снага на Косову. Ако он то осећа, онда нека говори у своје име, ми остали Горанци га не осећамо.

Проблем је у томе што СПС може да добије гласове на Косову само причајући о неком непостојећем рату.

Како то да Горанци никада нису покушали да оснују своју странку?

Ми смо Србија, а не неки њен део. И не живимо поред Србије него у њој. Не постоји никакав разлог да будемо сепаратистички оријентисани.

СПО је партија која нам сасвим одговара и не мислим да постоји потреба за неком блажом и мање радикалном. Народ је постао свестан у чему живи, тако да му није потребан неки прелаз од СПС-а ка опозицији који би био мање оштар од СПО-а. Све се променило 1. јула када је Вук добио највећи број присталица, а СПС начинио катастрофалну грешку. Ми на Косову не волимо када људе бију.

У обрачуна са полицијом, у Колумбији је убијен највећи светски мафијаш, краљ кокаина Пабло Ескобар.

И овде су новине објавиле да је његова глава била уцењена на десетак милиона долара, а да је био богат отприлике као и неки од наших највећих патриота, корисника зајма за препород Србије, средстава из фонда за неразвијене и примарне емисије топчидерске штампарије новца или приватних посластичара, инкасаната државног рекета, пљачкаша штедних улога грађана и фришких емира од Србије.

Док је правом Ескобару остао неостварен сам да се легално укључи у политички живот Колумбије, мада је физички ликвидирао неколицину председничких кандидата који му нису били баш по вољи, наш Ескобар је добио чак и божји благослов да своју разбојничку банду региструје као политичку странку свесрпског помирења.

Док је колумбијски Ескобар дуго био најпрогоњенији бегунац на свету, наш Ескобар је одавно најзаштитенији Београђанин, без обзира што поново имамо доживотног председника који би можда сачувао целу Југославију да је с неким хтео да дели власт и који у својој близини просто не трпи људе који могу и смеју нешто више од њега.

Не постоји чланица Уједињених нација или КЕБС-а, у којој би човек таквих моралних квалитета и животног искуства могао да буде на слободи. Евентуално, у бекству или у затвору.

Тако је, уосталом, провео узбудљиву и несташну младост на Западу. Није нимало чудно што стално подсећа да пошто смо већ пет стотина година провели под Турцима — можемо ваљда исто толико и под санкцијама. Док оне трају, док је Србија као његов талац у изолацији, он је условно на слободи. Док је Србија обрукана, бедна, гладна и смрзнута, он се безбрижно размеће својим приватним ратним пленом.

Чак и председник Милошевић је, како-тако, морао да јавности и Народној скупштини положи рачуне како је дошао до куће у Толстојевој 33. А овај други може да се на телевизији хвали како је у својој улици по свом ћефу зауставио саобраћај и како му се сада ето прохтело да пркоси свом осиромашеном народу — срушивши вилу да направи замак.

За шест месеци телевизијског ратовања на славонском фронту опљачкао је више него партизани за седам офанзива, укључујући и ослобађање Београда, ради новог насељавања Дедиња.

Неупоредиво више сведока га је видело како на камионе товари видео-рикордере, белу технику, злато и друге драгоцености, него у одлучном јуришу на Хрвате или Муслимане. Ако ово није одавање државне тајне која је од самог почетка јавна тајна, он је пре био манекен него ратник. Сликао се неустрашиво где год је требало, не би ли се доказало да Србија није у рату и да се преко Дунава и Дрине боре само добровољци и паравојне формације, а не нарочито обучени, регуларни српски специјалци. Вероватно је сада овако бахат и пун себе, пошто ратовање — претежно испред камере и објектива — и није било тако опасно у односу на крајње неизвесно кретање испред непријатељског стрељачког строја.

А колико се он доиста борио и изборио за Србију, види се по томе што у његовом џепу тренутно има више него у свим српским џеповима заједно.

Као паун се кочопери у униформи солунаца који су после највеће ратне победе у историји српског народа завршили углавном као часни просјаци. Славне војводе су, без икаквих изузетака, умирали у дуговима. Кћерка Радомира Путника ми је причала да јој отац није био у стању да да било какав мираз приликом удаје. Иако су четници војводе Танкосића показали нечувену храброст у одбрани Београда, Никола Пашић је наредио да се сместа повешају, чим су пљачком Београђана покушали да сами наплате своје јунаштво.

Иако је прави Ескобар од нарко-профита градио сиротињске квартове, никако није могао да откупи заносни ореол јужноамеричког Робина Худа. Нашем Ескобару је од најраније младости било омогућено да опере своју прилично упрљану биографију. Прво су му у огромну празну главу ушприцали мало комунизма, а потом мало српства. Довољно му је било показати прстом ко је непријатељ комунизма или српства, да га просто згроми, баш као и сада — ко би желео да сруши поредак, чији је и он чврсти ослонац као најпознатије страшило и препрека на путу повратка нашег народа из зоолошког врта у цивилизацију. Тешко онемо ко после свега буде покушао да криминалне врати у затворе, лудаче у луднице, звери у кавезе.

Без обзира на све, он је најимпресивнији удбаш маскиран у Србина. Можда би и одржао реч — кад би умео да је прочита. А идеолошки се разликујемо по томе што је он стално у друштву атлетски развијених мушкараца (ах, ти затвори!), а ја истих таквих жена (неки комплекс)! У време девалвације и инфлације свих вредности у Србији, кад је дисидент готово сваки иоле писмен човек који правилно употребљава падеже, сасвим је природно што је он највећи јунак нашег доба, са раскошним фондом од пет речи о светој српској земљи. Нема ништа комичније и тужније него видети како се и тај буздован препадне и сруши као трска на повтарцу кад треба да нешто смислено каже.

Заиста нигде у свету страшнијег човека са пилећим мозгом. Прича о њему није завршена и вероватно ће се о њему писати књиге и снимати филмови, кад стигне рука правде. И Јова Чаруга је ушао у легенду, тек кад је обешен! Жив је био исувише опасан — за народ, за писце и за литературу.

(Борба, 11-12. 12. 1993.)

ДА ЛИ ЈЕ И ТО СРБИЈА?

„САМО ДА 'ВАКО ОСТАНЕ!'”

На једној од својих бројних, врло упечатљивих, сјајних промоција негде у Србији, лидер СПО Вук Драшковић је пред масом народа рекао: „Зна ли наш председник уопште шта су то санкције? Осећа ли их? Ћрпе ли од њих, и како, његова деца?”

Убојита питања на која, наравно, нико није ни покушао, нити надаље покушава да одговори: А и шта да одговори, кад је познато — на ТВ Политици се о томе „уживо” разговарало — да једно председничково дете, оно млађе, мушко, безбрижно вози тркачка кола уживајући у свом хобију. Никакво чудо што ужива, јер леп је то хоби, уједно и доказ личне неустрашивости, само... остаје неразјашњено, чије паре троши да би усред ових стројних санкција, купио прескупи бензин. Плаћа ли га три марке литар, као читава она војска (која по статистикама чини око три посто популације) ратних и андерграунд профитера и инстант-богаташа, има ли неког спонзора широке руке, или можда... можда...

Реченица намерно остаје незавршена, јер и овде одговор измиче сазнању, а и зато што београдском царшијом кола прича о некој тамо приватној бензинској пумпи вазда добро снабдевеној, где се бензин продаје искључиво за девизе, а чији је власник једна млада дама. Па дотична, самосвесна и пуна занимљивих анегдота с највишег нивоа (који јој, нема сумње, није сувише далек), наврати понекад у одређену кафану, међу своје колеге, где јој неко зарађене девизе мења у динаре, наравно, по црном, најцрњем курсу и јавно уручује у коверти, уз речи („да се Власи не сете”, што би рекао народ): „Ево ти твоја плата”. И тако то...

Остајем читаоцима дужна објашњење везе између младог аутотркача, његовог породичног педигреа и наречане бензинске пумпе, као и информацију о начину на који санкције погађају другу децу високих функционера владајуће странке, не само председничкову, и то и ону млађану, упућену на родитеље, и ону одраслу и зрелу за неки самосталан посао. За неко поседовање нечега... што би у крајњој линији значило да питање о трпљењу санкција наше врхушке и њеног подмлатка постаје беспредметно.

„МОРЕ БЕЖИ, НИЈЕ ТО ЗА ТЕБЕ!”

Елем, господин Драшковић и његови бирачи треба стално да имају на уму — први да увек изнова наглашава а други да о томе воде рачуна — да сви ми нисмо једнаки и да сиромаштво, тако немилосрдно обрнуто на српски народ, ни издалека није, и не мора да буде, равномерно подељено. Јер да јесте,

Ко ће објаснити?

Да усред општег слома, беде и цивилизацијске промашености има не само оних којима ништа није јасно, већ и оних којима је добро, којима се свиђа?

Пише: **Нада МИЈАТОВИЋ**

зар би владајућа партија и њен вођа имали толики број присталица? Зар би, примерице, извесни С. М., врстан мајстор, вичан многим занатима, затражио мртв-ладан 30 марака за поправку водоводне цеви у једном стану, а власник тог стана морао да му их исплати, макар и у динарима (опет по црном, најцрњем курсу) и макар после тога три месеца гладовао? И зар би исти тај мајстор који, понављам, ради искључиво за здраву лову (с обзиром да динарски кеш на првом ћошку замењује за девизе) и на своју зараду не плаћа никакав порез, с индигнацијом говорио како је, осим санкција, и опозиција крива за... гужву у банкама, у градском саобраћају, за неочишћене улице и празне рафове у продавницама?! Зашто би он, и маса њему сличних, уопште размишљали о сиромаштву и желели промену власти, уз успостављање правне државе?

У банкама бар половину радних дана у месецу службеници воде пландујући. Уђе грађанин недавно у једну филијалу, кад она... празна. „Баш је досадно”, каже млада дама иза шалтера. Али досадно или не, она ће добити својих две стотине марака плате — у динарима, истина, не у кешу који ће, као и мајстор С. М, одмах претворити у девизе. Па лепо, шта ће и њој нека друга власт која би укинула енормне разлике у зарадама а тиме обезвредила и њен (не)рад?!

Шта ће та друга власт и друкчија социјална расподела и тетка Радинки на Каленићевој пијаци, која, саопштавајући цену лука тог дана (120 милиона динара килограм), с бескрајним презрењем каже: „Море бежи, није то за тебе, то је за фини свет који добро зарађује; због њих долазим чак из Пиносаве, а не због неких гоља!” Она такође ради, односно продаје робу за здраву пару, што ће рећи, за гомили динара које на лицу места, код свеприсутних дилера, мења за марке. И баш је брига за некакву правду, за правни поредак, слободу, за повратак Србије (или Југославије)

међу друге, нормалне народе. „Само нек ово 'вако потраје”, додаје, шеретски трљајући руке.

Свет свашта прича, у стилу „рекла-казала”, рећи ће читалац, те је тешко одвагати, на шта треба а на шта не треба да се сручује гнев све јадније, све обесправљеније раје. На санкције — одговориће без размишљања неки други читалац, јер санкције су криве и за оно следеће о чему треба проговорити — за недостатак лекова.

Али опет: како лекове набављају, мимо санкција, приватни апотекари којих има... као плеве? Истина, они су привремено, притиснути наређењем (руку на срце, врло оправданим) да издају и лекове на рецепт, дакле и оне које купац плаћа по симболичној, а не по код њих уобичајеној астрономској цени, за творили радње, но сигурно не за дуго. А објашњење дилеме, како ти приватници усред ембарга набављају стране лекове, можда треба потражити у још једној царшијској причи по којој су... неки врло „угледни” људи, неки бивши а ваљда и садашњи моћници — (анонимни) власници апотека, а један од њих, наводно бивши министар — власник чак седам ових очигледно изузетно уносних „продавница здравља”. Па онда — гласи даље „рекла-казала” — много шта од лекова што и неким посебним каналима уђе са стране на наше фармацеутоско тржиште, „некако” скрене баш на њихове рафове...

МИНИСТАР— ЛОПОВ „ЧАСНО” ПРЕД СУДОМ

Недавно је у једном ТВ дуелу прелепа и препаветна (како је представљена на промоцији посланичких кандидата СПС) госпођица Душанка Ђого, одговарајући на аргументоване тврдње свог „противника” господина Мирка Петровића да је владајућа партија својом катастрофалном економском политиком довела народ до просјачког штапа, рекла да је један министар покрао целокупно данас дефицитарно брашно те да он због тога „часно одговара пред лицем правде”. И да је, наравно, то све.

Добро, бар смо чули, зашто имамо све мање све скупљег хлеба, али ко је покрао млеко, нисмо сазнали... Додуше, чули смо том, а и много којом другом приликом да је бивша наша република а сада независна и — кажу — „врло добро стојећа” држава Македонија пуна популарних „кравица”, што ће рећи, да онамо обилато извозимо овде мањкаво млеко, али званично саопштења у вези с тим нема. Па се нешто питам, вероватно наивно и мозгом „просечно глупог Југословена”, да ли напред споменути господин пред-

седник и његова камарила имају толико маште да дочарају очајање мајки које својој деци не могу да дају млеко — бар за доручак? Имају ли, даље, толико храбрости и чврстине да поднесу моралну осуду оних које су довели у овај бездан? Имају ли савести, душе, срца, да, ухрањени и безбедни, нормално живе сред јада који су створили?

Опет чујем читаоца с почетка текста како ме опомиње да су за очајну привредну ситуацију криве санкције. „Ко би их, тако тешке и неправедне, издржао, ко би под њима опстао?“ пита се он, али га одмах сустиче један други глас, опет неког читаоца, који жели све да нас подсети да је с највишег места не једанпут саопштено како су дотичне санкције, малтене, лук и вода за нас, моћне и природно богате, кадре да хранимо и струјом и нафтом напајамо целу Европу. И овај аргумент потегнут је у поменутом ТВ дуелу, но коментар прелеле и препаметне бранитељке боја СПС-а је изостао. Било је упутније избећи ту... ах, Боже, како недоличну провокацију г. Петровића и прећи на неки други, мање клизави терен.

А СТРАНЦИ ЗНАЈУ СВЕ

На жалост, равних и безбедних терена у нашој свакодневици нема, па отуда и страх многих грађана да под пуним именом и презименом изрекну нешто што им је на срцу, што су приметили, сазнали, „сконтали“ и крадомце препривавају као трач, јер то је бар безопасно. Пензионер Влајко, страсни слуша-лац свих радио-станица на српском језику дилем света, али и домаћих, „оних нережимских“, како каже, прича да су шест недеља пре избора еспеесовци „средили све податке за јавност“: и колико ће грађана изаћи да гласа, и колики ће проценат они добити, а колики друге странке — и тако редом. На питање, откуда то зна, вели да су „и Американци и Немци преко својих таласа на српском језику то наговестили“. Уосталом, у том смислу је, не-

зависно од пензионера Влајко (а можда зависно од наговештаја поменутих радио-станица) била изречена и мисао једног новинара руског листа „Известија“, да „у изборну победу Слободана Милошевића мало ко сумња“.

Како, на основу чега страни посленици јавне речи долазе до тих прогноза, пита се „просечно наивни Југословен“?

„На основу прислушкивања, ухођења, шпијунирања, али и спреге својих људи с одговорнима при врху пирамиде власти“, тврди пензионер Влајко и наводи више примера обавештености иностранства о неким тајновитим збивањима код нас, о којима ми појма нисмо имали. И немамо. Јер, нико нам никад није објаснио ни неке баналне ствари које нас се и те како тичу, рецимо, куд се деде сва нафта која нам, наводно, дотиче однекуд нафтоводом, колико се струје извози, у које земље и зашто кад нам надлежни стално прете нестациом, ко је „обрао кајмак“ са штедних рачуна код Дафине, ко се домогао Јездиних пара, ко финансира учестала шетања по свету и мењање луксузних хотела наших врхунских политичара, како се издржавају три гломазна државно-политичка апарата, српски, црногорски и савезни...

Наравно, пензионер Влајко има и на све ово спреман одговор, у стилу... народ то плаћа, ко би други, зато и плива на дну вецеа... али и њему самом је јасно да ће тек наша деца и унуци сазнати праву истину о целокупном компликованом сценарију неокомунистичког раздобља несрећне Србије илити Југославије.

Уосталом, зар нисмо тек у неко новије време, средином осамдесетих, сазнали о брижљиво, у затвореним архивама чуваним преговорима партизана с Немцима 1943. године? Да је то неко јавно изрекао две-три деценије раније, био би проглашен народним непријатељем и осуђен на најстрожу казну. Сада, када иницијатора и актера тих преговора нема више међу живима, историјска истина — која, како давно рече један енглески

мислилац, почива на ћутању мртвих, али се тек захваљујући том ћутању пробија на светло дана — прихваћена је без коментара, као реалност. Или — да се одмакнемо мало од ове наше уклете средине — зар Американци не добијају тек данас, додуше још увек половична и недовољно јасна, но ипак драгоцену обавештења о убиству председника Џона Кенедија, с тим што ће на пуну истину вероватно још морати да причекају?

Пензионер Влајко често спомиње све ове примере и вели да би желео да их лично исприча... и оном мајстору за водоводне цеви који за све наше невоље окривљује опозицију и санкције, и тетку Радинка која жели да „ово вако потраје“, као и многим другима који мисле као ови. „Ма сигурно би схватили, нису ваљда толико затупани и глупи да не схвате истину“, убеђује ме Влајко.

Далеко од тога, кажем му. Али неће да је чују! Отресају се сваког сазнања које би разблело њихова предубеђења. Ни аргументе о неправедности санкција, о председничковој и некој другој повлашћеној деци, о социјалном раслојавању, њих не интересује. Влајко се сетно осмехује и за крај, у циљу разведравања, поклања нам један виц:

Ухватио полицајац неког ситног лопова, но овај му се измигољи и побегне. Трчи полицајац за њим и виче: „Стани, бре стани!“ Лопов се не обазире на позив надлежног и трчи даље а полицајац му и даље довикује да стане, додајући, као последњи покушај да га заустави: „Еј стани, имам нешто важно да ти кажем!“ На то лопов, и даље трчећи истим темпом, окрене главу и довикне полицајцу: „Нека, не морам ја све да знам!“

Е сад, они који не морају, или неће, не жели „све да знају“, нека живе и даље у илузијама. И нека мирно гледају како се велика већина њихових суграђана, „због тешких, неправедних санкција“ и, наравно, уз благослов владајуће класе, пече у паклу. Горе него под Турцима.

ПРАВА ЧОВЕКА

ТО НЕМА ВЕЗЕ С НАМА

Има већ четири и по деценије откако међународна заједница стрпљиво и са варљивим успесима грди систем људских права, њиховог остваривања и заштите. Почело је 10. децембра давне 1948. године са усвајањем Свеопште декларације о правима човека. Првобитна намера је била да се даљом разрадом цивилизацијских тековина и постављених општих начела дође до једне повеће као целовитог акта посвећеног овим питањима. Свет наде и страдања, под свежим утисцима тек завршених ратних сукоба, са ожиљцима незараслим до краја, уверавао је себе да жели трајан мир, живот народа и пјединаца без страхова и у условима благостања и равноправности, а у суштини је остајао на наслеђеним поделама, загрижености и

Да ли ће преокрет који се толико очекује постати стварност у виду суда и казне за обесправљене припаднике других националности, за систематско сејање верске и националне мржње, за грубе повреде права на приватност у корнст социјалног талогоа...

Пише:
Владан А. ВАСИЛИЈЕВИЋ

СУД И КАЗНА

себичности великих и најмоћнијих, иза којих су се по својој вољи или под принудама различите врсте сврставали они мање моћни, утонули у беду и немаштину. Две сучељене идеологије нису знале за милост и разумна уступања у интересу неког ширег, свима припадајућег добра оличаваног у намери да се избегну нови ратови и многи други изазови, који су посередно или непосредно угрожавали безбедност човечанства. Свако је до тврдоглавости, за дуги период истрајавао на својим погледима, захтевима и престижима. Тако је било и са правима човека. Рано су проглашена за универзалну вредност и темељ новог, сада и најновијег светског поретка, али тиме нису избегнута спорења око њихове садржине и начина уређивања. Лепо их је имати уткане у унутрашњи правни поредак, али, нарочито у тоталитарним системима, не и као сметњу свевласти и извор загорчавања лагодне свакидашњице носилаца власти изливним грађанским слободама. Створен је образац у чијим основама се налази добро познати манир Потемкинових села. Бљештаве фасаде устава и стравична делатност обесправљивања на сваком кораку, потирања особености јединке у сивилу строго контролисаног колективитета, подређеног вољи властодршца и његовог разузданог апарата насиља. То је оно што је отприлике донео и Устав СССР из 1936. године, означен и тада и касније као прворазредан догађај. Његово ступање на снагу поклатила се са отпочињањем Стаљинове страховладе и траје мало више од четрдесет година. Цинизам или нешто што би се могло назвати злом коби права човека и грађанина у једном не кратком раздобљу њиховог установљавања и развоја? Зла коб

од које се ни данас нису ослободила. Вероватно је таква оцена примеренија од ма које друге.

Демократије су одвајкада виделе јединство грађанских и политичких права човека као свеобухватни оквир поштовања њега самог и обезбеђивања услова да слободно и само релативно ограничен истим правима других и заједничким интересима заједнице којој припада, задовољава целокупне своје потребе. Тоталитарна опредељења су видела велику опасност за себе у толико широким захтевима посебно у односу на политичка права, без обзира што су неговали праксу да их и проглашена уважавају онолико и онако како нађу за сходно. Економска, културна и социјална права, издвојена у засебну целину, стварала су већу лагодност и пружала већу могућност да привид слобода у свим облицима буде уверљивији, без обзира на степен стварног обесправљивања грађана, такође дељених по чудним мерилима о радним људима и осталима. Средње решење у међународним оквирима је зато било да се уместо Повеље о правима човека усвоје два велика пакта: Међународни пакт о грађанским и политичким правима и Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима (оба носе датум 16. децембар 1966). Некадашња Југославија је ускратила свој глас Општој декларацији из разлога што у њу чису унесене одредбе о правима држава да оснивају концентрационе логоре да би штитиле унутрашњи поредак, а и што је такав био и став предводника „новог света“ СССР. Представници те Југославије су се уздржали од гласања. Жеља да остваре највеће могуће политичке профите и сасвим извесно сво-

јеврстан дух просвећеног апсолутизма у облицима примереним том добу довешће петнаестак година касније до значајних промена. Велики међународни пактови ће бити потписани и ратификовани. Обавеза ће формално наћи место у Уставу из 1974. године и другим прописима. Потписи југословенских званичника неће изостати и са готово свих кључних докумената која ће доносити светска заједница постепено, у складу са односом снага и спремношћу да се кроз уступке траже одговарајућа решења од вишестраних користи, стрпљиво и систематски уобличавајући систем људских права и њихове заштите. Ради подсећања можда је довољно указати на Међународну конвенцију о укидању свих облика расне дискриминације, Међународну конвенцију о уклањању и кажњавању злочина апартејда, Конвенција против мучења и других свирепих, нехуманих или понижавајућих казни или поступака, Конвенција о спречавању и кажњавању злочина геноцида.

СТРАХ НА СВЕ СТРАНЕ

У неком тренутку већина сручњака ће бити као у ретко чему сагласна у томе да је некадашња Југославија стала у ред држава које су прихватиле највећи број међународних докумената, што би само по себи могло да значи веома похвалан, цивилизацијски и демократски прилаз питањима заштите и остваривања појединачних и групних људских права. Али одмах ваља бити итекако опрезан. Провидна игра разметљивости. Пракса је умногоме одударала од међународних стандарда на које је била обавезна чином прихватања међународних докумената. Грађани ће се вртети беспомоћно у зачараним круговима без

изласка скоро код сваког покушаја да се заштите од злоупотреба власти које се односе на право на живот и на слободу, на право објективног и благовременог обавештавања, слободног испољавања верских, политичких и других убеђења, приватности, образовања, стварања породице и васпитања деце по нахођењу родитеља, права на живот од сопственог рада, избора занимања, бављења научним радом итд. итд. Несамостални, партијски судови и полиција неограничених овлашћења поступали су увек и са крајњим испољавањем самовоље по налозима партије изнад и изван закона. Контрола унутар међународних механизма такође се претварала у фарсу. Хистерична стварања крвних непријатеља „слободоумља“ непоновљеног у људском друштву пратила су сваки покушај да се веома добронамерно укаже на пропусте и прекорачења овлашћења националних власти. И у ситуацијама када су други с достојанством примали неповољне судове, југословенска страна није имала мере у омаловажавању истих институција. Чистунство које је уобразио неприкосновени режим изнутра представљало је и наопаки основ за дијалог са целом међународном заједницом. Трпели су од тога и грађани и сама држава, којој из учтивости клеветани нису одговарали, преко безобразлука се прелазило ћутке или са софистицираном индигнацијом, али се није пропуштало да се јустре „виспрене“ опаске званичних југословенских власти забележе као вероватно примери недостатка не само укуса и мере, већ и основних знања.

Са распадом претходне државе и њеном заменом са више нових националних држава, признатих у свету или не, уосталом то је и сасвим свеједно за ова размишљања, наступа чудна ситуација. Признате и непризнате државе и квази државне творевине на узврелом тлу централног Балкана, утркују се у свечаним изјавама у прихватању међународних обавеза, било да их изнова преузимају или настављају са ранијим режимом који су саме уништили, прсећи се демократијом и залажући се затоталитаризам радикалнијег типа од оног ранијег. Никада ваљда као у последњих неколико година овде није више говорено о правима човека и истовремено почињено бестијалних злочинастава у име тих права. Укинуте су елементарне слободе, страх је завладао на све стране, беда и потпуна посрнуло националних привреда, праћени ратним злочинима и злочинима против човечности. При том, нико ни за шта није одговоран, невешто се понављају слогани о демократији у беспорочним, својим срединама и о злоделима у срединама опаких, омражених непријатеља. А и на једној и на другој страни утркивају да се научени образци прошлог доба сачувају по сваку цену. Устави који правима грађана посвећују своје најлепше, најкитијасте странице, обмањивања народа да је већ поодавно у демократији која се не познаје изван ових простора, али да суседи и њихове мецене споља не дозвољавају, неуморним заверничким роварењима, да се то заиста и осети, враћање достојанства народу који је био омаловажен и понижан, то је миље насликан јарким бојама тешко замисливе људске злобе и искључивости. У њега се смешта огољена, приземна страст да се на тешким жртвама и једва пролазним последицама убијања и

узајамних мржњи одрже власт и огромне властице владајућих, криминализованих до сржи елита, неспособних за стваралаштво, изузетно вештих у рушилаштву до потпуног уништавања.

У предвечерје 19. децембра 1993. године, значи догађаја који је са десет дана одвојен од четрдестпете годишњице Свеопште декларације о правима човека, треба се озбиљно замислити над судбином људи који живе на овим просторима, српским у најбољем смислу те речи, који по тумачењу туђинца, залуталог из горштакчић забити и са навикама влашког краја у коме ће се обликовати као личност, трагају за некаквим бесмисленим парламентом, апсолутизам искључује парламентаризам, с којим ће се поносити. Понос припада слободном човеку, па и робу кадром да се отима за слободу. Пониженом, увережном, безвољном, ономе што је над љубришима у потрази за храном заборавио ко је и шта је понос је ускраћен. Како он онда може нечим да се поноси. Понајмање народним представништвом за које нема стварног избора, јер ће му могућност бирања наметнути заједнички сви они који су га и понизили, били они на власти или у некаквој фарсичној опозицији. Његов избор ће се сводити на сиву, безличну масу само незначително нијансираних морално посрнутих себичњака којима је сопствени интерес све: нација, демократија, слобода, права човека, преточена у јединствено право овог времена и ове средине право на безочну пљачку националног богатства. Посматрано са становишта права човека готово да исти смисао у изгубљеној, од дошљака без стида и срама поробљеној Србији, имају изборне поруке: „За Србију“, „Поштено“, „Глас наде“, „Ми држимо реч“. И то је управо оно што овогодишњем 10. децембру даје боју никададоживљених сумрака и потпуно замрачених хоризоната.

Власт бесрамно протествује против извештаја о правима човека на територији некадашње Југославије, припремљеног од стране специјалног извештајца Комисије ОУН за људска права 17. новембра 1993. г. Ни једног часа „врстан познавалац“ ове материје, савезни министар за права човека, не каже у чему се чињенично стање не слаже са наводном истином коју СПС гарантује. Став јој је да нема повреда права јер она не зна за такве случајеве, укључујући ту тортуру над политичким неистомисљеницима 1. и 2. јуна 1993. године, злоупотребу овлашћења полиције у случају г-ђе Булатовић у сред Београда, етничко чишћење села Хртковци и низ других случајева добро познатих просечном грађанину. А извештај је изузетно коректан, свеобухватан, са замерама југословенској, хрватској и босанско-херцеговачкој страни, о чему се народу ништ не говори. Вероватно зато што је то образац поштовања људских права који министа негује по налогу свог свемоћног наредбодавца који са савезном влашћу не би требало да има такав однос.

Најновија резолуција Савета безбедности о стању људских права у Југославији такође је наишла на лако препознатљива хистерисања званичника. Међутим, ваљда врхунац неморала и незнања истовремено означава чудан став из протеста који је ОУН упутила некаква стална мисија непостојеће југословенске државе. Ту се дословно каже да се једнос-

твост извештаја огледа у томе што није узето у обзир да је распада Југославије утицао на стање права човека. Реч је о околности која није релевантна као олакшавајућа или отежавајућа за поштовање преузетих обавеза у области права човека. Нестручњаци који су дозвољили укусу незнатне власти само су додатно извргли руглу земљу и народ. А ако су неком несрећом то учинили познаваоци права, што је овде веома чест случај: одрицање од професионалне честитости, брука је куди-камо већа.

Изаиграна сутрашњица

Првобитној ружи, социјалисти Србије су додали и своје опредељење: „За Србију“. Обмањују народ да они гарантују добро Србији и њеним грађанима. Да ли знају да својим понашањем и оваквим изјашњавањем још једном бацају под ноге право Срба као грађана Србије и људи који уживају неприкосновено заштиту загарантованих им права и слобода? Претпоставља се да то више него добро знају, али су и веома самопоуздани у уверењу да њиховом злочинству нема суда и казне, па дозвољавају себи да чине сваку бестијалност.

Или ће можда суд и казна бити 19. децембра 1993. године?

Суд и казна за гажење права на живот, права на живот без страха, права да грађани уместо злочиначког понашања државних медија прате слободну информацију, тачну, правовремену, упућујућу, гажење права да се живи од сопственог рада без ограничења која намеће организовано подземље предвођено нечим што само себе означава као државу, а са државним установама нема ничег заједничког. Да ли ће преокрет који се толико очекује постати стварност у виду суда и казне за обезбављене припаднике других националности, за систематско сејање верске и националне мржње, за грубе повреде права на приватност у корист социјалног талога нанесеног смишљено и са злочиначким предузимљивањем по изборима највећег могућег зла?

Овогодишњи 10. децембар, дан права човека, у Србији је протекао у до сада невиденом обесправљењу грађана који опљачкани, убијени психички и физички, масовно умиру зарад нерационалне идеје некаквог српства отеловљеног у лику људи са друштвеног дна, који насиљем намећу и одржавају своју вољу, наспрнут претпостављене и једине логичне воље велике већине обесправљених грађана да све буде сасвим другачије. Значи ли то да је 10. децембра добар предзнак 19. децембру. Такав предзнак је искључиви изглед Србије да се спасе самоубиства и уступи улогу самоубице ономе коме она више одговара по његовим особинама. Живот у слободи и слободна прегнућа грађана чијим правима се не би нико смео олако да поиграва, суштинска супротност су руглу извргнутог ружиног цвета и скарадног, фалстафовског слогана „За Србију“. Зато је неопходно бити вишеструко опрезан и мудар и препознати истину у неистини. Реч је о судбинском окретању правој уместо изиграној сутрашњици.

МИРКО ЂОРЂЕВИЋ, ПРЕВОДИЛАЦ И КЊИЖЕВНИК

ВЛАДИКЕ НА ТЕНКОВИМА

Превели сте низ важнијих књига које се баве религиозним темама. Један сте од уредника часописа „Српски Сион“ који издаје Епархија сремска. Како, као један од најбољих познавалаца религиозне литературе, оцењујете однос Српске православне цркве према њеним верницима као и њено ангажовање на стручном нивоу?

Наша Црква пружа верницима све богатство које дотиче са вечно живих јеванђеоских извора. Живих извора живе Речи. Али, она не успева да окупи хришћанску интелигенцију, или јој то ретко полази за руком. Разлог је — превише је закупљена политиком у овим ружним и несрећним временима. Погубни дух филетизма и авет подивљалог национализма захватају и Цркву, горки плодови су пред нама. „С хришћанске тачке гледишта — каже Берђајев — сваки национализам је јерес и грех“. Нико данас у Србији неће за то да чује. Живимо време смрти и националног лудила.

Шта је то што је за Вас лично било најпресудније да почнете да трагате за истином по разноврсним православним културама?

То није само трагање у оквиру православних култура, већ хришћанске културе уопште. Ја се бојим тог конфесионалног сужавања. Оставимо теолозима и вековима да расправљају о разликама између православља и католицизма. У Цркви је век најмања јединица за мерење времена. Или барем, нека се тим питањима не баве дојучерашњи секретари комунистичких синода.

ИМПЕРИЈАЛНИ САН

У преводилачком раду дотицали сте се дела многих руских филозофа, али се чини да сте посебно везани за књиге Н. Берђајева. Зашто су његове идеје и данас актуелне и интересантне за читалачку публику?

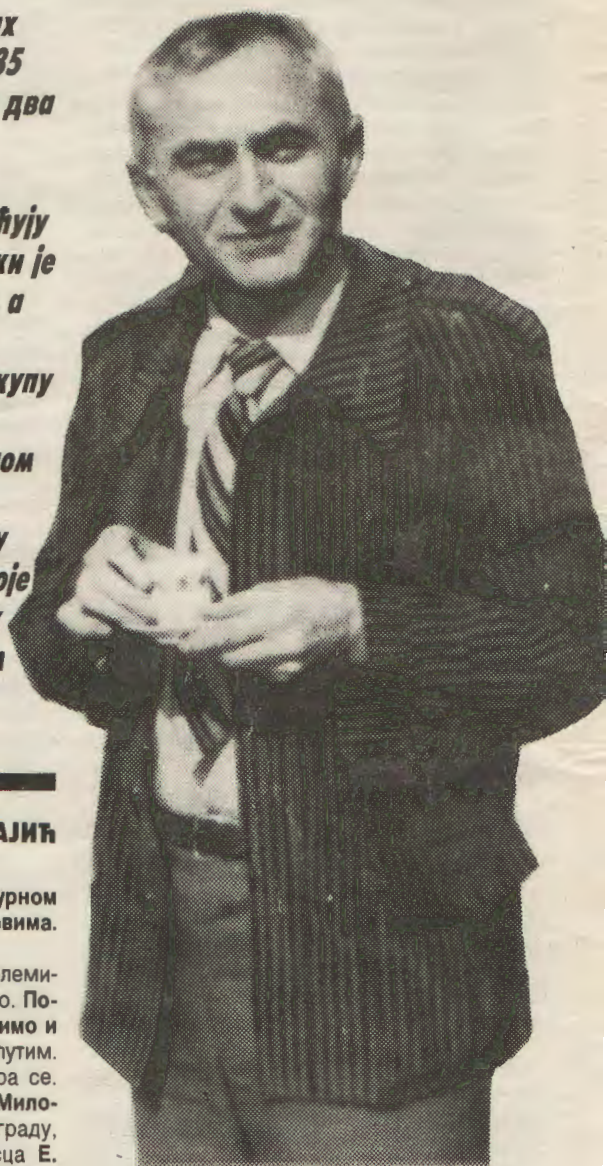
Берђајева читам од дечачких дана и нисам ја први — истакнимо то — који тврди да је Берђајев најизазовнији мислилац XX века. Најдубље хришћански инспирисан, персоналистички ангажован у хришћанском смислу речи, он је понудио до данас најбоље анализе и интелектуалне дијагнозе неких битних феномена. Његова анализа комунизма рецимо, у бити данас незаобилазна, посебно феномена руског комунизма, нешто је о чему данас имамо доказа пред очима. Дух екуменизма који је некада збуњивао неке његове савременике међу Русима, данас је императив дана. Нико боље од њега није објаснио „истину и лаж комунизма“.

Наш саговорник је аутор многих књига и радова, али и равно 35 књига превода. Његов превод два тома „Византијских отаца“ Георгија Флоровског спада у капитална издања, која обогаћују нашу културну баштину. Велики је зналац религиозне литературе, а посебно је везан за дела Н. Берђајева. Ипак, на научном скупу „Верска толеранција и улога религија на Балкану“, одржаном од 15—17. новембра у Дому културе Студентски град, њему није дозвољено да заврши своје предавање „Проблем људских права у мултиконфесионалном друштву“. Ево и зашто.

Разговарао: Добрица ГАЈИЋ

Активно учествујете у нашем културном животу, чак као актер у неким споровима. Како то објашњавате?

Говорили су ми да имам дара за полемику. Ја, међутим, не мислим да је то тачно. Полемика је ипак свађа и ту сви пренаглимо и то често. Али, не могу нити умем да ћутим. Само ја знам колико то кошта, но мора се. Када је Председник Републике Србије Милошевић, у краљевском дворцу у Београду, званично примио „великог руског писца Е. Лимонова“ јавно сам протестовао, писао. Лимонов је писац порнографских текстова, уз то и убеђени фашиста. Када је наш председник Удружења Матија Бећковић примио извеснога Проханова, такође фашисту, ја сам протестовао, а када су чланови УКС посетили Вуковар на годишњицу „ослобођења“ ја сам писмено „замрзнуо“ своје чланство у УКС. Ништа нам добро неће донети та руска браћа по Слободану и Матији. Постоји једна друга Русија, о којој се код нас Срба, зачудо, тако мало зна.

Колико је Црква изузета од мана од којих пати друштво?

Ту ствари стоје крајње жалосно. Многи су Цркву схватили као организацију, а она је организам. На друштвеном плану се са Црквом збивају чудне ствари, и она је у вртлогу национализма, барем многи њени представници. Нико не слуша речи старог патријарха који каже и понавља да будемо људи, јер Бог нас гледа. На јавне расистичке изјаве извесне

госпође **Б. Плавшић** рецимо, митрополит црногорски **Амфилохије** одговара да је она Косовка девојка. Свештеници се фотографишу на тенку, владике дају изјаве које су несхватљиве, благо речено. Сутра ће и Црква имати много чега да се стиди.

Чест гост сте и на међународним симпозијумима. Шта мислите о односу међународне заједнице према српском народу, као и самом чину политичке, економске и културне изолације наше земље?

Нигде нисам запазио некакав лош однос према нашем и нама блиским народима. То је режимска измишљотина за унутрашњу употребу. **Под влашћу Милошевићеве тураније ова је земља опустошена више него што је то била у многим ратовима из прошлости. Ова земља умире. Издвојена од света, изолована, она сања свој закаснели империјални сан о свим Србима који ће живети у једној држави. Као да су Французи тако несрећни што живе у више држава. Тај империјални сан нас је довео до катастрофе. И не може се рећи да у следу догађаја није било неке логике. Све је започело нечим што ће тек бити изучавано. Наиме, нама је све почело историјским чином издаје коју је починила српска интелигенција. Она је издала себе, није трагала за истином већ се борила за власт. Добили смо Метогандум, то је magna charta дивљег национализма лишеног сваке памети. И Милошевићев режим је нашао, и то лако, три снажна стуба своје моћи — Српску академију наука, Српску православну цркву и Удружење књижевника. Победа му је била осигурана. Настало је време митова, лажи и мрака. Погледајмо само неке примере. Године 1846. дакле две године пре објављивања Марксовог **Манифеста комунистичке партије**, објављена је папска енциклика *Qui pluribus* у којој се комунизам означава као „гнусно учење“ а Срби у Београду и данас говоре о завери између Ватикана и Коминтерне и то против Срба. Папе једнако то понављају, не негирајући позитивне тековине европскога социјализма, наравно, каже се то и таквим сјајним документима какви су *Centesimus annus* или *Veritatis splendor*, али то код нас нико не чита. Ми се држимо мртвог, самодржавног православља једног **Хомјакова**, без слуха за православље будућих векова које оличава **С. Булгаков**. Кобна наша закашњења. Ужасно је све то. Жртвовао је Ћосић онај фини дар приповедача, хтео је да буде мислилац што за њега није. И добили смо време смрти духа, време националнога лудила.**

Несхватљиво је да нико у овом периоду историјске издаје српске интелигенције нема, ипак, храбрости да нешто каже и о свему томе. „Овај папа је дар неба“ каже Рус и православлац **А. Солжењицин**, а код нас се понављају бедастоће које су ружење прелепога српскога језика. Када је тај умни и храбри папа **Јован-Павле II** на почетку свога понтификата развио хришћанску заставу бробе против комунизма — не негирајући никада позитивне вредности европскога социјализма — Патријарх Московски и целе Русије је, рецимо, писао своју посланицу поводом годишњице „велике октобарске социјалистичке револуције“! Храбри и умни папа је ту борбу водио када је комунизам стајао као сила од

Балтика до Боке которске, и за чим ми Срби данас то жалимо, шта ми то замерамо том папи! И коју ми то Русију чекамо? Стање издаје српске интелигенције је дало кобне резултате. Данас, када се сви надамо да ће хришћанство почети да дише пуним плућима, на „оба плућна крила“ а то су по речима **Вјачеслава Иванова** православље и католицизам, код нас се понављају глупости каквих у нашој прошлости није ни било. Повремено се питам, као Кафкин јунак, хоће ли нас стид надживети. Ако стида имамо. Било је заиста и тежих времена, али подлијих није било. Тако бих парафразирао и ја опет једног Руса.

И ЦРКВЕНО И ЛАИЧКИ

Ко је онда крив, да се вратимо на раније питање, за ово стање што нас све више и више исцрпљује?

За културну и сваку другу изолацију сами смо криви. Ко ће хтети да разуме земљу у којој владике дају ратничке изјаве, у којој песници и лекари бомбардују градове? Да, ова земља умире. Њу је задавио диктаторски режим **С. Милошевића** уз свесрдну помоћ српске интелигенције која је починила дело духовне симоније, дело историјске издаје себе, свога народа, сопствене вокације. Ми и немамо интелектуалца у смислу како га дефинише рецимо Берђајев — „clergy“, онај који ствара здраве идеје, код нас се све што је писмено зове интелигенција. Некако је незгодно, и нека то и не буде право Ћосићу — те ђого-ного-бећковићима којима је име легион и што се све мора писати малим словом — али мисао, филозофија, то је нешто више од „народне мудрости“ и легендарне логике сељачког опанка. Нашим лудостима као да краја нема. Ми говоримо о „канонској територији“ и опасности од прозелитизма, и не схватамо да је читава Планета једна канонска територија и да нас нико не вуче у католицизам ако истину говоримо. Код нас се понављају лудости које нас брукају пред светом. О свему томе ће бити написане дебеле књиге.

Као човек који је емотивно везан за руске писце, на који начин доживљавате вести које нам стижу из ове земље и какве су Ваше прогнозе будућих политичких догађаја?

Нама стижу фалсификоване вести. Отворено се подржавају антидемократске снаге у

Русији. Русија тражи себе, и наћи ће себе у арени борбе за демократију и људска права. Она ће, Русија, имати чиме да обогати и поусталу западну демократију. А демократија је само западна, друге нема, не постоји модел ни српске ни руске демократије, ни православне ни католичке, већ постоји модел западне хришћанске демократије, са људским правима, јер човек је персона, једна, неповљива личност. Западна демократија и идеја нове евангелизације су темељи будућности и за Русију и за нас. Будимо људи јер нас Бог гледа, каже наш патријарх, а папа понавља да се не бојимо и не страшимо. То улива наду и нама и Русима. **Када руководиоц једне партије код нас понавља да се у пустињском песку Сомалије бије битка за Москву — управо тако изјављује супруга С. Милошевића — то треба оставити за антологију наше лудости. Наде има и Бог нас неће напустити. Ни нас ни Русе, ни друге народе.**

У том смислу, какву судбину предвиђате православљу?

Сјајну, у сваком погледу. Држећи се богатог светоотачког наслеђа, оно ће се отворити према новима знацима у времену, оно ће дисати пуним плућима, у знаку необоривог хришћанског јединства. Православље и католицизам су заиста „два плућна крила“ једног организма, којим дише заувек васкрсли Господ.

Шта је то што Вам даје наду, али Вас и обеспокојава када размишљате о будућем животу свог народа?

Нада је наша јасна, она извири из Јеванђеља, увек, на сваком кораку Господ је с нама. То није фраза. Или некоме и јесте, истина. А обеспокојава трома свест наша, закаснела свест и опака националистичка гордост која нас је до овога и довела. Верујем да ће се пробудити и српска интелигенција, да ће стрести са свог врата терет који је притиска, да ће после мучног и ружног доба издаје сопствене вокације пронаћи себе. И у Цркви и ван Цркве, и црквено и лаички.

ДЕПОС

КИСЕЛО ГРОЖЂЕ

Један руски критичар из прошлог века рекао је својевремено за текст једног руског писца да је писан „руком дрхтавом од гнева“. Управо таквом руком што подрхтава од гнева исписан је интервју др Владана Василијевића, објављен у претходном броју „Српске речи“. А све што се у стању велике и негативне емоционалне напетости на папир стави не може бити ни логично ни истинито. Гнев и бес по природи ствари снижавају наше интелектуалне могућности и чине нас слепим чак и за оно што је сасвим очигледно, нагонећи нас да исписујемо и ноторне неистине и ноторно противречне тврдње.

Није, надамо се, никаква тајна да је СЛС од свих опозиционих странака најмање по вољи онима који у овој земљи држе власт, па ипак нико од комунистичких коментатора, чак ни један Ивица Дачић или Горан Перчевић, није упоредио СЛС са концентрационим логорима, робијашницама, касарнама и душевним болницама. Међутим, у интервјуу др Владана Василијевића може се прочитати да су председник Српске либералне странке и председник Главног одбора „изградити“ странку као „тоталну установу“, какве су „концентрациони логори, робијашнице, касарне, душевне болнице, манастири и интернати“.

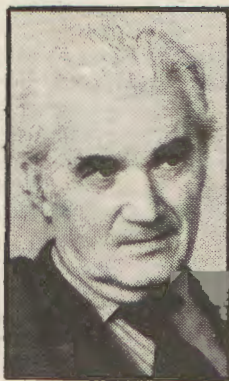
БЕСМИСЛИЦЕ И НЕИСТИНЕ

Понесен недољивим поривом за свођењем рачуна са челницима СЛС, господин Василијевић исписао је не само неке ноторне неистине него и неке ноторне бесмислице. Како се може ставити знак једнакости између концентрационих логора у које се улази силом и у којима се људи муче и физички уништавају и манастира у које се, као што је познато, улази добровољно и у којима се људи, колико знамо, нити муче нити пак физички уништавају. Или како се може изједначити „установа“ каква је концентрациони логор са „установом“ каква је интернат у коју се не само добровољно улази него се још за то и плаћа.

А сад нешто о чињеницама које господину Василијевићу не могу бити непознате. Господин Василијевић тврди да се у СЛС воља челника члановима „намеће“, односно да су челници СЛС група која је сама себе „одабрала и наметнула“. Међутим, све до пре кратког времена, сасвим прецизно до 5. новембра о. г. господин Василијевић био је већ другу годину заредом потпредседник Српске либералне странке, дакле један од припадника те исте групе која је саму себе „изабрала и наметнула“, па неће ваљда бити да му је било потребно читаве две године да схвати да је за све то време боравио у некој врсти концентрационог логора, робијашнице односно душевне болнице.

Господину Василијевићу је исто тако добро познато да је још пре три месеца у „Борби“ написао да је СЛС, „странка за прање по-

Поводом ставова др Владана Василијевића изнетих у тексту „постаће досадни“, „Српска реч“ бр. 86. 6. децембар 1993.

Геше:
Никола МИЛОШЕВИЋ

литичких биографија“ у истој оној мери у којој су то и СПС и СРС, па се нико од челника странке на то није осврнуо нити је пак тражио његову оставку. Добро је господину Василијевићу знано и то да је на изборној скупштини СЛС, одржаној 27. новембра, поново предложен и поново изабран за члана Главног одбора, иако је претходно учествовао у формирању фракције за изборе и оштро и крајње неодмерено критиковао све оне који су били за то да се на изборе не изађе, а пре свега писца ових редова. У странци у којој се беспоговорно намеће воља „одозго“ и која је урађена према моделу концентрационих логора и робијашница, тако нешто сасвим сигурно није могуће.

Па откуд онда толико бесмислица и толико неистина, а пре свега толико неконтролисаног излива гнева у интервјуу о коме је реч?

НЕДВОСМИСЛЕНИ УГОВОР О КОАЛИЦИЈИ

Има томе већ више од годину дана откако је господин Василијевић престао да се ангажује у СЛС, да би му СЛС нагло постала занимљива тако рећи преко ноћи тек када се отворила могућност да један део опозиционих странака под именом ДЕПОС-а изађе на предстојеће изборе. Све дотле за странку потпуно незаинтересовани потпредседник, који није знао чак ни њену тачну адресу од једном почиње да са големим жаром и великом енергијом убеђује чланове главног одбора да на изборе свакако ваља изаћи. А када главни одбор одбија његов предлог са премоћном већином инсистира господин Василијевић да се у року од десет дана одбор по-

ново састане и да промени одлуку коју је претходно већ донео.

Пошто Главни одбор не прихвата да се поново изјасни о ономе о чему се већ изјаснио и то опет са великом већином гласова и пошто се том приликом господину Василијевићу јасно и отворено ставља до знања да се иза његовог изванредног и нагло ангажовања у странци после једногодишње апстиненције крије чињеница да му је од стране новог ДЕПОС-а обећан посланички мандат под условом да у политички мираз донесе СЛС, господин Василијевић почиње да губи контролу над својом изјавама и проглашава странку у којој је све дотле био потпредседник за концентрациони логор, касарну и робијашницу.

Додуше, господин Василијевић тврди да је „врхунац конфрабулације и неистине“, да му је посланичко место обећано под условом да ДЕПОС-у донесе име Српске либералне странке. Господин Василијевић каже да ДЕПОС наводно „није тражио СЛС“ већ њега лично, а њему самом није било ни на крај памети да се на изборима кандидује премда му је било понуђено да заузме „веома високо, можда (зашто можда) и највише место на кандидатској листи у изборној јединици Крагујевац“.

Међутим, ако лаже коза не лаже рог. А рог је у овом случају текст „Уговора о изборној коалицији“ склопљеног између СПО-а, Нове демократије, Грађанског савеза и Народне сељачке странке, и сачињеног на дан 15. новембра о. г., за који уговор је господин Василијевић по свему судећи мислио да ће остати непознат челницима СЛС. У члану четвртм поменутог уговора пише, наиме, црно на бело да „СПО у оквиру својих 40 мандата гарантује 1 мандат за фракцију СЛС“.

Из наведене реченице „Уговора о изборној коалицији“ проистичу два за ову полемику колико битна толико и неспорна закључка.

НЕМИЛОСРДНО ЈЕДНО МЕСТО

Закључак први: загарантовани мандат који се у уговору помиње није намењен неком појединцу већ фракцији странке која се зове СЛС. Неће дакле бити да је ДЕПОС тражио господина Василијевића него је сасвим јасно да је ДЕПОС тражио име Српске либералне странке.

Разумљиво је и зашто. После иступања ДСС-а из ДЕПОС-а и одбијања ванстраначких личности да изађу на изборе, било је, зарад континуитета са ранијим ДЕПОСОМ, веома важно да СЛС, као једна од странака које су учествовале у његовом оснивању макар и преко једног њеног дела, односно фракције, буде заступљена у новој изборној коалицији.

Закључак други: Из наведене реченице у четвртм члану уговора види се јасно као дан да ДЕПОС фракцији СЛС гарантује само јед-

но место, а као што господин Василијевић добро зна то једино загарантовано место припало је Милану Бабићу а не њему. Господин Василијевић је својим именом, наравно, могао подржати изборну листу за Крагујевац, али му то не би могло донети посланички мандат у будућој скупштини.

Све би наравно било друкчије да су од стране новог ДЕПОС-а фракцији СЛС била загарантована два посланичка места. У том случају господин Василијевић могао је бити на одговарајући начин награђен за свој труд да макар један део СЛС уведе у изборну коалицију ДЕПОС-а. Овако, одбијање господина Василијевића да прихвати високо, „можда“ највише место на крагујевачкој листи неодољиво потсећа на ону фамозну басну о лисици која тврди да је грожђе кисело зато што није у стању да га дохвати.

Господин Василијевић истина каже да његово прихватање кандидатуре у Крагујевцу не би „утицало на место Милана Божића на листи у Београду“ Господин Василијевић хоће заправо да каже да је ДЕПОС био вољан да и њему и господину Божићу загарантује мандате у оквиру фракције СЛС, што би требало да значи да је поменутој фракцији ипак било загарантовано не једно већ два места.

Међутим, као што смо се могли уверити, у тексту Уговора нема ни говора о томе. Тамо стоји немилосрдно, јасно и прецизно да је фракцији СЛС загарантовано **само једно једино посланичко место и тачка.**

Према томе, она од гнева дрхтава рука која је исписала интервју господина Василијевића може се психолошки сасвим логично протумачити. Пошто му двалут заредом није успело да СЛС изведе на изборе и пошто је његов тајни аранжман са ДЕПОСОМ, изашао на видело, господин Василијевић одлучио је да се свети и да странку која му је измакла прогласи за концентрациони логор, робијашницу и лудницу.

ОТВОРЕНО ПИСМО УРЕДНИШТВУ „СРПСКЕ РЕЧИ“

У прошлом броју „Српске речи“ објављен је интервју са др Владаном Василијевићем у коме се тврди да су председник Српске либералне странке и председник Главног одбора СЛС странку „изградили“ као „тоталну установу“, односно као установу какве су „концентрациони логори, робијашнице, касарне и душевне болнице“.

Премда је наша странка од самог свог оснивања на мети садашњег српског покрета, на државној телевизији или у гласилима које контролише владајућа странка нико и никада није изрекао или написао ништа слично. Опозиционо гласило „Српска реч“ једино је гласило на чијим се страницама може добити простор да се за једну опозициону странку каже да је формирана по узору на концентрационе логоре, робијашнице и луднице.

Искрено се надамо да ће се уредништво „Српске речи“ јавно оградити од овог грубог уређивачког промашаја и да нећемо бити присиљени да прекинемо нашу досадашњу успешну сарадњу.

10. 12. 1993. године
Београд

Никола Милошевић
ПРЕДСЕДНИК СРПСКЕ ЛИБЕРАЛНЕ СТР.
Коста Чавошки
ПРЕДСЕДНИК ГЛАВНОГ ОДБОРА СЛС

Уважени господине Милошевићу,
уважени господине Чавошки,
искрено нам је жао што након ДВЕ ГОДИНЕ, како рекосте успешне (из броја у број) сарадње, УПРАВО ОД ВАС и ТЕК САДА сазнајемо да се од нас очекивало да будемо не само обични ЦЕНЗОРИ него и заштитници интереса Српске либералне странке. Не би нас толико жалостило да сте нам барем у једној од бројних прилика тражили да се оградимо од сопствених „грубих уређивачких промашаја“ везаних за ВАШЕ ставове о потезима других опозиционих странака, а пре свих Српског покрета обнове, против чијих сте политичких акција и, чак, интереса иступили у овом листу у неколико веома деликатних прилика (сетите се само Видовданског сабора и ових избора). Истовремено, подсећамо вас да од СПО, који је, признаћете, поред СПС-а ваш најдражи медиј за сваковрсне анализе, а

чије политичке ставове овај лист подржава, овакав захтев никада није стигао иако би, СА ВАШЕГ СТАНОВИШТА, у многим ситуацијама он био не само логичан него и ОБАВЕЗАН.

Све то је, НАРАВНО, разлог да се јавно не одређујемо ни према жестини и садржају ставова нашег сарадника а вашег партијског (не знамо да ли бившег) функционера г. Владана Василијевића. То треба да учините ви, јер ви (а не ми) сматрате да је сукоб међу српским либералима кључно питање српске демократије данас. Ми смо у свему томе само жртве. Коначно, бојимо се да би свака ЦЕНЗУРА у овој редакцији могла и вама и неким другим људима да буде препрека за будућу успешну сарадњу.

Уредници
Љиља Јорговановић
Стево Батић

ЈИН-ЈАНГ

Пише: Донка МИХАИЛОВИЋ

29. новембар никада неће престати да се прославља у Србији. Тог дана, не само да је Слободан Милошевић одржао „ватрени“ говор у Женеви, већ је и докусурио „дванаесторицу са Запада“. Како је утврђено да ОН није њихов човек, да су ОНИ све ове године лагали и радили нам о глави преко ДРУГИХ, Милорад Вучелић добио је зелено светло, за нова, професионална достигнућа.

Штафетну палицу праве СПС кампање понела је Лидија Дуванчић у „Дневнику“ од 2. децембра, по крајње једноставној шеми извештавања — СПС, СПС, СПС, СПС, Аркан, СПС, СПС, СПС, СПС. Мозаик је почео да се слаже. Бранка Јешић изјављује „у општинама где је победила опозиција, грађани нису били у првом плану“, сазнавши да су општински опозиционари решавали искључиво проблем паса и мачака. Позвала је свеколико гледалаште да гласа за СПС, јер су јој управо ти гласови потребни за прозивање владе Србије у решавању социјале. До сада то није могла, јер кад год би покушала да се приближи Влади, нападали су је горепомнути нахушкани кучићи и мачићи. Жељко Симић је нешто паламудио о „историјским интересима СПС-а“ и ситноеготистичним интересима свих других. Напад на Сорош фондацију из уста Елвире Фекете, лично је на дување у пробушени балон. Ништа нисмо схватили ни када је Миловоје Павловић рекао „неприхватљиво је да само РТС буде поље потенцијалног огрешења, то представља тражење алибија странака и СТРАНЧИЦА за губитак на изборима...“ О поруци Михаља Кертеса „нема ви де да идете“, те о Аркановом наталитетном програму „српске мајке да имају четворо деце, када кућа изгори, деца остану“, нисмо ни размишљали. И таман, када смо се понадали да ћемо у недељу уживати у документарном филму у коме Горан Хаџић поставља камен темељац за Пословни центар у Мирковцима, а потом у вишесатном разговору Крсте Бијелића са Миланом Мартићем, Милорад Вучелић нас је бацио на колена. Доакао нам је свима.

У емисији „Лице и наличје независног новинарства“, Милорад је, на правди Бога, открио ИЗДАЈНИКЕ. Полазни мотив емисије био је „да сви релевантни фактори у свету, говоре оно што су Срби, не рачунајући изузетке, говорили пре две године“ о узроцима рата. Основна тврдња емисије „да је успоставља политичких слобода и права на мишљење“ настала тек '91. године. Тада су се и појавили тзв. независни медији, који су по Вучелићу „феномен подложен истраживању“. И истраживање је уследило. Пар наслова извучених из листа „Борба“, те пар реченица извучених из текстова листа „Време“, супротстављени су коментарима и снимцима из неких бивших „Дневника“. Изведени закључак — све што је речено у Милорадовим емисијама је ГОЛА

истина, а новинари из „Борбе“ и „Времена“ тек ће бити голи, када их бирачи дохвате и обесе на Теразијама. Што се тиче рото папира који је стигао са Запада, остало је нејасно да ли су га Вучелићеве екипе заплениле и проследиле Шаиновићу за прераду у тоалет-папир, или је ипак стигао у издајничке руке. Али што се тиче издајника Пере Луковића све је јасно. Пишући о Милијани у „Ђоравој кутији“, овај тзв. новинар, уредник чак, подривао је срећно српско друштво и навукао нам је санкције, учинивши нас јадним и гладним. Издајник Луковић разрушио је вековни склад јин-јанг новинарства у Србији.

Након ове емисије, РТС се мирно посветила округлим предизборним столовима у трајању од 15 минута, са по 116 представника разних странака и Павловићевих странчица. Ове, крајње озбиљне емисије завршавале су се углавном динамично, батињањем политичких представника, те самоубојствима водитеља.

ТВ Политика прибегла је сличним емисијама под називом „Чиста слика“. Десет дана пред изборе, јасно и чисто смо слушали препуцавања два значајна политичка фактора, Шешеља и Аркана, ко је код кога био на крсној слави, ко се мање дружио са Јездимиром Васиљевићем, а више слизао са СПС-

-ом. Господин Аркан полако проширује свој речник, „ви сте политички силеџија, имате велика уста“, рекао је српски ујединитељ, српском Војводи.

Госпођа Љиљана Лашић, иако изложена пиљарско-вербалном насиљу од стране Наде Поповић — Перишић, у „Блиском сусрету“ ТВ Политике, успела је да пружи праву дефиницију поменутих емисија: „Телевизија пуца горе него пушка“! Не схватајући ту поруку, Нада Поповић, тврдећи да није човек, већ само жена из СПС-а, дозволила је себи да лане и против Председника. На Лашићкину констатацију „због Слободних изјава ми умиремо“, ова храбра феминисткиња реплицирала је „НЕ, САМО ТЕШКО ЖИВИМО“!

Пар дана касније, на истој телевизији видели смо да има Срба који захваљујући Слободним изјавама и деловањима ипак добро живе. То су махом млађи Срби, проверени издајници, пребегли у далеки Лондон. Не само да су пребегли, већ се развлаче по диско-текама и ђаскају са неким Дубровчанима, Сплићанима и осталим субверзивним елементима бивше земље Југославије. Бајага, као паметан рокер, одржао је тамо концерт, схватајући на време да његове публице има више на трулом Западу, него на родној грудии.

Српски рулет се приводи крају, до 19. децембра сви издајници биће приказани на Телевизији, зато је најбоље да и не излазите из својих кућа, гласајте путем телефона, ионако ће листићи бити преправљени. А ја ћу да жалим што нисам могла да пишем о Фелинијевим трешмама баченим у крило Душке Јованић. Милорад је тренутно интересантнији. Иако нема трешње, у својим рукама држи мој мали живот. И Ваш, верујте...

САОПШТЕЊЕ СТУДИЈА Б

Радиодифузно предузеће Студио Б данас је добило Решење Савезног министарства за саобраћај и везе, односно Савезне Управе за радио везе којим се практично укидају дозволе за репетиторе Студија Б на Гочу, Руднику и Фрушкој гори, које је Студио Б добио пре годину дана. Формални разлог је то што Студио Б није благовремено поднео молбу за продужење рока за пуштање у рад радиостаница за које су добијена решења. Тај рок истекао је пре десетак дана. Слична решења упућена су и Телевизији Политика — за шест фреквенци и Телевизији Палма, која ће бити принуђена да обустави свако емитавање.

Овога пута надлежни органи показују запањујућу ефикасност. Да није реч о изузетку, то би било велико охрабрење.

У правној поуци Решења које је данас стигло у Студио Б наглашено је да је оно коначно у управном поступку и против њега не може се изјавити жалба, али се може покренути управни спор пред Савезним судом у Београду. Покретање управног спора не омета извршење решења.

То практично значи да савезни инспектор за радио везе, уз помоћ полиције, како то обично бива у последње време, може већ сутра да „ухапси репетитор Студија Б на Гочу који је пуштен у пробни рад пре девет дана. Често се догађа да се непослушни предајник оштети или заплени. До сада су овакве акције предузимане против дивљих радио станица. У ранијој пракси није забележен случај одузимања канала зато што није на време обновљени захтев за продужење рока за пуштање станице у погон. Ово је преседан.

Пошто је неоспорно да би било каквим настојањем Студија Б да се предупреди акција инспектора и полиције, а уз сигурно велико узнемирење више од милион и по нових гледалаца програма Независне телевизије Студио Б, могло да дође и до експецних ситуација — Студио Б је одлучио да обавести Савезну управу за радио везе да ће у наредна три дана, закључно са 16. децембром, сам демонтирати репетитор који са Гоча емитује програм на 48. каналу.

Гледаоце Независне телевизије Студио Б и јавност у Србији подсећамо да Студио Б није добио дозволу да преко сателита АСТРА допре до свих бирача у Србији, а и на то да није уважен ни један од захтева опозиције да се програм Студија Б емитује преко једне од три постојеће мреже државне телевизије, што је технички било лако изводљиво. Оцењено је, вероватно, да ће и овако избори бити довољно или подношљиво регуларни.

Док се пред изборе по Србији гасе програми алтернативних телевизија и задржава монопол државне, или партијске телевизије, ми се надамо новом медијском свитању — упркос сваком саплитању.

ВИШЕ СЕ НЕМА КУД

Драга браћо и сестре, рођаци, комшије и пријатељи у отаџбини!

По трећи пут у последње две године позивате се да изађете на изборе. До сада је већина бирача (званично) давала свој глас владајућој странци. И та странка не може да издржи ни половину повереног јој мандата. Невероватно! Народ је хоће, поклања јој поверења, а онда опстанак на власти тражи увек у новим изборима. Нешто није у реду. Или грађани не умеју да бирају, или изабрани не умеју да владају. Биће да је и једно и друго.

За време ове једнопартијске владавине у вишепартијском систему доживели смо све најгоре што је могло да нам се деси. Осим бомбардовања. Стављени смо под тоталну блокаду. Привреда нам се распала, незапосленост достигла врхунац. Млади, стручни и перспективни људи напустили су земљу и своје знање и способности однели са собом. Одлив мозгова погодио нас је више него блокада. Ова може и да се укине. Али како вратити младе научнике који су у свету заснивали своју егзистенцију.

Комунисти су за време педесетогодишње владавине уништавали моралне норме, културне и националне тековине, веру и традицију српског народа. Обећавали су неко ново, праведније и богатије друштво. Шта су нам створили видимо. Људски морал срзао се до најниже тачке. Правна држава практично не постоји. Лична сигурност грађана претворила се у личну несигурност. Разбојништва, пљачке, убиства усред бела дана су свакодневна појава. Починиоце ових недела полиција није у стању да похвата, иако имамо најбројнију и најопремљенију полицију на свету у односу на број становника. Сви који су поклонили поверење правној држави, ојађени су. Дали су држави зајам, ова им паре проневерила. Поверили јој девизе на штедњу које су многи тешким радом стекли у иностранству. И њих им је покупила. Кад је и овај посао завршила довитљива власт је дозволила отварање приватних банака.

И опет људи наседају. Улажу у њих своје преостале девизе. А онда и ове банке падају, наводно, под стечај. Ојађене штедише падају у очај. Опет су девизе нестале. Озлојеђене штедише свој бес искаљују на некаквом Језди и Дафини, које је уствари владајућа партија поставила и иза којих се крије.

Огроман стамбени фонд у који су улагали сви запослени целог радног века, распродат је будзашто, наравно за девизе. Трособан стан за сто марака. Паре иду у касу партије на власти. А кад је и ово благо похарано, кад више нису знали у који џеп да вам завуку руку,

досетили су се па су почели штампати новац у огромним количинама. Овај новац, ови динари лиферовани су директно на улицу. Ту су дилери обављали посао за власт. Динари за девизе. Ко може више да плати од државе. Тако је динар на најбруталнији начин обезвређен, инфлација достигла светски рекорд, девизе из сламарница прелазе у руке државе.

Актуелни државни функционери показали су се као врло вешти и сналажљиви привредници и бизнисмени. Поседују фирме, агенције, мењачнице, бензинске пумпе, коцкарнице.

На другој страни народ је све сиромашнији. Болесници немају лекова, здрави немају хлеба. Деца у школама немају књига ни прибора. Студенти цвокоћу у хладним собама. Изгладнели пензионери дижу руку на себе да прекрате муке. Рат на просторима ван Србије односи хиљаде младих живота са подручја Србије која није у рату. У исто време на хиљаде младих и способних из српских крајина баве се, као избеглице трговином и шверцом по свим већим градовима Србије или попуњавају редове полиције која штити режим од народа.

На дечјим клиникама, и по болницама умиру новорођенчад, и бебе, још један ударац ионако ниском наталитету.

Ми, Срби који живимо изван граница наше отаџбине, тешко подносимо све ово што се у њој збива. Организујемо помоћ у новцу, храни, лековима, опреми. Шаљемо и не жалимо. И слаћемо.

Али ни то не може унедоглед трајати. Једнога дана и наша ће помоћ уминати, па и пресахнути. Ви тамо у отаџбини морате узети судбину у своје руке. Само очекивати, само се надати, не доноси добро, не решава проблеме. Сељак који ништа не посеје, нема шта ни да пожање. Зато искористите прилику која вам се пружа. Изиђите на изборе 19. децембра. Гласајте за промене.

Најгоре је резигнирати и тврдити да ни опозиција није боља. А кад је то она имала прилику да влада и показала се неспособном? То је исто као теретити некога на суду без доказа. Сад вам се пружила прилика да коначно после пола века дате мандат опозицији, да јој дате прилику да покаже шта зна.

Комунисти су 50 година на власти и довели су нас у једно опште незнање и беду. Још један изборни мандат њима, значи коначно пропаст за све нас.

Они који су са двадесет година рушили Краљевину Југославију и градили своју „авнојевску“, хоће и данас са седамдесет да на рушевинама те „авнојевске“ граде опет неку социјалистичку, њихову Југославију.

Имају ли њихова деца и унуци право да стварају себи државу која им одговара? Јер млади данас живе у овом свету и припремају се за своје сутра. „Авнојевци“ очигледно живе у свету од јуче.

Педесет година комунистичке владавине могу се по интензитету пропадања Србије, српске нације, културе и вере упоредити са петстогодишњим пропадањем под Турцима.

Само промена режима на власти нам може помоћи. Да повратимо углед у свету, да се укину санкције, да се врате мир и ред у свакодневни живот, сигурност и поверење у људе.

За добро свих нас, за нашу младу генерацију, за Србију каква нам сутра треба, дајте свој глас опозицији која нас може спасити.

Не заборавите гласање због Светог Николе, ни Светог Николе због гласања.

Гласајте и у име свих нас у расељењу којима је наша власт ускратила ту могућност.

Гласајте за слободу кретања, да се можемо посећивати, без страха да ће нас друмски разбојници пресретати и пљачкати.

Са надом у боље дане поздрављамо вас са

Помоз' Боже и Свети Никола!

**Искрено ваши, рођаци, пријатељи и браћа
Из емиграције
СР Немачка
новембар 1993.**

ИЗБОРИ: ОБМАНА И ЗАБЛУДА

Ако човек мало размисли, а треба да размисли, доћи ће до закључка да комунисти никада и нигде, на овој планети Земљи, нису дошли на власт парламентарним путем, демократски, легално, гласачким листићима... Они су до сада, а од сада никад и нигде, долазили на власт оружјем и уз многу туђу људску крв, некаквим револуцијама, дакле насиљем. А насиље и право су дијаметрално супротни.

Узмимо за пример комунистичку Русију. Руски народ није конституисао комунистичку власт у Русији гласачким листићима, већ су комунисти дошли на власт насиљем, тзв. Октобарском револуцијом, а док је Лењин, касније Стаљин учврстили комунистичку власт у Русији су, у најтежим мукама, ликвидирали 25 милиона Руса, који би им сметали да учврсте

комунистичку, тоталитарну, милитантну владавину.

Треба прочитати две књиге од Солжењичина, које се зову „Архипелаг гулаг“ и видети каква су зверства руски комунисти вршили над својим недужним народом, идентично зверствима која су југословенски комунисти вршили над својим народом — на Голем отоку и другде.

Затим узмите све остале земље које су припадале тзв. Варшавском уговору: Бугарска, Румунија, Мађарска, Чехословачка, Пољска, и Источна Немачка, као и Албанија која је Варшавски уговор раније напустила, али задржала сва обележја земаља овог уговора. Комунистички режим свих ових земаља дошао је на власт насиљем, дакле не гласачким листићима. Да закључимо, карактеристично је за све комунистичке земље да су своју власт успоставиле НАСИЉЕМ, а не гласачким листићима.

По међународном јавном праву, строго узевши, ове земље не би могле да се третирају као правне државе, јер су неправним средствима успоставиле власт — насиљем, а насиље и право се искључују.

Према томе, видели смо да комунисти никада и нигде нису на власт дошли гласачким листићима. Исто тако, видели смо да комунисти из свих горе наведених земаља нису отишли с власти гласачким листићима.

Или, узмите чињеницу да Јосип Броз, са својим комунистима, није успоставио комунистичку власт у Југославији гласачким листићима, већ насиљем, тзв. „социјалистичком револуцијом“, преко скоро 2 милиона српских лешева.

Е, ово би српска опозиција требало да зна да се комуниста неће ослободити гласачким листићима.

Посебно је питање што је српска опозиција више опозиција сама себи, међусобно, него што представља опозицију комунистима.

Видите како су комунисти вешти, перфидни, па „инсистирају“ на већем броју политичких странака, чак више од стотину, тако да би се гласачка машина растурила на преко стотину странака, а комунистима су довољни они највиши и они који у комунизму профитирају, па да с њима освоје највише гласача. Зар и то опозиција не види?!

Сви, који нису за комунисте, требали би да сачињавају само једну странку, односно партију, а онда би грађани, који нису за комунисте, гласали само ту једну опозициону странку, која би се звала, зашто да не — Антикомунистичка. Тако бисмо имали две странке, за сада — комунистичку и антикомунистичку. То би већ нешто значило и видело би се, бар, да опозиција постоји. Овако, опозиционе странке се међусобно гложе, свађају, раде једна против друге, а комунисти се смешкају.

Према томе, опозицију, оставите се својих заблуда о томе да ћете комунисте сменили гласачким листићима. Оставите комунисте нек буду сами у скупштинама и владама, не дозволите да им будете само декор, како би они могли да „брује“ по свету како је Србија парламентарна, а уз то и вишестраначка држава.

Комунисти су у свим државама Варшавског уговора пропали без гласачких листића. Пустите да и у Србији комунисти сами про-

падну, без гласачких листића — радећи како не треба. Комунисти су свуда у свету, на тај начин, сами себи били гробари.

Према томе, избори у Србији су комунистичка обмана грађана о некој демократији, о вишепартијској и вишестраначкој владавини у Србији. То што комунисти на тај начин обмањују грађане они осим пушке и обмане друга средства за долазак на власт и опстојање на власти — немају, али је чудно што наш народ живи у заблуди да живи у некој демократији, вишепартијској и вишестраначкој држави.

Српским комунистима су за све недаће, које су нас сналазиле, криви неки други. За садашње стање они окривљују опозицију (иако она нема никакву власт ни ингеренцију у власти) и Међународну заједницу, која им је наметнула неоправдане санкције, ембарго, блокаду... И тога има, али, ви се сећате времена од пре 10 година, када нам Међународна заједница није увела санкције, па смо ипак и тада живели са боновима за зевтин, шећер, кафу, прашак за прање, возили смо кола парнепар, редукцију срује само на 6 од могућих 24 часа итд. Да ли су и то, односно тада биле санкције Уједињених нација, или су нам те недаће дошле од партије на власти.

На срећу, у Европи више не постоје комунистичке државе, ако изузмемо Србију и Црну Гору, али се надамо да ће се и ове две државе ускоро ослободити овог баласта и без гласачких листића.

**Ћирковић Драгутин-Ћиро,
Краљево**

„УЈЕДИЊЕЊЕ“ ПОДУПИРАЊЕМ РУШЕВИНА

Многи сирови национал-планери тумбају с категоријом некаквог уједињења, тј. присједињења западних, ратом направљених „српских држава“ („грађанској“) Србији, мислећи да ће то демагошко-добошарским бучањем остварити, и „прославити“ се као што је се С. М. „прославио“ полицијско-централизајским „уједињавањем“ Србије (после чега су нам почеле „цветати руже“). То је „уједињавање“ тако „лепо урађено“ да је С. М. жао да своје дело властољубивог централизовања политичко-државне моћи окрзне и изблати у таквом препарираним и глорификованом облику, тако што би тамошњим, косовским Албанцима вратио бар културно-просветну аутономију. Они који говоре и траже уједињавање „српских земаља“ (која прозирна и склеротична је то кованница у њиховим устима), морају да знају да такво „уједињење“ већ постоји (па опет ником не доноси срећу), само што га они не могу доживети службено тријумфално; можда да су на трону те „царевине“!? Срећа људи се не гради на формалистичком уједињењу измишљених, приватних, партијских, крвавих држава, већ у духовном уједињењу човека са човеком без обзира на нека спољашња идентификациона обележја. Како „ујединитељи српских земаља“ мисле да уједине породице подељене њиховим острашћеним идо-

лопоклоничко-шовинистичким иступима и махинацијама?! Како ће ујединити богаташе — ратне профитере са нараслом сиротињом у којој кипти завист?! Како ће се ујединити разне секте на овом тлу које се клањају својим мртвим и живим идолима?! Зар не виде да је СВАКО ПРОТИВ СВАКОГ, да свако верује да мора чувати некакву своју егго-посебност како не би ништа изгубио од свог „угледа“ пружајући другом руку! И шта би „ујединили“ ти национал-планери са Србијом, кад је и сама држава са свим својим институцијама (јавним службама, правосудјем, школством, привредом...) у тоталном расулу! Ујединили би некакве мртве шкољке, љуштуре које су све трулије сваки даном. Не решава се проблем уједињењем трулог, већ духовним уједињењем здравих, светлих елемената и снага. Национал-планери могу само да се међусобно сами уједине, што је и разгољена бит свих калкулантских „уједињавања“ преко великаша — звери које живе од вампирско-ратоборског пијења крви људима, великаша који сугеришу да обични људи не могу живети заједно (док су они ту и док их неки слепо следи, јасно је и да не могу живети!). Колико је то настрано: они који су људе на једној страни дубоко издвојили и исвађали, сад на другој страни хоће да тријумфују уједињујући их по својим манипулантским славохлепним предубеђењима и науцима. А резултат је још већи амбис између људи, фамилија, региона...

Срби тзв. Р. Српске Крајине морају схватити да морају живети у заједништву са Хрватима и са свим људима. Срби Караићеве Републике морају схватити да морају живети у заједништву са муслиманима и Хрватима и са свим осталима. Обични правдољубиви и савесни људи требају градити то јединство а не некакви светски центри моћи. А моћи ће га градити ако се окрену оном што је чисто, племенито, узвишено, универзално, божанско. Само божанска љубав истински уједињује, љубав према Богу-Истини који се тражи у себи, у души.

Земља је дата свим људима да је с љубављу подређују, а Божија је својина. Ниједан комад Земље није ни српски, ни хрватски, ни румунски, ни кинески, већ Божији! Бог је свима дао све! Господ није измислио никакве државе и нације, већ су у њему сви једно, сви су један, Божији народ, Христов народ за Христову државу, Божије Царство на новој земљи у новом поретку. Онима којима је то утопија (јер само виде вањштину и обману, оно што и сами јесу), узвраћам: „реалност“ су ваши планови о национал-империјама, планови које ће већ сутра неки светски исламски калифат или масонска „Универзална светска социјалистичка република“ разбити до темеља!

Демон и његове слуге на земљи знаду врло вешто пародирати и извитоперити Божији позив и принцип уједињавања, једнакости, братства и слободе кроз праведнички живот. Повампирили комунисти који су људе уједињавали око култа једног човека-бога (и био је „мир“ јер је пригушена партијска борба за власт, јер је Запад делио кредите и поклоне) покушавају дезоријентисане људе да одвуку на лешину и ђубриште распалог система и распалих вредности. А слепа маса би све прихватила, само не да служи Богу Сведржитељу, Богу чији смо храм, кроз братски ус-

лужни живот, кроз извршавање Закона који је дат за наше добро и блаженство.

Кад би се људи само са стотим делом жара којим се боре за некаве клановско-чистуначке државе борили за светску Христову државу у којој би Господ царевао преко својих праведника-служитеља — био би мир!

Кад се маси подгреје понос, инаћење, дрскост, его једном речју — тај ју је лако могуће манипулисати и водити у пропаст. Они који су мислили да је њихова национал-посебност „божанска посебност“, да су „небески народ“, да им је свако право дато у остваривању национал-империјалних фикција, доживели су да буду народ избеглиштва и згаришта, народ гробница и ровова, народ-изолација и цркотина-народ! Ко се уздиже изнад других и неће равноправно заједништво с другима, сам себе води у изолацију и пропаст. Свако добија оно што тражи и заслужије. Божија правда је непогрешива!

И сад се појављују некакви острашћени, параноидни, ксенофобични, бандоглависти интелектуалци (своје титуле нек си окаче о плот!), месије, гатари и фанатици (типа Д. Калајић, Е. Јосиф, Милић од Мачве, М. Вујановић...) који настављају људе да уче мржњи, инаћењу и презирању, хуле на Бога због самозаслужених невоља. Они не виде своја лица избличена мржњом, не виде своје трње у очима а запињу се да уз пљување другом укажу на његове пропусте, на нечистоћу његовог дома. Сатанско као своју рукавицу увек користи оне који све раде ради себе, личне славе и моћи, увећања богатства, да би их поставило као народне „месије“ и „душебрижнике“. Они су ти који ласкају режиму и мегаломанским опцијама, како би били хваљени и уживали неки углед: јер надути неком понос ласкањем је „страшна ствар“! Не схватају да су духовни фалсификатори који ради стицања его-користи плаћају лажним новцем! Лажни пророци уживају углед у (неосвешћеном) народу јер су му ласкали и јер их подржавају државни угледници. Но видеће једном да ће им тај „престиж“ и та „корист“ бити само грозни терет који ће их потискивати у патњу и духовну смрт. Свако огрешење о Закон хармоније и љубави неминовно повлачи нервне испаде, болести, судбинске ударце (полако увиђамо како завршавају повратници — „јунаци“ са фронтана: као алкохоличари, просјаци, мафијаша, богаљи, лудаци).

Део народа је у дубокој опсени очекујући миротворачке резултате од бучно најављених састанака и преговора клановско-режимских великаша по европским метрополама. То је толико лудо и утопијско очекивање да се с болешћу може упоредити. Може ли онај који има пакао у души да око себе ствара рај? Може ли онај ко је болестан другом да донесе исцељење? Па које срећно решење овом живљу могу донети великаши који су и сами оробљени својом некадашњом пакленом сетвом, својим инацијско-бојовничким подухватима?! Да су могли мир и заједништво да донесу преговорима, они би га донели пре ових национално-клановских ратова! Зар ће га сада у неким новим преговорима где су још више удаљени од гласа обичног човека донети?! Како може точити мир онај који створи немир, који се због тога не каје и не признаје своје погрешке, који их не исправља, него наставља с праксом театрално-ис-

празних конференција и састанака! Онај ко је ратовао и ко подржава ратне покличе својим делима, ко финансира и охрабрује ратне актере, кога је рат одржао у трону, тај никакав истински мир НИ СЕБИ НИ ДРУГОМ не може донети! Не тражимо од роба слободу! Не тражимо од једног воду! Такви људи, оробљени властитим безакоњем против Божијег Закона, они немају никакве истинске духовно-стваралачке моћи! Они су потпуно немоћни за било какав стваралачки, миротворачки акт! Све што личи на „резултате мира“, све је то само тренутна фарса и игра у циљу прикупљања актуелних и бедних властодржачко-политичких поена. Божији закон је јасан: живот је комуникација, и ко је срећан, миран, здрав, тај и може срећу, мир и здравље прочити! Тај и може ближњег Напојити! Сви остали су ФАЛСИФИКАТОРИ који се надимају нечим што немају, нечим што нема вредност, нечим што је тричаво и јадно. И такви људи дубоко удаљени од Бога да нас уједињују!?

Извињавам се ближњима чије сам људско име „мора“ употребити као пример садашњег негативног поступања: нека им ова „реклама“ буде огледало у коме ће се погледати и видети своје изопачености које точе. Нека Господ Јединства буде у свима нама стваралачки примљен.

Сава Презовић
хришћанин Христове духовне
цркве
Ал. Рудник

КОНТРОЛА ИЗБОРНИХ РЕЗУЛТАТА

Зар ми данас морамо да разговарамо о начину контроле изборних резултата у време сателитских, телефонских и компјутерских комуникација. То је срамота. Па бар данас свако село има струју, телефон, а могућности су такве да се на сваком бирачком месту може обезбедити телефакс апарат преко кога се може послати записник о резултату гласања у седиште изборних комисија изборних јединица.

Значи, потребно је да се изборима приђе поштено и нека победи онај који добије највећи број гласова.

Републичка комисија сматра да је физички немогуће да изборни материјал стигне у законском року од 18 сати од затварања биралишта у седиште изборне комисије.

Таква изборна комисија, а хвала Богу сви имају завршен Правни факултет, мора знати да данас постоје техничке могућности да сви резултати сазнају у најкраћем времену, односно сви резултати би се знали најкасније 5 сати од затварања бирачких места, што је нормално у цивилизованом Свету. Треба да се запитамо да ли ми уопште живимо у цивилизованом свету или смо још у првобитној заједници (предводник и стадо).

Ствар је веома проста и једноставна за поштене људе, али ако хоћемо да крадемо и да намештамо резултате онда нам неће бити довољно ни 100 сати као на прошлим изборима.

У Србији постоји око 10.000 бирачких места, око 7.000.000 бирача, што значи да по једном бирачком месту биће регистровано 500 — 1.500 бирача. Е, сада да узмемо да на једном бирачком месту има регистровано максимално 1.500 бирача. Толики број и најнеписменији чланови комисије могу пребројати за 3 сата рада и регистровати све елементе потребне за састављање записника. И сада по састављеном записнику који треба направити у оноликом броју колико има чланова комисије (за сваког по један) долази потребан телефакс апарат преко кога ће се послати резултат.

Сви резултати ће се слити у изборну јединицу где је потребно обезбедити један компјутер и један телефакс ради пријема записника и проследити их даље.

Гарантовано резултати гласања ће се знати у првим сатима наредног дана по обављеном гласању.

Али онда неће бити манипулација и намештања резултата, већ ће победити онај који добије стварно поверење народа.

И на крају веома је важно да сваки гласачки листић мора бити нумерисан ради контроле где је отишао.

Пошто је владајућа странка овај народ вратила неколико векова уназад онда вероватно у овој земљи нема ни телефакс апарата ни компјутера већ све морамо рачунати на прсте, ако их имамо и ако их нисмо изгубили у рату, па ће нам онда бити онако како смо и заслужили.

Бранислав Јовановић, дипл. инг.
Сопот

МИР ЈЕ ЧОВЕКОВА СУТРАШЊИЦА

Данас у свету мир се буди напред иду све земље света а код нас још гину људи уназад иде ова земља клета.

Деца гину, људи плачу мостови се руше границе се праве, о боже јер то моја земља беше, или је можда филм ужаса и страве.

Гласови наде узалуд брује а одјек се одвија до неба човек човека трује а свима нам мира треба.

Компјутери, рачунари а не пушка ружна мостови и пруге а не земља тужна.

Кад би у свету завладо мир, кад нигде не би било рата, можда би живот имао други оквир можда би брат волео брата.

У миру је видик шири, у миру је месец ближи, у миру се дуже живи ново ствара, прогрес рађа.

Нада Мацанковић
О.Ш. Иван Горан Ковачић

погледајте око себе

ДЕПОС

ЧЛАНОВИ И СИМПАТИЗЕРИ СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ!

ПОЗИВАМО ВАС ДА СВОЈИМ ЧЛАНАРИНАМА ИЛИ ДОБРОВОЉНИМ ПРИЛОГОМ ПОМОГНЕТЕ РАД И ОПСТАНАК СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ. У ТОКУ СУ СТРАНАЧКЕ АКТИВНОСТИ КОЈЕ ЗАХТЕВАЈУ ВЕЋА УЛАГАЊА, ПА ЈЕ ПОТРЕБНО ДА СПО ПОМОГНЕМО СВИ ПРЕМА СВОЈИМ МОГУЋНОСТИМА.

ЧЛАНАРИНА ЗА 1993. ГОДИНУ ИЗНОСИ 12 ДЕМ (ДИНАРСКА ПРОТИВВРЕДНОСТ).

ЧЛАНАРИНУ И ДОБРОВОЉНЕ ПРИЛОГЕ МОЖЕТЕ УПЛАТИТИ НА
60806-670-1-91956 СПО СДК СТАРИ ГРАД
ХВАЛА ВАМ

ЦЕНОВНИК ОГЛАСНОГ ПРОСТОРА

А. ОГЛАС У КОЛОРУ

ЗАДЊА СТРАНА КОРИЦА ФОРМАТ 1/1 ..... пв 300 ДЕМ
ОСТАЛЕ КОЛОР СТРАНЕ ФОРМАТ 1/1 ..... пв 200 ДЕМ
ВИЊЕТА НА НАСЛОВНОЈ СТРАНИ 5/5 цм ..... пв 120 ДЕМ

Б. ОГЛАС ЦРНО-БЕЛИ

— Унутрашња страна, форма 1/1 ..... пв 150 ДЕМ
— Унутрашња страна, формат 2/3 ..... пв 100 ДЕМ
— Унутрашња страна, формат 1/2 ..... пв 80 ДЕМ
— Унутрашња страна, формат 1/3 ..... пв 60 ДЕМ
— Унутрашња страна, формат 1/4 ..... пв 40 ДЕМ
— Унутрашња страна, формат 1/8 ..... пв 25 ДЕМ

ПОПУСТИ
2—5 ОГЛАШАВАЊА 10%
6 И ВИШЕ ОГЛАШАВАЊА 20%

ОБАВЕШТЕЊЕ

Због великог интересовања редакција „Српске речи“ обавештава читаоце да располаже комплетом бројева.

Комплети или појединачни бројеви могу се наручити уплатом на жиро рачун број
60801-603-0-27562 СДК Београд

ПОРУЏБЕНИ КУПОН

Наручујем „Српску реч“ од бр 1. до бр.
Напишите који број наручујете.

_____ (име и презиме)

_____ (улица и број)

_____ (место и поштански број)

ДЕПОС